

CYB50 Jubileumsbok

Februar 2019

Forord

Skrevet av
Arne Hassel

Cybernetisk Selskab (CYB) er en formidabel forening på Institutt for informatikk (Ifi). I femti år har foreningen jobbet for å bedre forholdene for studenter, være det for dem som gikk linjen Kybernetikk eller for alle studenter på instituttet. Hva dette har betydd i praksis har endret seg gjennom tidene, fra å være rettet mot mer faglig og studentpolitisk innhold, til mer sosialt og kulturbryggende.

Denne boken er et forsøk på å beskrive historien til CYB, Ifi og studentmiljøet på instituttet. Hovedvekten ligger på førstnevnte: dette er tross alt CYB sin jubileumsbok, men det blir en mangelfull helhet av CYB om man ikke også inkluderer det miljøet som foreningen har vært del av.

Boken er delt i fire deler: Første delen tar for seg den overordnede historien til CYB og Ifi, og prøver å beskrive de store endringene som har skjedd, med artige anekdoter her og der. Den andre delen fokuserer på turer og arrangementer som har vært – eller har blitt – tradisjoner i CYB. I tredje del har vi tatt for oss foreninger og deler av studentmiljøet på Ifi som CYB gjerne har hatt en fot innenfor. Og i siste del har vi skrevet om personer som har hatt en ekstra betydning for CYB opp gjennom tidene, da med fokus på æresmedlemmer og sentrale skikkelser på Ifi ellers.

Ingen av disse delene er uttømmende, og det er selvfølgelig mer som har skjedd i CYB og på Ifi enn det som er beskrevet i denne boken. Noe av begrensningen ligger i hva den kollektive hukommelsen husker, mens annet ligger i hva man velger å huske. Håpet er selvfølgelig at boken skal være mest mulig etterrettelig, og i det øyemed er det også en nettside tilgjengelig, som ligger på 50.cyb.no. Vi inviterer alle til å besøke den for å gi oss beskjed om eventuelle forbedringer som kan foretas.

CYB har vært mye gjennom tidene, men uansett hva det har vært har foreningen alltid vært et speilbilde av de aktive som har drevet den, og i kjernen av alle de historiske speilene er det en ildsjel som har brent varmt og godt.

Ja, det har vært mørke tider iblant, og det vil det også være fra tid til annen fremover. Men om vi aldri glemmer den varmen som er engasjementet i CYB og på Ifi, så lever jeg i beste tro om at studentmiljøet på instituttet vil fortsette å være blant de aller beste å engasjere seg i.

Redaktør Arne Hassel

Sjefsdesigner og L^AT_EX Veronika Heimsbakk

Designere Silje Merete Dahl, Katrine Gunnulfsen

Korrekturlesere Lee Kvåle, Trine Høyås, Eivind Hauger, Karl Hole Totland

Takk til

Denne boka hadde aldri blitt til uten hjelp fra samtlige. Takk til Fordelingsutvalget som valgte å støtte publikasjonen av boken¹, takk til dem som har skrevet tekster til boka, og takk til dem som har vært med å utforme og korrekturlese boken slik at den blir så god som den kan bli.

En spesiell takk til alle forfatterne våre som har kommet med bidrag. Narve Trædal har vært et arbeidsjern uten like og vi setter utrolig stor pris på hans bidrag til boken. Ellers har følgende personer bidratt med tekster (i alfabetisk rekkefølge): Andreas Nyborg Hansen, Arne Maus, Egil Øvreliid, Geir Arild Byberg, Karl Hole Totland, Magnus Johansen, Morten Moen, Ole Christian Lingjærde, Nikolas Papaioannou, Suhas Govind Joshi, Thao Tran, Thomas Ferris Nicolaisen og Torgeir Lebesbye. Takk også til dem hvis tekster vi gjenbrukte fra CYB25 jubileumshefte: Jon Erlend Dahlen og Rolf Bjerknes (og takk til hans familie som lot oss gjenbruke teksten).

I forbindelse med å samle inn tekster har vi prøvd å ta kontakt med 315 av 384 alumni. Av disse har 119 svart på et eller annet vis, og av disse igjen har 33 gitt bidrag av varierende lengde. Vi har også fått hjelp fra andre tidligere studenter på Ifi ifb. innsanking av informasjon om andre foreninger. Utover forfatterne er disse (i alfabetisk rekkefølge): Anahita Panjwani, Anna Dahl, Astrid Elisabeth Jenssen, Birgitte Kvarme, Bodil Bye Larsen, Carl-Magnus Lein, Dag Tungvåg, Daniel Chaibi, Dennis Norheim, Eli Berge, Hans Christian Palm, Hege Kolbjørnsen, Henrik Lilleengen, Håkon Kløvstad Olafsen, Ingrid Aarnes, Jan Ingvoldstad, Jon Ølnes, Knut Erik Borgen, Kristin Skar, Kurt Nilssen, Mats Astrup Schjølberg, May-Lis Farnes, Nils Petter Sundby, Odd Harry Ophaug, Pål Taraldsen, Silje Merethe Dahl, Siri A.M. Jensen,

¹Strengt talt, forhåpentligvis velger å støtte boken. Innen den er i trykk har ikke FU formelt bestemt å gi støtten enda.

Siw E. Møller-Pettersen, Steinar Kjærnsrød, Steinar Meen, Svein Bøe, Terje Dahl, Thomas Ferris Nicolaisen, Tor Dokken, Tor Ivar Johansen og Vibeke Stoltenberg.

Del I

Overordnet historie

Introduksjon

I denne bokens første del tar vi for oss den overordnede historien til CYB og Ifi. Vi har valgt å starte delen med to kapitler som er gjenbrukt fra CYB sitt 25-års jubileumshefte, da disse meget godt beskriver CYB sin spede begynnelsel.

Videre har vi fått med oss Narve Trædal til å skrive om instituttets historie, en historie han leder oss igjennom fra røttene på Matematisk og Fysisk institutt til innflyttingen på Ole-Johan Dahls hus. Innimellom her kan vi også lese om etableringen av Ifi og flytteprosessen til det som da var det nye instituttbygget i 1988.

Men hovedfokuset ligger på CYB, og kanskje spesielt den nyere tiden. Tiden i forkant av Ole-Johan Dahls hus, arbeidet med å få på plass en ny studentkjeller, engasjementet og profesjonaliseringen av driften, og CYBs plass i det yrende studentmiljøet, både på og utenfor Gaustadalléen 23B.

Det er mye å lære av historien, og vi håper tekstene i denne boken kan gi noen innsikter man kan ta med seg videre. Det er også mye å være stolt av i CYBs historie, og vi håper tekstene kan være med i fundamentet for stoltheten man med berretigelse kan ha for studentforeningen som i år er 50 år.

Kapittel 1

CYBs fødsel

Skrevet av Jon E. Dahlen

Red.anm.: Denne teksten ble skrevet i anledning CYB sin 25-års feiring. Den gir god innsikt i den første tiden til CYB, og vi håper den gir glede også for nye leser av denne boken.

Kilder: Rolf Bjerknæs, Ivar Jardar Aasen, Rolf Lind, Alf Hestenes, Nils Christophersen og Cybernetisk Selskabs arkiver.

1.1 Bakgrunn

Våren 1967 tilbød Fysisk Institutt en ny linje, linjen for kybernetikk. Den bestod i 1968 av kursene F51 Informasjonsteori, F52 Signalstatistikk, F53 Reguleringsteknikk og F54 Regnemaskin-teknikk. Disse kursene utgjorde til sammen et tilbud på 1. avdeling (laveregrad). Undervisningen i disse fagene var basert på innleide lærerkrefter. Studentene som valgte dette studiet møtte problemer når de ville begynne på hovedfag. Det var flere grunner til dette. For at et fag eller en linje skal kunne tilby hovedfag må det være minst ett dozentur innen faget, dette var ikke tilfelle for kybernetikk. Det var heller ikke noe undervisningstilbud på hoved-fagsnivå i kybernetikk. Matematisk institutt ga på samme tid undervisning i tradisjonelle databehandlingsfag som programmering, undervist av blant annet professor Ole-Johan Dahl. De fleste av studentene ved Linjen for kybernetikk fulgte også disse kursene. I løpet av 1968 hadde et tyvetalls studenter tatt fagene som tilhørte linjen for kybernetikk. Man regnet med at det i løpet av 1969 ville være ca. 40 studenter som var klare for hovedfag innen kybernetikk, og disse ville da utgjøre ca. 1/3 av studentene ved Fysisk Institutt. Disse stod så plutselig uten studietilbud når

hovedfaget skulle påbegynnes. Det var riktignok et dusin hovedfagsstudenter i 1968, men alle disse hadde eksterne veiledere, hovedsaklig fra Forsvarets Forsknings-institutt, FFI og Sentralinstitutt for industriell forskning, SI. Det som totalt manglet ved linjen var styring og koordinasjon av hovedoppgavene og faglig kompetanse på studiestedet.

1.2 Budsjettforslaget

Ole-Johan Dahl og Tore Olsen utarbeidet et budsjettforslag for linjen for kybernetikk høsten 1968. Forslaget innebar å opprette en professor II stilling og et lektorat til kybernetikk. Fysisk institutt sökte også å opprette et dosentur. I sin instilling til budsjett for 1969 foreslo Universitetet å opprette et dosentur til Fysisk institutt, en professor II stilling og et lektorat tiltenkt Linjen for kybernetikk. Stillingene som skulle tildeles ble satt opp i prioritert rekkefølge, med stillingene tiltenkt Linjen for kybernetikk på 8. og 9. plass, og det ‘ubestemte’ dosenturet til Fysisk institutt på plassen foran. Da budsjettbehandlingene begynte i Kirke- og undervisningskomiteen forstod man raskt at Fysisk institutt ikke ville bli tildelt alle de tre stillingene, men regnet dosenturet for ‘sikkert’. Tanken var da å overtale Fysisk institutt til å utlyse dosenturet innen kybernetikk.

Da det ble klart at Fysisk institutt ikke ville bli tildelt noen nye stillinger i 1969 begynte frustrasjonen å bre seg blant studentene. Kybernetikkutvalget ble opprettet på initiativ fra studentene den 9. okt. 1968. Utvalgets oppgave var blant annet å vurdere personalsituasjonen ved linjen. Kybernetikkutvalget organiserte møter hvor saken ble diskutert og hva de kunne gjøre for å “vinne tilbake” en av stillingene. Flere alternativer ble diskutert, blant annet om man skulle gå for professor II stilling eller et lektorat. Valget falt på å prøve å ‘vinne tilbake’ dosenturet, da dette i utgangspunktet var høyest prioritert. Kybernetikkutvalget innså at det var vanskelig for Fysisk institutt å gjøre noe, men at studentene kunne ha en viss mulighet hvis de tok i bruk lobbyvirksomhet. Oppfatningen var at det ville være lettere å akseptere brudd på tjenestevei fra studentenes side enn fra Fysisk institutt eller fakultetets side.

1.3 Lobbyvirksomhet

Studentene tok da skjeen i egen hånd og utarbeidet et saksdokument med sterke og gode begrunnelser for hvor viktig dosenturet var for forskingsmiljøet og næringslivet i Norge. Dette dokumentet var undertegnet av en rekke aktive

studenter, deriblant Rolf Lind, Jørn Archer og Emil Hasle. I dokumentet skriver de blant annet:

De eksempler som er nevnt viser at Kybernetikken representerer “know-how” som allerede er nødvendig for en adekvat utnyttelse av våre ressurser, både investeringsmessig og arbeidsmessig.

Kybernetikkutvalget må derfor gjøre oppmerksom på at andre høyt utviklede industrieland arbeider meget intenst innen fagområdet Kybernetikk.

I Norge er Kybernetikken bare i sin spede begynnelse, men vi kan allerede se at vi også her i landet vil få en rivende utvikling på dette viktige område.

Dette skrivet ble så produsert i like mange eksemplarer som det var medlemmer i Kirke- og undervisningskomitéen. Studentene fant så en politiker fra Høyre som hadde et relativt stort behov for å markere seg. Som ekte lobbyister dro en av dem (Rolf Lind) til Stortinget i forkant av et av komiteens møter for å huke tak i Høyre-politikeren i korridoren. Han ble presentert for saken, og overlevert sakspapirene. Saken ble så lagt fram på møtet, og dosenturet var vunnet tilbake! Lars Walløe ble ansatt som den første dosent i kybernetikk ved Universitetet i Oslo i 1969.

1.4 Samholdet og samarbeidet

Gjennom kampen for dosenturet i kybernetikk hadde studentene ved linjen skapt sin egen identitet og tilhørighet. De hadde en sak som opptok dem, og som de mente det var verdt å kjempe for. Samholdet og tilhørigheten var noe de kunne bygge videre på, og de bestemte seg for å lage en egen forening for folk med interesse for kybernetikk. Hovedmålene var å informere næringsliv og forskning om kybernetikk, samt å styrke kybernetikken som fag ved Universitetet i Oslo.

Det ble utnevnt et styre av frivillige, engasjerte studenter som tok på seg oppgaven å utforme statutter for foreningen. Det var også en del diskusjon omkring navnet foreningen skulle ta. Man landet tilslutt på Cybernetisk Selskab, som ga inntrykk av å ha en viss tradisjon. Spesielt var b'en i slutten av Selskab viktig, men å skrive kybernetikk med C gir også et visst "gammelt" preg. Styret innkalte så til en konstituerende generalforsamling mandag den 17. februar 1969. Her ble foreningen offisielt stiftet og lovene vedtatt etter en lang diskusjon. Det første styret ble selvfølgelig også valgt. Dette bestod av

følgende personer:

- Ivar Jardar Aasen (leder)
- Håkon Håkonsen
- Trond Thue
- Arne Braathen
- Eystein Fossum
- Hans J. Bakke

Det viktigste for foreningen i starten var å markedsføre studiet, styrke kybernetikken som fag og å ha et faglig interessant program. Halve styret ble skiftet ut hvert semester (dette gjøres fortsatt) for at folk ikke skulle bli utbrent, men likevel få jobbet fram saker som de brant for.

1.5 I ettertid

Studentene som startet Cybernetisk Selskab var pionerer. De var blant de første i Norge som studerte kybernetikk. De kjempet med pionerånd for faget sitt og for muligheten til å ta hovedfag i kybernetikk. De var uten tvil farget av tiden de levde i, selv om Paris var mye lenger unna for realistene enn for samfunnsviterne, og selv om de kanskje ikke oppdaget hvilken tid de hadde levd i før i ettertid. ”Avstanden” til Paris skyldes muligens det faktum at matematisk naturvitenskapelige fag ikke er gjenstand for like følelesesladde og dyptgripende diskusjoner som samfunns- og filosofifag. Kanskje er dosenturet de ‘vant’ også et resultat av tiden, kanskje var det lettere å bli hørt som student etter opptøyene i Paris?

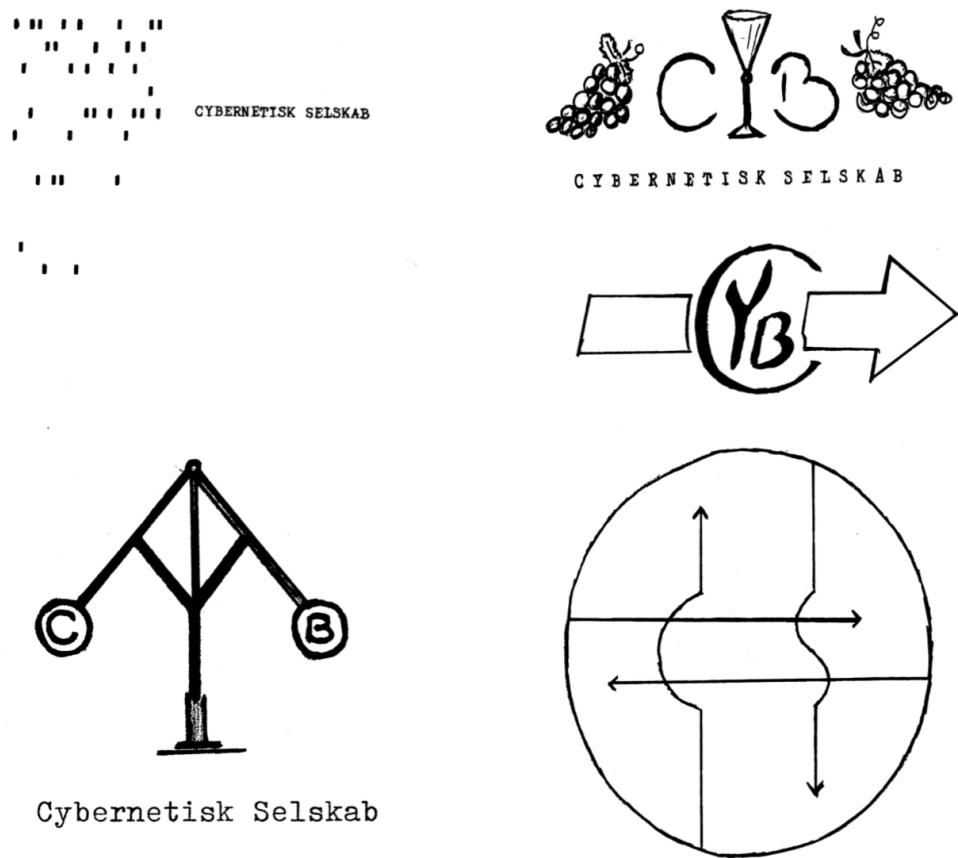
Kapittel 2

CYBs emblem - superellipsen

Skrevet av Rolf Bjerknes

Red.anm.: Denne teksten ble skrevet i anledning CYB sin 25-års feiring. Den er skrevet av Rolf Bjerknes, en person av stor betydning for CYB, og vi følte denne teksten var viktig å få med i boken.

I den høytidsstemning som føles ved feiringen av det 25 årige jubileum til den ærverdige forening, Cybernetisk Selskab, faller det naturlig å dvele ved Selskabets emblem. Som den intellektuelt skolerte leser ved dyktig observasjon sikkert allerede har registrert, inneholder nevnte emblem en rekke viktige komponenter relatert til Selskabets fødsel og misjon. Den da helt nystiftede forening, med formann Ivar Jardar Aasen, utlyste allerede våren 1969 en konkurranse for om mulig å få fram forslag til et emblem som kunne være Selskabet verdig. Emblemet burde kunne lokke fram assosiasjoner om Selskabets formål. Det kom inn noen forslag, kanskje færre enn ønsket. Korrelasjonen mellom det å studere realfag og kunstneriske evner var dengang muligens noe svak. Dette er som vi vet, ikke tilfelle i dag. Imidlertid sendte daværende stud.real. Rolf Lind inn fire forslag, datert 22. mai 1969 (De mange hull, Det gode selskab, Pilen og Negativ feedback) og Karl P. Fischer ett forslag. Styret for høst-semesteret 1969, med formann Ole-Herman Bjør, fungerte som jury. I et brev til Rolf Lind, datert 29. august 1969, uttrykker juryen sin preferanse for det ene forslaget. Samtidig tillater juryen seg å foreslå noen modifikasjoner: Bokstavene gjøres større og plasseres utenfor kulene, og hele emblemet avgrenses med en superellipse. Rolf Lind sa seg helt enig i dette, slik at den endelige versjonen ble slik som vist foran. Rolf Lind er cand.real. 1971, Fysikk hovedfag, linje for kybernetikk, og er nå en verdifull medarbeider hos IBM. Karl Petter Fischer er cand.real. 1972, Kjemi hovedfag, og er

Figur 2.1: De innsendte forslag til emblemkonkurransen

nå bosatt i Sandefjord. Lykkeligvis er også de andre innsendte forslag bevart i Selskabets arkiver, og alle fem er gjengitt nedenfor i sin opprinnelige form.

Det ferdige emblemet er bygget opp av tre komponenter:

1. Superellipsen, Piet Hein 1960
2. Cybernetics - CYB, Norbert Wiener 1948
3. Sentrifugalregulatoren, Christian Huygens 1657

Disse tre vil bli nærmere beskrevet i det følgende.

2.1 Superellipsen

Dansken Piet Hein (f. 1905) er kanskje mest kjent for sine ‘Gruk’ under pseudonymet ‘Kumbel’. Han ‘oppfant’ superellipsen i julen 1959. Dette er beskrevet i boken: *Dobbeltskiltmasken, Piet Hein 75 år*, København 1980. Den ble tatt i bruk for å utforme en avlang rundkjøring på Sergel’s torg i Stockholm. Senere ble Olympiastadion i Mexico City utformet på samme måte, den sto ferdig til Olympiadene i 1968. En skjønner nå at emblemets ramme ble utformet ifølge ideer som var høyst aktuelle på den tiden. Piet Hein brukte den generelle formelen

$$(x/a)^p + (y/b)^p = 1$$

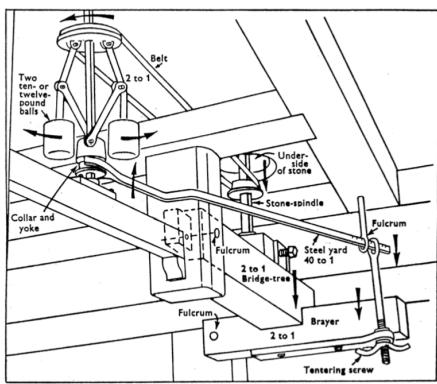
hvor han valgte eksponenten $p = 2.5$. Verdien $p = 2.0$ gir den vanlige ellipsen. Økende verdier av eksponenten gjør figuren mer rektangulær. For rammen rundt CYB’s emblem er det brukt verdiene $a = 3$ og $b = 4$. Piet Heins genistrek ligger ikke spesielt i å velge den eksakte tallverdien $p = 2.5$, men heller i det å utforme det fengende navnet ‘Superellipsen’. Danske møbelprodusenter lanserte straks salongbord med samme fasong. En kunne også få kjøpt ‘Supereggs’, både av messing og av sølv. Disse har den egenskap at de kan stå på enden, i motsetning til et vanlig egg, og et slikt egg ville vært et funn for Christofer Columbus. Matematisk sett får ‘egget’ denne egenskapen straks eksponenten er større enn 2.0, men i praksis må den være vesentlig større for at det skal ha noen demonstrasjons- effekt.

2.2 Cybernetics

Den amerikanske matematikeren Norbert Wiener (1894-1964) skrev i 1948 boken: *CYBERNETICS or control and communication in the animal and the machine*. Her lanserte han ‘Kybernetikk’ som en egen vitenskap. Selve ordet dannet han fra det greske ordet for ‘styrmann’: kybernetes, slik at kybernetikk må bety ‘styrmannskunst’. Ordet ‘guvernør’ skal ha samme språklige rot, og altså også den engelske betegnelsen for sentrifugalregulator: Governor. Norbert Wiener er også kjent for boken: *Extrapolation, Interpolation, and Smoothing of Stationary Time Series*. Denne boken kom ut i 1942, men ble da klassifisert som militær hemmelighet, slik at den ble først kjent da den ble utgitt på MIT Press i 1949. Begge disse bøkene gjorde stort inntrykk, også her i Norge. Ordet ‘Cybernetics’ var altså et typisk ‘moteord’ i 60-årene, og det forklarer foreningens fulle navn, mens man i daglig tale oftest bruker

den korte formen ‘CYB’. Nå i 90-årene har ordet dukket opp igjen, nå som: ‘Cyberspace’. Norbert Wiener introduserte også Wiener-filteret som er et optimalt filter for lineære stasjonære systemer. Wiener-filteret kan ses på som en forløper for Kalman-filteret, både teknisk og historisk, fordi Kalman-filteret under stasjonære forhold er ekvivalent med et Wiener-filter.

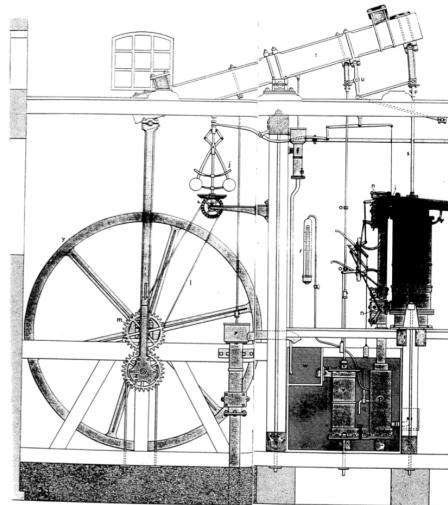
2.3 Sentrifugalregulatoren

Figur 2.2: Her en vindmølle som reguleres av en sentrifugalregulator

Å anvende sentrifugalregulatoren til å regulere avstanden mellom møllestene i en vindmølle. Den ble også brukt til å regulere seilene på vingene til vindmøllen for å få møllen til å gå med jevn hastighet. Nedenfor er det vist noen eksempler på hvordan sentrifugalregulatoren ble utformet. Den første grundige matematiske analysen av en slik reguleringsmekanisme ble levert av den kjente britiske vitenskapsmannen James Clerk Maxwell (1831- 1879) med den klassiske publikasjonen av Maxwell, J. C.: On Governors, Proc. Roy. Soc. (London), 16, 1868.

Nederlanderen Christiaan Huygens (1629-1695) er kanskje mest kjent for sin bølgemekanikk: Huygens' prinsipp. Han arbeidet også meget med å konstruere en nøyaktig tidsmåler. Han oppfant pendeluret i 1656, men han prøvde også flere andre mekanismer, blant annet sentrifugalregulatoren som han oppfant i 1657. Briten James Watt har i ettertid feilaktig fått æren av dette. Han fikk nemlig patent i 1788 på å anvende den til hastighetregulering av dampmaskinen. En annen brite, Thomas Mead, fikk i 1787 patent på

Figur 2.3: Her regulerer sentrifugalregulatoren en dampmaskin

Som man skjønner ligger det megen omtanke bak emblemets til Cybernetisk Selskab. Det kan derfor kanskje passe å avslutte med et Gruk:

Tak dit tag
med vid og viden.
Ånd alene
trodser tiden.

Figur 2.4: Gruket slik det ble presentert i 25-års jubileumshefte

Kapittel 3

Ifis tidlige historie

Narve Trædal

3.1 Røttene

Datafaget hadde sin spede begynnelse på første halvdel av 50-tallet. Det var lenge en aktivitet for spesielt interesserte, men blant disse spesielt interesserte fantes Ole-Johan Dahl og Kristen Nygaard som fikk kjennskap til de nye datamaskinene i Norge som ansatte ved Forsvarets forskningsinstitutt på Kjeller.

Ved Universitetet i Oslo startet faget ved Fysisk institutt, hvor den ‘hjemmelagde’ datamaskinen ‘Nusse’ ble tatt i bruk i 1953. Maskinen tilhørte egentlig SI, Sentralinstitutt for industriell forskning, som leide rom i kjelleren i Fysikkbygget, men den ble også brukt av universitetet.

Som undervisningsfag vil mange betrakte professor Selmers seminar ved Matematisk institutt på midten av 50-tallet som et startpunkt, og Harald Keilhau holdt kurs i programmering ved FFI i 1958. Røttene til faget lå innen disiplinene matematikk og fysikk/ingeniørfag, men det var en tredje komponent som dessverre var dårlig representert ved UiO: organisasjons- og administrasjonskunnskap, senere bedre kjent som systemarbeid. Denne ble senere konstituerende for fagtilbudet ved instituttet.

Opptakten til det som i senere tid ble USIT, det som da var EDB-senteret, kom noen år senere, ved at universitetet i 1960 kjøpte inn en Wegematic 1000.

3.2 Redskapsfag eller universitetsdisiplin

På slutten av 60-tallet og utover i 70-årene var det en nærmest eksplosiv økning i interessen for EDB-utdanning blant studentene, et tydelig uttrykk for at samfunnets interesse for feltet økte sterkt. I tillegg er datafeltet sentralt i alle offentlige utredninger om teknologisk satsing fra 1965 og utover. Når det gjaldt akademisk, forskningsbasert utdanning, var imidlertid interessen noe mindre i politiske kretser. Her ble det hovedsakelig fokusert på kortvarig redskapspreget utdanning, som førte til at universitetene (og NTH) lenge sto alene om å se nødvendigheten av å åpne for eksperimentell naturvitenskapelig forskning på faget.

Dette var for så vidt naturlig; den utdanningspolitiske dagsordenen i slutten av 60-årene og framover var sterkt preget av utredninger for å etablere et nytt distriktshøgskolesystem. Ottosen-komiteen la opp til at den framtidige satssingen på postgymnasial utdanning skulle skje i distrikturen, ved etablering av to- og treårige yrkesrettede utdanninger. Dette ble fulgt opp av regjeringen og Stortinget. DH-konseptet hadde gitt dataundervisning en sentral plass, men hovedsakelig som redskapsfag innen studieretninger for økonomi og administrasjon. Det var kun ved Molde, Østfold og Agder DH at det ble etablert et toårig spesialstudium i EDB. På denne tiden pågikk også en kraftig opprustning av den lavere og midlere tekniske utdanningen, og den toårige ingeniørhøgskolen ble normen. Mange steder gikk ingeniørutdanningen inn som en del av distriktshøgskolene. I tråd med Ottosen-komiteens innstillinger ble ressursene rettet inn mot denne storstilte satsningen på en kortere desentralisert utdanning.

Tilstrømmingen til MatNat-fakultetet i begynnelsen av 70-årene relativt moderat, særlig sammenlignet med resten av universitetet, som opplevde en studentboom. Interessent blandt studentene for fakultetets datatilbud aksellererte stødig i løpet av tiåret som ledet opp til instituttstiftelsen, noe som skapte store problemer for flere institutter. Særlig Matematisk institutt, Avdeling D, og linjene for kybernetikk og elektronikk ved Fysisk institutt ble berørt: når et relativt marginalt område ved fakultetet, som datafagene i realiteten var, fikk en så stor etterspørsel, ble det raskt en sterk ubalanse i undervisnings- og veiledningsbelastningen.

De ansatte ved de andre avdelingene ved Matematisk institutt og de fleste andre instituttene ved fakultetet hadde relativt rolige tider, men det kunne ikke sies for deres kolleger ved Avdeling D. De fikk hendene så fulle med utarbeidelse av undervisningsmateriell, undervisning og veiledning at det ble så godt som umulig å få tid til forskningsrelaterte aktiviteter. Dette gjaldt

særlig databehandlerne, og de som i første rekke måtte bære lasset i begynnelsen av 70-årene var først og fremst professor Ole-Johan Dahl, sammen med universitetslektorene Arne Jonassen og Olav Dahl. Ved Fysisk institutt var det lignende forhold; studentinteressen for kybernetikk var stor. Instituttet befant seg på slutten av 60-tallet plutselig i en situasjon der en stor del av studentene ønsket hovedfag i en fagretning hvor det ikke fantes undervisningstilbud!¹ Stillingene som ble opprettet for Lars Walløe, Ellen Hisdal og Rolf Bjerknes kom som et svar på dette presset.²

Hos Avdeling D ble det satt i gang en utredning som alle de tilslatte utarbeidet, og formulert av avdelingsbestyreren, universitetslektor Arne Jonassen. Denne fikk det beskrivende navnet ‘Gjøkungen’, og ble et godt dokumentert nødsskrik som malte et tydelig bilde av dramatikken i situasjonen.³ Utredningen konkluderte ikke sterkere enn at fakultetet i nær framtid burde vurdere organiseringen av informatikkens administrative plassering på lang sikt. På tross av dette vil det ikke være urimelig å anse 9. mars 1974, datoén utredningen ble lagt fram, som unnfangelsesøyeblikket for instituttet. Vi kan også se fra utredningen at begrepet ‘informatikk’ ble brukt som samlebegrep for den datarelaterte undervisningen ved fakultetet.⁴

‘Gjøkungen’ resulterte i at fakultetet satte ned en komité, kalt Informatikk-komitén, “for å vurdere datafagenes ressursmessige stilling og administrative plassering ved fakultetet”.⁵ Innstillingen fra Informatikk-komitén kom i juni 1975, og konkluderte enstemmig med at det burde opprettes et nytt institutt bestående av “numerisk matematikk, databehandling, kybernetikk og digitalteknikk”. Derimot så ikke komitéen noe behov for ‘administrativ databehandling’, som de mente var dekket andre steder, bl.a. i Bergen ved Handelshøyskolen og Institutt for informasjonsvitenskap. Informatikk-komitén ble fulgt opp av utredninger om geografisk samling, samt forslag til ny studieplan, og i desember 1975 kunne fakultetet fatte vedtak om instituttstiftelsen med virkning fra 1. januar 1977.

Fra starten av satset det nye instituttet altså på numerisk matematikk, databehandling og kybernetikk, med databehandling og kybernetikk som de mest

¹For en nærmere beskrivelse av dette henvises til artikkelen om Cybernetisk Selskaps fødsel.

²Elektronikklinjen var også utsatt, men ikke i samme grad som kybernetikkmiljøet.

³Navnet på utredningen kom fra Arne Jonassen, som mente gruppen kunne “bli en gjøkunge på Matematisk institutt og spise resten av instituttet ut av redet”(hentet fra *Institutt for informatikk (UiO)* på Wikipedia).

⁴I følge utredningen var dette i tråd med hva som var vanlig internasjonalt, særlig i Europa.

⁵*Datahistorien ved Universitetet i Oslo: Fra begynnelsen til ut i syttiårene.* (1996)

populære feltene blant studentene. Fra 1. april 1977 ble Kristen Nygaard ansatt som professor II, og den undervisningen og forskningen som senere ble konstituerende for den populære faggruppen for systemarbeid ble organisert rundt ham. I 1980 ble Yngvar Lundh, som hadde hovedstilling ved FFI, tilsatt som professor II, og dette markerte starten på den organiserte undervisningen i digitalteknikk. Tre år senere ble Fritz Albregtsen tilsatt i en NAVF-finansiert laboratorieingenørstilling. Med det var også Bildebehandlingslaboratoriet etablert. Dette ble grunnstrukturen ved instituttet de neste ti årene.

3.3 Stillingsressursene

Ressurssituasjonen i denne ‘svangerskapstiden’, såvel som i tiden etter instituttfødselen, var fortsatt mager. Informatikk-komitéen hadde konkludert med at et institutt ville ha behov for 29 vitenskapelige stillinger (inklusive fem II-stillinger) og tre administrative stillinger. Instituttets behov for teknisk assistanse ble det antatt at kunne dekkes av EDB-senteret, samt av to rekrutteringsstillinger (vitenskapelige assistenter). Den faktiske situasjonen var imidlertid at miljøene som var aktuelle i instituttet bare disponerte 17 vitenskapelige stillinger (inklusive to II-stillinger), én kontorstilling og ingen tekniske vitenskapelig assistentstillinger.

Selv om alle virket sympatisk innstilt til det nye instituttet var det altså et stort gap mellom det behovet som ble anslått og de stillinger som var tilgjengelig. Øremerkede ressurser over statsbudsjettet forekom nesten ikke. Det var stillingsstopp til UiO. De stillinger som ble tilført det nye instituttet var derfor kun de stillinger som var fylt av de vitenskapelig ansatte fra Matematisk institutt (Avdeling D ble flyttet i sin helhet), samt kybernetikkgruppen fra Fysisk institutt.

Omtrent alle ressurser til det nye instituttet måtte altså hentes gjennom intern omrokking av fakultetets *eksisterende* ressurser, som aldri er en lett prosess. Fakultetets dekanus, Tore Olsen, var imidlertid svært innstilt på at prosessen skulle lykkes. Som professor i elektronikk og tidligere bestyrer ved Fysisk institutt hadde han førstehåndskjennskap problemstillingene, og fikk Fysisk institutt både til å avgive ressurser og sin fagretning for kybernetikk. Mikroelektronikkmiljøet ved elektronikklinjen, derimot, ble beholdt ved Fysisk institutt, selv om det ble understreket at digitalteknikk var et naturlig interessefelt for det nye instituttet. Et særegent problem var de ikke-vitenskaplige stillingene. Et eget institutt forutsatte egen administrasjon og egen teknisk stab. Administrasjonen besto fra starten av en kontorstilling

som ble overført sammen med Avdeling D, og av instituttsekretær Elisabeth Hurlen som ble nyansatt i halv stilling.

En annen årsak til at det nye instituttet ikke fikk tilført flere stillinger var at det i årene rundt instituttstiftelsen var tegn til at studenttilstrømningen ville flate ut. Mange dro derfor raskt den konklusjonen at interessen for data i ungdomsmassen hadde kulminert, men dette viste seg å være en sterkt forhastet konklusjon. Studentpresset økte raskt til nye høyder. Instituttet styrket stadig sin stilling som MatNat-instituttet med det suverént verste tallmessige forholdet mellom lærere og studenter. Selv om instituttet som nevnt møtte en betydelig velvilje i fakultetsledelsen, var det likevel begrenset hva fakultetet kunne bidra med. På tross av voksesmertene øket tallet på ansatte jevnt og trutt. Ti år etter instituttstiftelsen hadde instituttet kommet opp i 49,5 stillinger, dvs. en økning på 30 siden starten. Over halvparten av disse stillingene var blitt tilført via omdisponering på fakultetet.

I 1979 ble det vedtatt et ‘Program for styrking av fagområdet informatikk’ der man gikk inn for en fordobling av instituttets utdanningskapasitet. Programmets målsetting ble oppnådd, både med hensyn til antall nye stillinger og utdanningskapasitet, men noen bedring i arbeidsforholdene for de ansatte ble det dessverre ikke. Fakultetet vedtok et nytt program høsten 1984, ‘Program for videre utbygging av fagområdet informatikk’, hvor målsettingen eksplisitt siktet på en fordobling av antall ansatte ved instituttet. På grunn av knapphet, både hva angikk stillingsressurser og antatt antall kvalifiserte søker, ble det hevdet at det ikke var realistisk å klare mer enn halvparten av denne fordoblingen innen 1990. Det så således ikke lytt ut for en rask forbedring av arbeidsforholdene.

3.4 Utstyr

Tekniske stillinger ble ikke ansett som nødvendig for det nye instituttet. UiOs EDB-senter hadde hele tiden stått for maskinutrustningen, både til studenter og forskere. Ressurssituasjonen var heller ikke slik at det kunne være på tale å bygge opp en egen maskinpark for instituttet. EDB-senteret ytte i 70-årene en betydelig bistand, både teknisk og faglig, ved å stå for mye av hovedfagsveiledningen. Tilstrømningen økte, og det ble opprettet en egen terminalstue for laveregradsstudenter i EDB-senterets regi, samtidig som kravene til EDB-senterets virksomhet fra resten av universitetet økte. På grunn av dette kunne samarbeidsklimaet til tider bli lett anspent, spesielt siden informatikkmiljøet av og til hadde følelsen av å ikke bli prioritert med sine behov. Enda kan man høre historier om hvordan hullkortbunkene til Ifi-

ansatte hadde lett for å havne i gulvet på EDB-senteret dersom man ikke hadde den rette holdningen til de maskinansvarlige. Slike ekstreme hendelser var nok ikke dagligdagse, men det var nok uunngåelig at interessene til de to datamiljøene skilte lag etterhvert som kravene fra omverdenen økte.

Utviklingen av instituttets egen maskinpark og nett skjedde først fra 1980, da Tor Sverre Lande ble ansatt i en amanuensisstillning. Han hadde i løpet av den følgende perioden nærmest eneansvaret for den tekniske kompetansen. Utover på 80-tallet oppsto det spørsmål om hvilken strategisk utstyrspolitikk instituttet skulle legge seg på, og instituttet samlet seg om en politikk som bygde på distribuerte løsninger med arbeidsstasjoner og servere. Denne var basert på programvare som skulle gjøre instituttet i størst mulig grad uavhengig av enkelte maskinleverandører. Den rådende tankegangen ellers i dataverdenen var, i kontrast med instituttets, å satse på store sentrale maskiner dominert av en enkelt utstyrleverandør. EDB-senteret var på denne tiden representant for en slik politikk, som også passet godt inn strategien til f.eks. Norsk Data. Da instituttet i 1982 ble tilkoblet Internett og tok i bruk Berkeley UNIX, visstnok først i Norge, gikk det derfor mot strømmen, men utviklingen i senere tid har vist at det var en meget framsynt plan. I dag har denne nemlig fått alminnelig oppslutning, både nasjonalt og internasjonalt.

Kapittel 4

CYB frem til midten av 2000-tallet

Skrevet av Arne Hassel

Red.anm.: Denne teksten er hovedsakelig basert på bidrag man har fått fra alumni, tekster i CYBs 25-års jubileumshefte og det man ellers har funnet i gamle arkiv. Det er noen hull i historien her og der, mye har rett og slett blitt glemt, og med til tider glissen dokumentasjon er det ikke alt som kommer klart frem. Men håpet er at det man har funnet gir et godt inntrykk av hvordan de aktive opplevde CYB sine første 35 år.

Cybernetisk Selskab har hatt en jevn utvikling av hva foreningen konkret har jobbet med, men fokuset har alltid vært på studentene, enten det var de tilknyttet linjen Kybernetikk eller alle tilknyttet Institutt for informatikk. Det sosiale har alltid stått i sentrum, men frem til arbeidet med Escape var det også sentralt å skape gode faglige rammer. Dette inkluderte også kontakt med næringslivet og andre aktører som kunne tilby arbeid etter studiene.

Tilknytningen til Institutt for informatikk skjedde tidlig i instituttets historie. Kollegiet ved Universitetet i Oslo vedtok 1. oktober 1976 opprettelsen av Institutt for informatikk, med virkning fra 1. januar 1977. Studentene var ikke sene med å reagere, og allerede 11. november 1976 ble det vedtatt på Generalforsamlingen (med 18 mot 7 stemmer) at CYB skulle ha tilhørighet til Institutt for informatikk istedenfor Fysisk institutt.

Dette var ikke det eneste som ble vedtatt tidlig etter opprettelsen av Ifi: 25. oktober 1976 gikk CYB og Fagkritisk Gruppe ved databehandling ved matematisk institutt (FKG) sammen i et felles styremøte hvor det ble bestemt

at man skulle skaffe representanter til det kommende instituttstyret. Det ble også bestemt at det skulle opprettes et fagutvalg på instituttet. Dette møtet betegnes som historisk i referatene.

Rollen til fagutvalget skulle være å opprette en kontaktpersonordning, se på undervisningssituasjonen og eventuelle ressursbehov, og administrere lese-salsplasser på instituttet. For både instituttstyret og fagutvalget skulle CYB skaffe to representanter, mens FKG skulle skaffe tre. Funksjonene som CYB bidro til her har i senere tid blitt ivaretatt av Fagutvalget ved Ifi (FUI).

Selv om foreningen tidlig hadde knyttet seg til instituttet tok det hele 33 år før man valgte å kalle seg instituttforening. Hvordan man har valgt å omtale den har endret seg litt gjennom tidene, men det har gått i slike variasjoner som “studentforeningen ved Institutt for Informatikk”, “informatikkstudentenes forening” og “en faglig forening for alle informatikkstudenter”, men 27. november 2009 vedtok CYBs generalforsamling å kalle organisasjonen instituttforening.

4.1 Debatt og foredrag

De aller første årene hadde man stor suksess med debatter myntet mot allmennheten. Spesielt debatten “Kan datamaskinen erstatte politikeren?” som ble arrangert 5. oktober 1969 var viktig, og for anledningen hadde CYB trykket opp 3000 løpesedler. 250 mennesker møtte opp på Frederikke i håp om å få svar på spørsmålet om hvorvidt datamaskinen kunne forutse de samfunnsmessige utslagene av politiske avgjørelser.

Panelet besto av to politikere¹, to samfunnsvitere² og to kybernetikere/databehandlere³. Temaet hadde blitt foreslått av Jens Balchen fra NTH (tidligere navn på NTNU), som også holdt innledningen til debatten via telefon fra Trondheim, da han ikke kunne fly ned pga. tåke. Seansen ble ledet av Per Øyvind Heradstveit, programsekretær i NRK, og debatten som oppsto belyste et tema som godt kan diskuteres den dag i dag. Et godt poeng fremlagt av Ole-Johan, som også er viktig i dag, er at datamaskinens viktigste oppgave er å gjøre informasjon mer tilgjengelig.

En viss suksess hadde man også 13. oktober 1971 to år senere da man arrangerte et møte med temaet “Medisinsk databehandling”. Dette møtet fikk bra dekning i Aftenposten, men utover dette ser det ikke ut til at man fikk

¹Statsråd Helge Seip og stortingsmann Toralf Westermoen

²Forskningsleder Finn Solie og dr. philos. Jens A. R. Christophersen

³Amanuensis Lars Walløe og professor Ole-Johan Dahl

til den store mediedekningen rundt debatter og møter. Dette til tross for at man gjennomførte en konferanse 9. april 1973 med temaet “Kybernetisk krigføring”, hvor professor Johan Galtung og forskningssjef Erik Klippenberg deltok. Med Vietnamkrigen som bakteppe ble diskusjonen ganske opphetet. Den ble faktisk så het at den ble ufin, hvorpå medlemmer fra Polyteknisk Forening forlot møtet, og man besluttet å avslutte konferansen.

4.2 Ekskursjoner

Om det ikke var debatter og konferanser CYB skulle bygge tradisjoner rundt, så var i alle fall turer og ekskursjoner en viktig tradisjon for CYB i mange år. Spesielt viktig var turen til Servomøtet, som startet allerede i 1969 og holdt på annethvert år frem til og med 1995. Servomøtet var (og er fortsatt) en faglig konferanse med fokus på kybernetikk og regulerings teknikk, og var nok veldig relevant for CYB i sine tidligere år, men kanskje ikke så mye mot slutten av tradisjonens levetid. Konferansen sammenfaldt også med UKA i Trondheim, noe som gjorde det til en gyllen anledning til å kose seg med både fest og revy i tillegg til det faglige.

En av grunnene til at Servomøtet var tradisjon for CYB såpass lenge var nok også at Rolf Bjerknes var en ivrig pådriver. Rolf var en kjær lærer på Ifi og ble av flere kalt ”Onkel Rolf”, men han var også en sentral skikkelse i CYB, som ivrig tilhenger (og iblant pådriver) av foreningens arbeid og fast inventar på generalforsamlingene hvor han holdt populære foredrag. Han var også med på flere av turene til Trondheim, og ofte med på bedriftsbesøk som CYB arrangerte. Han hadde en egen evne til å folkeliggjøre kybernetikk, noe som viste seg i hans til tider spesielle fokusområder som gjorde at enkelte spøkefullt kalte han ”Mannen som fant komplekse egenverdier i kloakkrenseanlegget på Jessheim”. CYB valgte nettopp på grunn av dette engasjementet å sende representanter i Rolf sin begravelse i 2017.

CYB var som nevnt ivrige arrangører av bedriftsbesøk og ekskursjoner. Man hadde til tider månedlige besøk på instituttet hvor bedriftsrepresentantene holdt foredrag, men dro også ofte ut på besøk til bedriftene. Eksempler på dette var flere turer til NTH (også utenom Servomøtet), Christian Michellsens institutt i Bergen, Kongsberg Våpenfabrikk⁴, Norcontrol på Horten⁵ og Borregaard i Sarpsborg⁶. På et tidspunkt hadde CYB til og med en egen buss

⁴Senere avviklet men innlemmet i Kongsberg Gruppen og Kongsberg Defense & Aerospace

⁵Også innlemmet i Kongsberg Gruppen

⁶Produksjon av flere kjemiske produkter, i dag et bioraffineri

som man brukte til å dra på ekskursjonene.

4.2.1 Turer til utlandet

Det var også populært å dra til utlandet, noe man gjerne gjorde i årene mellom Servomøtet. Det var spesielt på 80- og 90-tallet at man tok kontakt med universiteter og bedrifter i utlandet for evt besök.

I 1984 gikk den første turen vi vet om til USA, hvor ni deltagere besøkte Silicon Valley for flere besök, blant annet til DEC⁷ noe som var spesielt interessant da Ifi på det tidspunktet hadde DEC 10-maskiner. Man fikk også tatt turen innom National Computer Conference som ble arrangert i Las Vegas, og når man først var i USA måtte man jo også utforske andre ukjente kulturfenomen, som f.eks. McDonalds, som på det tidspunktet enda ikke fantes i Norge⁸. Denne USA-turen ga mersmak, så i 1988 ville man gjenta suksessen, men for den turen har Morten Moen og Ole Christian Lingjærde skrevet en lengre tekst, så les deres kapittel om du ønsker mer innsikt.

Danmark var neste destinasjon etter de første USA-turene, og den første turen gikk til universitetet i Aalborg, med program for konferanse fra onsdag til fredag, mer sosialt program for lørdagen, og så hjemreise på søndagen. Den andre turen gikk til København og var nok mer fokusert på det sosiale, med planer om å besøke Tuborg bryggerier, John Ripleys Bizarre Museum, Eksperimentariet og Planetariet, og ikke minst et erotisk museum⁹.

I 1997 gikk turen til Helsinki for å besøke universitet og Nokia. Hele 24 deltagere fikk da muligheten til å være med på forelesninger og nettverke med både studentforeningen ved informatikk (som hadde egen pub) og representanter fra Nokia (som tok dem med til VIP-området sitt), og være der gjennom studentballen Tietokulta eller sauna, som både studentene og Nokia selvfølgelig var behjelpe med.

En siste tur fikk man så til i 1999, da man nok en gang vendte nesen mot USA. Vi vet ikke altfor mye om denne turen, men den gikk i alle fall til San Francisco, hvor man blant annet fikk besøke en serverhall. Rommet de fikk se var kanskje 100x100 meter, med digre UPS batterier og avlåsbare skap hvor firmaer hadde rack. Her fikk man blant annet vite at Altavista og flere andre hadde sine servere.

⁷Digital Equipment Corporation, som i 1998 ble innlemmet i Compaq

⁸Ble stiftet i 1988

⁹Det er dog bare bryggeriene man vet med sikkerhet ble besøkt, de andre stedene bemerkes ikke i hva folk husker fra den tiden

Utover disse turene vet vi ikke helt hva man fikk til, men det var mange tanker og drømmer om hvor foreningen ville dra. Et av ønskene var å dra til Sovjet, men det ble bare med ønsket.

4.3 Bedriftskontakt og bedriftsmedlemmer

En sentral del av Cybernetisk Selskab sin virksomhet gjennom historien har vært fokuset på det faglige gjennom organisering av foredrag, og å knytte kontakt med næringsmiljøet. Sistnevnte skjedde primært gjennom bedriftsmedlemskap og noe sponsoring. Sponsing var litt mer fleksibelt før, f.eks. var det Oslo-bryggeriene som sponset øl til generalforsamling.

Hvor strukturert arbeidet mot bedrifter var er vanskelig å vite sikkert pga. manglende dokumentasjon, men arbeidet ble vedtektsfestet i 1971, og arkiver tilbake til 1986 viser at man på det tidspunktet hadde kontakt med rundt 15 bedrifter. Videre hadde man et par topptopp i 1988 og 1990 med henholdsvis 44 og 41 bedrifter, og ellers ser det ut til at man lå mellom 15 og 30 bedrifter i semesteret. Bedriftsmedlemskap holdt man på med helt til 2002, da dot com-boblen hadde gjort sitt til å svekke mange bedrifters økonomi, og dette var også året hvor man sluttet med vernet bedriftsansvarlig. Dette vernet ble riktignok opprettet igjen i 2007, men det var nok mer med tanke på det arbeidet man bidro med for å få i gang Navet.

På det meste gjennomførte man egne bedriftsdager én gang i semesteret, hvor bedrifter fikk komme på besøk og presentere seg for studentene. Omfanget var nok på rundt fem-seks bedrifter, så nivået var ikke på høyde med nåtidens dagen@ifi, men konseptet var mye det samme, nemlig at studentene fikk en mulighet til å bli kjent med bedriftene gjennom presentasjoner og en sosial ramme rundt med mat og drikke.

Pengene man fikk inn gjennom bedriftsmedlemskap speilet på mange måter hvordan det gikk i bransjen generelt: gjorde bedriftene det bra brukte de gjerne penger på å profilere seg og å komme i kontakt med studentene. Et bedriftsmedlemskap var heller ikke spesielt dyrt, 350 kr på 80-tallet og 2000 kr på 2000-tallet, men det var såpass inntektsbringende at man klarte å spare seg en del penger. Mye av dette ble satt på det som ble kalt CYB-fondet, som skulle brukes når CYB trengte det til større initiativ.

4.4 Internt foreningsliv og sosiale arrangement

Det var ikke bare det faglige som sto i sentrum for de aktive i CYB. Det har blitt nevnt at det sosiale alltid har vært en viktig bestanddel av CYB, noe som vitnes om allerede på 70-tallet da det var det blitt tradisjon for sporadiske Selskabs-samlinger i Blinderkjeller'n i Fysikkbygget. Det var også en del rundturer på byens bryggerier, som Frydenlund, Schous og Ringnes, for å sikre rimelig (helst gratis) pils til tørre studentstruper. Frem til man flyttet til det nye Ifi-bygget i 1988 (som nå er omdøpt til Kristen Nygaards hus) hadde CYB kontor i brakkene utenfor Fysisk institutt, og i tillegg til å fungere som leseplass og kontor hadde disse også en viktig funksjon som lagerplass for øl og festlokale.

Da instituttet så flyttet i 1988 satte det mye av rammeverket for internlivet for de engasjerte informatikkstudentene. Man fikk kontorer i første etasje, som i realiteten et lite rom på rundt 20 kvm som hovedsakelig ble brukt som lagerplass av de forskjellige foreningene som delte rommet. Det var ikke før man fikk kjøpt en sofa (fra Frelsesarmeens) i 1998, ti år etter at man hadde flyttet inn i bygget, at man fikk det skikkelig sosialt på kontoret, og det endelig ble en plass for de interne å ha møter og planlegge¹⁰.

Et produkt av denne møtevirksomheten var Foajéfesten, som startet i 1998 og gjennomført noen semestre utover 2000-tallet. Festen spente seg over tre etasjer, med servering, dansegolv og flere aktivitetsrom. CYB fikk etterhvert ganske god rutine for gjennomføringen av dette, noe som nok også kom dagen@ifi til gode da man startet det i 2003.

Det sosiale skapte også gode rammer for flere tradisjoner, deriblant Rekeafeten som ble arrangert hvert vårsemester (med til tider kreative løsninger, som f.eks. å tine reker i dusjen på tilfluktsrommet) og noen høstsemester. Når det startet vet man ikke helt, men man finner dokumentasjon helt tilbake til 1989 og til og med våren 1998.

Ekstraordinær generalforsamling var på et tidspunkt ikke spesielt ekstraordinært, siden det i mange år ble arrangert fast i starten av hvert semester. Det var også egne tradisjoner for mat tilknyttet ordinær og ekstraordinær generalforsamling (noe man holder i hevd enda); på førstnevnte var det eggerøre, loff og spekemat som gjaldt, med øl og akevitt til drikke, mens det på sistnevnte var mer spartansk med smørbrød og te.

Det var selvfølgelig også nachspiel etter de tradisjonelle møtene, og historier fra disse viser at det var godt liv. Et eksempel på dette er den gangen man

¹⁰Og alt annet man kan finne på å gjøre i en sofa som står gjemt i et lite rom ...

fikk brannvesenet på besøk pga. en serviett som hadde havnet oppå et telys, noe som uansett ikke satte en stopper for stemningen siden flere studenter senere badet i nettoen i fontenen ved siden av den gamle kantina.

Visning av filmer var også populært, og på et tidspunkt var filmkveldene i Store Auditorium blant de mest populære arrangementene, med surroundlyd og importfilm på LaserDisc. Der viste man klassikere som *Fight Club*, *Indiana Jones and the Last Crusade*, *The Blair Witch Project*, *Get Shorty* og *Twister*. Litt trøbbel ble det da man viste *Waterworld* før den hadde premiere på kino, men fulle saler ble det dog. Et foredrag man fikk til rundt dette var med en av skaperne til barne-TV produksjonen *Pompel og Pilt*, Arne Mykle, med påfølgende visning av hele serien på storskjerm slik at man kunne gjenoppleve traumatiske minner fra barndommen.

En annen populær bruk av Store Auditorium og storskjermen var gamingkonkurranser. Her ble det satt opp turnering i Tekken og andre populære spill, gjerne også i forbindelse med storfestene man arrangerte.

Man har også feiret seg selv og instituttet opp gjennom årene. Som del av 10-årsfeiringen av Ifi i 1987 hadde man for eksempel foredrag, fest og minirevy på terminalstua i Fysikkbygget. På selve 25-års dagen til CYB, 17. februar 1994, feiret man med marsipankake og champagne, etterfulgt av fire episoder av *Pompel og Pilt* på storskjerm. Det ble også arrangert en jubileumsuke, hvor man gjennomførte IN-festen, foredrag og flere arrangement, som ble avsluttet med en storstått jubileumsmiddag på Teknisk Museum. Med trykking og salg av jubileumst-skjorter som prydet en fargelagt versjon av CYB-logoen, ble 1994 også et rekordår med antall medlemmer - hele 604 personer (en rekord som holdt seg frem til Escape åpnet).

Sist, men ikke minst, så har også turer til studenthyttene i Nordmarka vært en tradisjon i CYB. Hvor langt tilbake denne tradisjonen går vet vi ikke, men man finner referanser til hyttetur tilbake til 1997, da med tittelen "Nå spirer pilsen!" Turene til Nordmarka vet man med sikkerhet startet i 2005, da man begynte å dokumenterte turene med kamera¹¹. Denne tradisjonen har holdt seg i hevd, og CYB prøver i dag å arrangere minst én hyttetur i semesteret¹².

¹¹Bilder av som regel veldig festlig art, men som ikke er nødvendig å dele i denne boka

¹²Mange av disse turene gikk til KSI-hytta, som dessverre brant ned høsten 2018. RIP.

4.5 Drømmen om en egen Ifi-kjeller

Selv om man ikke hadde egen studentkjeller sto det ikke på viljen med å arrangere fester. Et eksempel på dette er den nevnte IN-festen, den tradisjonelle festen for informatikerne som ble arrangert i samarbeid med Realistforeningen på Vilhelm Bjerknes, hvor man blant annet hadde Cyberlympics i diskettkasting (5 1/4" disketter), "IFI-GOGO BAR" og mye mer.

Man fikk også til en pub i kantina på Abel i 2002, som man satte opp i forbindelse med den tradisjonelle pub-til-pub runden. Puben var en kjempe-suksess og satte nok flere griller i hodet på folk. Man prøvde også å stille med P2P-bar på Ifi, hvor man da fikk benytte seg av skjenkebevillingen til SiO-kantinen. Selv om det etterhvert ble gode rutiner for både det og gjennomføring ellers, så var det tydelig at bygget ikke var særlig egnet for fest. Bomberommet ble også tatt i bruk for pub, noe som krevde mye arbeid å sette opp (og ikke minst rydde ned etterpå), men det sto ikke på forsøkene, og en gang satte man også opp fakler over gangbrua fra campus for å lokke pubgjester.

Det var mange som drømte om egen studentkjeller, noe som også beskrives i jubileumsheftet fra 25-års feiringen. Dette resulterte i at CYB-fondet etterhvert fikk en veldig bestemt oppgave, nemlig å fungere som ekstra egenkapital til den fremtidige kjelleren. Fondet hadde bygget seg opp til litt over 100 000 kr, og man gjennomførte fortsatt nyvalg på fondsbestyrerne med jevne mellomrom. Ikke at dette i praksis ble gjennomført - da man skulle få ut pengene i forbindelse med oppstarten av Escape så viste det seg at man hadde glemt å oppdatere fondsbestyrerne i banken, så det ble litt arbeid med å få ut pengene igjen. Fondet var nemlig egentlig en vanlig bankkonto med navnet Cybernetisk Selskab Fond. Da CYB fikk foretaksnummer i 2006 så glemte man å melde i fra til Nordea, og da man ville ha ut pengene i 2009 ble det derfor krøll, men etter mye frem og tilbake med bank og tidligere fondsinnehavere klarte man til slutt å overbevise Nordea om at kontoen med navn Cybernetisk Selskab faktisk tilhørte studentforeningen Cybernetisk Selskab.

Aktiviteten og tradisjonene som CYB hadde bak seg var avgjørende for at foreningen fikk æren av å ta ansvar for driften da det ble klart at studentkjelleren endelig skulle bli realitet, til tross for at foreningen på midten av 2000-tallet hadde begynt å slite med lite aktivitet og færre og færre medlemmer. Det at man i over 30 år hadde vist at man var til for alle studentene på Ifi var avgjørende, og det fokuset man hadde på å skape gode sosiale rammer for studentmiljøet var (og er) en hjørnesten i foreningen.

Kilder

1. Bidrag fra CYB alumni
2. Jubileumshefte Cybernetisk Selskab 25 år
3. Jubileumshefte Cybernetisk Selskab 42 år

Kapittel 5

Informatikkbygningen – veien fram til eget hus

Skrevet av Narve Trædal

Figur 5.1: Informatikkbygningen, som ble omdøpt til Kristen Nygaards hus da Ole-Johan Dahls hus sto ferdig i 2011.

Med tanke på lokale var situasjonen for det nye instituttet relativt kummerlig. I startfasen hadde instituttet lokaler i Matematikkbygningen: administrasjonen og faggruppen for kybernetikk, som var flyttet fra Fysikkbygningen, hadde lokaler i 5. etasje, mens databehandlere og numerikere stort sett beholdt

sine gamle kontorer, og befant seg således marmorert inn i tre etasjer i Matematisk institutts arealer. I 1980 ble instituttet flyttet til Fysikk-bygningen, og fikk lokaler i østfløyen. Dette var et framskritt, sett fra et samlingssynspunkt, men heller ikke denne situasjonen var tilfredsstillende, selv om fysikerne la godviljen til. Mye tid gikk med til å løse akutte romproblemer, ofte på bekostning av Fysisk institutt.

I begynnelsen av 80-årene dukket idéen om et eget informatikkbygg opp. En sentral person også i dette arbeidet var ”instituttgründeren” Arne Jonassen, som nå hadde permisjon og var ansatt som assisterende direktør i Norsk Regnesentral. Han fikk bygningen inn i NRs budsjettforslag for 1980, og misjonerte for en samlokalisering av informatikkmiljøene på Blinderen, for Ifi og Universitetets sentrale EDB-tjeneste, USE, som EDB-senteret nå var omdøpt til. Til Jonassens egen forbauselse skjedde ting med rekordfart. ”Det var sannsynligvis noen flere aktører parallelt, som sparket ballen opp i førstedivisjon”, forteller han i et intervju. Blant disse parallele aktørene var blant annet

Lars Walløe, som var instituttbestyrer ved Ifi i perioden 1980-88. Han arbeidet tett sammen med rektor ved UiO, Bjarne Waaler, og NTNFF-direktør Gudmund Harlem. Sammen laget de en samlet løsning, så å si over bordet. UiO hadde ingen penger, men opsjon på en tomt i Gaustadbekkdalen som opprinnelig var tenkt til nytt universitetsbibliotek. NTNFF hadde penger, men ingen tomt, og UiO forpliktet seg så til en langsiktig leieavtale.

Sjeldent har en byggeprosess forløpt smidigere. Da Arne Jonassen kom tilbake til Ifi i 1982, ble han valgt inn i byggekomitéen som straks satte i gang med å fordele plass og rom til institusjonene som skulle inn. Selv om Ifi så at også dette husrommet ville bli trangt, så innså man at dette var det beste man

Figur 5.2: Donald Knuth og Ole-Johan Dahl i aksjon under åpningen av Informatikkbygningen. Knuth var verdensberømt professor ved Stanford University, og ble utnevnt til æresdoktor ved UiO i 2002.

kunne håpe på.

Byggearbeidene gikk ellers problemfritt, og Ifi og NR flyttet inn sommeren 1988. Selv om det også i det nye huset relativt fort meldte seg ombyggingsbehov, og kapasiteten var sprengt nærmest før innflytting, så var altså nå instituttet for første gang herre i ‘eget’ hus. Den høytidelige åpningen fant sted 19. september samme år, med inviterte gjester, foredrag og kunstneriske innslag, blant annet firhendig pianospill av Donald E. Knuth og Ole-Johan Dahl. Gaustadbekkdalen ble av universitetsavisen UNIFORUM omdøpt til “Datadalen”.

Men det ble som sagt trangt. NR holdt til i 4.etasje, USE og Ifi delte resten. USE, som ble omdøpt til USIT i 1991, etter at EDB-senteret og ADB-avdelingen formelt ble slått sammen, var på litt vikende front, og måtte flytte deler av virksomheten sin ut i en brakke som hadde vært brukt i forbindelse med byggingen av Forskningsparken, og som lå nord for Informatikkbygningen. Og få år etter tok også Ifi denne brakka i bruk. I 1995 disponerte Ifi 65 hovedfagsplasser, 2 seminarrom og en 1 terminalstue, pluss pause- og skriverrom, der.

Brakka måtte bøte med livet i 2001 i forbindelse med byggingen av SINTEFs MiNALab, men det er en god del informatikere rundt om i landet som forbinder sin studietid, i alle fall på hovedfag, med en ‘brakketilværelse’. Forhåpentligvis er det likevel gode minner.

Kapittel 6

CYB med K

Denne teksten er hentet fra CYBs sine gamle nettsider, som presenterte svaret CYB hadde fått etter å ha sendt brev til Norsk språkråd. Innlegget gjengis her til glede for nye lesere.

Cyb med K

postet: onsdag 1. juni 2005 13:09

Vi har forespurt oss med Norsk språkråd om Cyb skal uttales “kybb” eller “sybb”, siden vi mener at en del folk ikke vet hva som er det rett.

Svar:

Ordet kommer fra gresk og bør uttales (og helst også bokstaves) med k.

Det er det minst 25 års tradisjon for i norsk.

Med hilsen

Jan R. Tislevoll

Språkrådet

Kapittel 7

2000-tallet: Fra dvale til kjeller

Skrevet av Geir Arild Byberg

I perioden 2006-2007 samlet flere nye og eksisterende studentforeninger seg til fellesmøte om fremtiden til Cybernetisk Selskab. Det var et ønske fra det daværende styret, og ledelsen på Ifi, om å få mer fart i aktiviteten til foreningen, for å unngå oppløsning og påfølgende gravøl, som selvsagt ville blitt holdt for å sikre en verdig avslutning. På møtet stilte representanter fra Fagutvalget (FUI), Mikro, ProsIT, Navet og PING for å diskutere statusen, veien videre, hvem som eventuelt skulle styre skuta, den økonomisk situasjonen, etc. Etter mye om og men ble Geir Arild Byberg valgt til ny styreleder, og Heidi-Christin Bernhoft-Jacobsen til nestleder, og hver av de andre foreningene på Ifi stilte med styreleder/nestleder som skulle fungere som styremedlemmer i CYB.

Likevel tok aktiviteten seg dessverre ikke noe særlig opp i de følgende månedene. Det var vanskelig å fokusere på CYB for styret, med tanke på de andre studentforeningene som ikke kunne ofres av sine respektive styremedlemmer for å bevare den “nye” foreningen. Etter en tid ble Geir Arild kontaktet av tidligere styremedlemmer, Ole Kristian Hustad og Martin Lilleeng Sætra, som lurte på om det skjedde noe i CYB eller om skuta var virkelig på vei ned. Dette var motivasjonen som trengtes, og det ble blåst liv i den spede troen på at CYB faktisk kunne bli noe. Det ble så gjennomført en ny (og skikkelig) generalforsamling, og det nye styret ble bestående av Geir Arild Byberg som styreleder, Øyvind Bakkeli som nestleder, Eirik Hjelle som webmaster, og med Ole Kristian Hustad, Anna Dahl og Martin Lilleeng Sætra i rollen som *gammel pamp* nummer 1, 2 og 3, respektivt. Mens Geir Arild, Øyvind og Eirik bygget opp en ny webside til CYB, arrangerte den eldre

garde CYB sin 35-årsdag i kjelleren på Café Abel, og så var foreningen nok engang på glid.

Nå som CYB hadde dannet et skikkelig styre og kunne man fokusere på å dra i gang aktiviteter for foreningen. "Drit i hvor mange som kommer, la oss heller gjennomføre det!" ble mottoet. Websiden ble et godt brukt forum, og interessen for CYB begynte å ta seg opp blant studentene. Dette var nok en resultat av at for første gang på lenge hadde Ifi en studentforening som var helt og holdent sosialt rettet, og som var for alle studentene, uavhengig om du var bachelor-, master-, profesjons- eller enkeltemnestudent.

I 2009, altså ikke så lenge etter at CYB våknet til liv, kom det en forespørsel fra styret i Realistforeningen om vi var interessert i å arrangere noe informatikkrettet i april. Dette var året da The Pirate Bay måtte bevise sin uskyld, og april hadde blitt valgt ut til å være informatikkmåneden med faglige foredrag og sosial moro. CYB stilte så opp med å arrangere et faglig seminar med navnet That's IT!, men dessverre var den planlagte datoен for arrangementet i forhold til eventuelle andre helligdager noe dårlig gjennomtenkt, og oppmøtet 30. april var derfor noe mangelfullt. For de som møtte opp ble det derimot kake, avsindige mengder pizza, og øl, og alt i alt hadde alle en hyggelig opplevelse. Ryktene tilsier at enkelte ønsker de fortsatt var der.

I løpet av det året vokste CYB videre og arrangerte tidenes første Ping Pong turnering, tidenes første whiskysmaking, juleloddning, juleprogrammering, bidro til fadderukene sammen med de andre studentforeningene og mye, mye annet. Det var samtidig derimot også planlegging på gang av annen liten hemmelighet: informatikkstudentenes første kjeller i det nye bygget.

Det er umulig å si når diskusjonene startet, men ledelsen i Ifi, med Morten Dæhlen, Line Valbø, Narve Trædal og Terje Knudsen i teten, sørget for at det nye bygget skulle ha studentkjeller. Noen av de andre studentforeningene ble spurta om å ta på seg driften, men grunnet lite mulighet til å følge opp ble det enighet om at CYB skulle få ansvaret for å drive kjelleren. Så, i et siste dytt for å få CYB ut av dvalen, ble Magnus Johansen CYBs første Kjellermogul og sørget, sammen med sin trofaste gjeng i Kjellerstyret, for at nødvendige avtaler ble inngått og personell (les: frivillige studenter) rekruttert og ivaretatt, og drømmen om en egen studentkjeller nærmet seg en realitet!

Kapittel 8

Kamp nytter! – Prosessen til Ole-Johan Dahls hus

Skrevet av Narve Trædal

Helt fra innflyttingen i 1988 var det klart at IT-miljøenes rombehov fortsatt på ingen måte var dekket. Universitetsledelsen tok straks til å tenke på en mulig utvidelse, en ”Informatikkbygningen II”, først og fremst for å møte Ifis, men også USITs, voksende behov. Riktignok var det en dipp i studenttilstrømningen midt på 90-tallet, men dot-com-bølgen og ”YK2”-engstelsen på slutten av 90-tallet sørget for at samfunnsbehovet for informatikere ble kraftig artikulert i media. Studentene strømmet derfor til på nytt, men nå var ombyggingsmulighetene i Informatikkbygningen brukt opp, og den tidligere omtalte ”Brakka” var full.

Da IT-Fornebu-prosessen kom opp på den politiske dagsorden etter midten av 1990-årene, dukket det på Ifi opp idéer om hvordan romproblemene kunne løses en gang for alle. Man ønsket å gå radikalt til verks og flytte hele Ifi til nye lokaler på Fornebu, og gjerne etablere et nytt fakultet der ute med det samme. Ved instituttet var det flere toneangivende stemmer i instituttstyret som så på dette som en spennende løsning. Nye krefter var kommet inn i styre og stell, med bl.a. Aslak Tveito, Morten Dæhlen, Narve Trædal, Kristin Braa og andre fra systemarbeidsmiljøet. Det var likevel også stor skepsis, særlig blandt studentene, men også blandt mange ansatte. Deres hovedinnvending var at den geografiske avstanden mellom et Ifi på Fornebu og resten av MatNat-fakultetet ville være uholdbar for de mange som kombinerte Ifi-emner med andre MatNat-emner samme studiesemester.

De to rektorene, Lucy Smith ved UiO og Emil Spjøtvoll ved NTNU, gikk inn

Figur 8.1: Fra luftslott til Ifi-slott. Et samlet press, og uordodokse aksjoner fra studenter og lærere skapte luftslottet Ifi II om til Ifi-slottet Ole-Johan Dahls hus

for at det burde etableres en omfattende toårig hovedfagsutdanning på Fornebu, som et ledd i et nytt profesjonsstudium i informatikk. Utdanningen skulle føre fram til cand.scient./siv.ing.-utdanning innen informatikk og kommunikasjonsteknologi med en årsproduksjon på mellom 80 og 160. Utdanningen burde skje i samarbeid med Telenor, som på det tidspunktet var i ferd med å etablere seg der ute. Mange på Ifi var skeptiske til dette også. De ønsket ikke å dele opp staben og undervisningen på to campus, men instituttstyret ved Ifi sluttet opp om forslaget. Dette var dog som et klart B-alternativ, dersom det skulle vise seg at hovedalternativet, bygging av den andre nye Informatikkbygningen, eller aller helst et nybygg i Gaustadbekkdalen, ikke lot seg realisere.

Resultatet ble at den akademiske aktiviteten på Fornebu ble definert som en ren forsknings- og veiledningsaktivitet, uten ordinær undervisning. Simula Resarch laboratory, til daglig kalt Simula-senteret, ble etablert fra 2001, bemannet i vesentlig grad med ansatte ved Ifi: professorer som stort sett fikk en løpende 80% permisjon fra sin faste Ifi-stilling.

Studentene holdt hele tiden fast ved at den eneste akseptable løsningen var nybygging i Gaustadbekkdalen. Fagutvalget for informatikk, FUI, var særlig aktive, og fikk god støtte, bl.a. fra representantar for Systemarbeidsmiljøet, som huset mange ‘gamle’ aktivister.

1. oktober 1998 holdt Jens Kaasbøll sin ordinære IN 105-forelesning på “Dasslokket” (uteserveringen til Tostrupkjelleren, vis-a-vis Stortinget) kl 14.15, fullt utstyrt med prosjektor og lydanlegg. 200 studenter møtte opp, og i etter å ha fått med seg innholdet i Kaasbølls forelesning, holdt de en punktdemonstrasjon med slagordene:

- “Hold Ifi samlet!”
- “Stopp raseringen av informatikkutdanningen!”
- “Nybygg nå!”

Ved siden av aksjonene foregikk det lobbyverksamhet, og bare en måned etter “Dasslokk-forelesningen”, klarte en delegasjon fra FUI, via et møte med lederen for KUF-komiteén, samt KUF-minister Jon Lilletun, å få inn en merknad i budsjettforslaget for 1999 om at KUF-komiteen, “ber Regjeringa legge til rette for at Noregs forskingsråd allereie i 1999 kan starte arbeidet med å utvide det såkalla “Informatikkbygget” i Gaustadbekkdalen i Oslo med eit byggetrinn på inntil 10 000 m².”

Figur 8.2: Knut Yrvin holder studentappellen under "hoppeslott-demoen".

I de nesten sju årene fra Kaasbølls 105-forelesning til den første byggebevilgningen ble en realitet, og i selve byggetiden, flyttet så studenter og ansatte fortsatt rundt på campus. I 2005 hadde instituttet følgende lokaler utenfor Informatikkbygningen:

- Forskningsparken I og II
- Veilaboratoriet i Gaustadalleen
- Preklinisk odontologibygningen
- Vilhelm Bjerknes hus
- Niels Henrik Aabels hus
- Sophus Lies auditorium

Påvirkningsprosessen fra UiO sin side skjedde stort sett ved brev og møter med politikere og departement for å presse fram Ifi II-bevilgninger, men andre aksjonsformer ble fortsatt prøvd. Den mest legendariske er hoppeslottaksjonen utenfor Stortinget 28. november 2001, da ansatte og studenter ved Ifi satte opp et hoppeslott, dandert med farger og slagord, nedenfor Stortingsbakken, og avholdt en fengende demonstrasjon med paroler og appeller fra både studenter og professorer.

Denne lobbyvirksomheten bar til slutt frukter: våren 2005 kunne undervisnings- og forskningsminister Kristin Clemet, foran et fullsatt Store auditorium i Informatikkbygningen, kunngjøre at startbevilgning var gitt.

Det grunnleggende valget om behov og lokalisering var således nå bestemt på høyeste politiske hold, og selv om det skulle ta flere frustrerende år før prosjektet nærmest seg startbevilgning, og tilsvarende år med stadig flere mer eller mindre provisoriske romløsninger, så var det etter denne komitémerknaden aldri tvil om hva som skulle bli den endelige løsningen på Ifis plassproblemer.

Figur 8.3: Demonstrasjon utenfor Stortinget, med blant annet Thomas Fyhn og Petter Hareim i front.

Ennå skulle det ta fem lange år før huset sto der. Primus motor for byggeprosessen ved Ifi var Terje Knudsen, leder av Ifis tekniske driftsseksjon. Han viste seg å ha et stort talent for prosjektutvikling i byggesaker, og drog lasset for instituttet, og også i betydelig grad for hele UiO, i den langvarige byggefaseen der både naturen og budsjetttrammene var krevende å hankses med. Men senhøsten 2010 kunne Ifi-drift se de første flyttelassen sige over plassen fra Ifi I til Ifi II, eller fra Kristen Nygaards hus til Ole-Johan Dahls hus, som var blitt deres offisielle navn. Driftsgjengen ved Ifi sto på, nærmest dag og natt i uker og måneder rundt juletider. Og målet ble nådd: Fra og med vårsemesteret 2011 var all aktivitet samlet i det nye Ifi-slottet. Der alle, både ansatte og studenter, forskning, undervisning og studentaktiviteter, hadde god plass – i et bygg som fikk Oslo kommunes arkitekturpris for 2010, der det ligger som en supertanker, midt i Gaustadbekkdalen, med kurs mot fjorden og mot verden.

Innflyttingen var likevel ikke helt smertefri; den automatstyrte romoppvarmingen hadde sine betydelige svakheter, og stipendiatene klaged over dårlig fysisk arbeidsmiljø på sine store åpne kontorarealer, men etter hvert ble disse svakhetene rettet opp, og bygget fungerer fortsatt, 8 år etter åpningen, omtrent optimalt for de behov det er laget for.

Figur 8.4: Instituttleder Morten Dæhlen tar imot minister for forskning og høyere utdanning, Tora Aasland, universitetsdirektør Ole Petter Ottersen og universitetsdirektør Gunn-Elin Bjørneboe til den offisielle åpningen på UiOs "fødselsdag" 2.september 2011.

I tillegg til bygningen fikk Ifi en generøs inventarbevilgning med på kjøpet. Denne ble blant annet benyttet til å utstyre instituttets Forskningsgruppe for digitalteknikksystemer med flere og langt mer avanserte laboratorier enn det som var planlagt i utgangspunktet.

Kapittel 9

Escape

Skrevet av Magnus Johansen

“Kan du fortelle litt om arbeidet som måtte til for å få Escape til å bli en realitet?”

Jeg ble stilt dette spørsmålet i anledning jubileum, og svaret er ganske kort: Møter. Massevis av møter og papirarbeid.

I realiteten ble mye av arbeidet rundt selve lokalet som nå er kjent som Escape gjort av studentrepresentanter i samarbeid med de ansatte i Ifi lenge før de aller fleste av oss i det hele tatt visste hva vi ville bli når vi ble store. Mer spesifikt så ble avklaringen av lokalet gjort under planleggingen av Ole Johan Dahls hus, da kjent som Ifi2. Det er nok ganske godt kjent for folk flest at bygget ble planlagt på 90-tallet, og i den planleggingsfasen satte det representanter for studentmassen i et utvalg som sammen med de ansatte spilte inn ønsket om et område av bygget tiltenkt et studentdrevet lokale som kunne brukes til blant annet pubvirksomhet, noe de andre store fakultetene og instituttene hadde og som alltid har vært populært i miljøene rundt omkring på Blindern.

I etterkant av dette planleggingsarbeidet gikk Cybernetisk Selskab i dvale, og det “aktive” studentmiljøet på Ifi alene var ganske lite den gangen. De aller fleste sognet til MatNat og holdt til i RF-kjelleren.

Men i 2007 våknet CYB forsiktig fra sin dvale, og allerede i 2009 kom forespørselet fra administrasjonen om hvem som skulle eie driften av dette nye lokalet. CYB meldte sin interesse og ble stort sett ikke utfordret på det¹, de

¹Stort sett, kjære venner i PING ;)

fleste var enig i at det ga mening at dette ansvaret ble lagt til CYB, særlig av historiske årsaker.

Jeg meldte interesse for å ta ansvar for dette og ble konstituert som Kjellermester (den gangen en ambulerende tittel, hverken tittel eller ansvar var avklart eller kjent). I løpet av de neste månedene skjedde det mye, men dette bringer oss tilbake til innledende paragraf: Møter. Masse møter og papirarbeid. Kort fortalt så ble et kjellerstyre opprettet, og mye av arbeidet innebar informasjonsinnhenting og slektsforskning. Hva gjorde CYB egentlig før dvalen? Hvor mye hadde CYB med Ifi2 å gjøre? Hva er tradisjonene våre som vi ikke lenger kjenner til?

Mange av disse spørsmålene var mer interessante enn det faktiske arbeidet opp mot første åpningsdag. Det viser seg at det å skaffe tillatelse til å drive skjenking i et lokale man ikke eier selv kan være en nokså kronglete og tungvint. Spesielt når bygget ikke står ferdig. Men underveis så gjør man noen morsomme aktiviteter med formål om å lære noe nytt og noe gammelt, og det er 3 slike historier jeg tenkte å dele med dere her.

9.1 Hvorfor, og hvordan, Escape?

En av de første noe større utfordringene vi støttet på var navngivning av lokalet. Hva skal lokalet hete? De andre barene på blindern har navn som sitter i ryggmargen på folk og man ønsket den gangen å replikere dette for vårt eget lille sted. “Ifi-kjeller’n” var ute og fløyt i eteren allerede, og man ønsket tidlig å ta denne ballen for å skape snakkis om det før jungeltelegrafen bestemte navnet for oss. Navn som FooBar og Programmerbar (og tusen iterasjoner av “bar” med en passe suffix eller affix i kategorien “ting som nerder liker og gjør”) ble allerede kastet rundt i det lille, men da raskt voksende studentmiljøet på Ifi, og mange hadde høye tanker om navn.

Samtidig hadde vi jo drevet med slektsforskning om “gamle” CYB, og vi lærte noe ganske artig: Dette er ikke første gangen vi som forening har drevet bar! I kjelleren på fysikkbygget ble det drevet en litteliten bar som den gangen het /local/pub. Det ble servert flaskeøl fra de stolte lokale masseprodusentene for et bugnende lite miljø av studenter som studerte et fag som er grunnlaget for det som nå kjennes som informatikk. Man oppdaget også at CYB tidligere har hatt et verv spesifikt for å drive denne lille barvirksomheten, men der hvor de aller fleste foreningene har en kjellermester som er sjef for de forskjellige pubene kjørte CYB med tittelen Kjellermogul.

Fristelsen var stor for å ta dette opp på nytt og gjenbruke det som en hyllest

til den lange og innflytelsesrike historien til CYB, men var det riktig å navngi et lokale som tilhører alle uten å snakke med de først? Vi syntes ikke det ble riktig, men tittelen Kjellermogul ble nærmest umiddelbart adoptert da jeg syns det var veldig kult, og ingen andre hadde noen innsigelser. Det er tross alt fint å ta vare på historie der hvor det passer seg.

For navnet bestemte vi oss for å ta en runde rundt i miljøet og høre hva folk tenkte, og etter litt samtaler (og flere møter, studenter er meget glad i møter, det betyr som oftest gratis mat) bestemte vi oss for å avholde en navnekonkurranse. Kort fortalt så ønsket man å inkludere de øvrige foreningene på huset i valget av navn, og dette gjorde vi ved å ta imot nominasjoner fra studentmassene. Fra denne nominasjonslisten stemte CYB internt fram 3 toppkandidater som så ble sendt ut til foreningene for avstemning.

Dette førte til mye diskusjon og uenighet, og flere av foreningene hadde motsetninger og ønsket ikke å stemme. En ny konkurranse måtte gjennomføres.

Iterasjon 2 ble noe annerledes: Denne gangen fremmet foreningene 1 forslag hver, og uken etter stemmet alle i fellesskap på den samme listen. Ved en deadlock hadde kjellerstyret i CYB dobbeltstemme.

Til slutt havnet man på navnet Escape, et navn som jeg mener å huske Simen Sægrov, da i FUI (men foreslått av kjellerstyret) fant på.

9.2 Hvorfor Aass?

De aller fleste pubene på Blindern i tiden hvor vi skulle velge en primærleverandør til den nye kjelleren på Ole Johan Dahls hus hadde Ringnes som leverandør. Mikrobryggeri-trenden hadde begynt å få traksjon og folk begynnte virkelig å sette pris på mer enn bare “vanlig pils” fra kranene sine.

I kjellerstyret til Cybernetisk Selskab var det flere som hadde utviklet en smak for øl utover det vanlige, og Ifi-studentene var kjent for å like sin gode øl. RF hadde i all tid hatt en forkjærighet for Bayer, både som drikkevare men også i andre retter. De fleste av oss som har studert på Blindern har smakt en Baffel mer enn én gang.

Med dette i bakhodet gikk vi ut for å se på hva de forskjellige storselskapene hadde å tilby. Ringnes ble tidlig utelukket, hovedsakelig fordi det ble tidlig ytret et ønske om å finne noe som ingen andre hadde. Samtidig viste det seg at flere av de som var aktive i miljøet likte produktene til Aass bedre enn alternativene. Derfra falt valget ganske naturlig, spesielt siden Aass hadde et

godt og nært samarbeid med Haandbryggeriet som gjorde at de kunne tilby deres produkter i tillegg til de vanlige tilbudene.

Vi møtte dog litt utfordringer: Det er vanlig ved inngåelse av slike avtaler å forhandle priser basert på estimert salgsvolum. Aass hadde ikke erfaring med å jobbe med studentmiljøer som har en tendens til å være noe annerledes fra typiske serveringssteder i Norge. Vi følger rett og slett ikke de etablerte normene som andre steder opererer etter. En studentbar er sjeldent åpen på lørdag, som er den typiske norske festdagen. Kombiner dette med en liten gruppe uerfarne studenter som skal til å åpne en pub og forhandlingene startet ikke best. Vi ble forespeilet labre priser fra leverandøren, som ville gjøre det vanskelig å selge varer til akseptable priser for studenter. Det var ingen interesse å konkurrere med de andre kjellerne på Blindern, fortjeneste har tross alt aldri vært et punkt å diskutere da alt drives på frivillig basis, men et minimumskrav var å matche prisene hos de andre slik at studentene fritt kunne velge lokaler.

Det var rundt denne tiden hvor vi måtte hente inn bistand fra de øvrige miljøet. Kjellerstyret i CYB hadde lenge fått god hjelp fra venneforeninger med informasjon og sokebistand, spesielt Realistforeningen og Cosa Nostra, men i dette tilfellet måtte vi ha forhandlingshjelp. David Kristensen hadde vært engasjert i CYB litt på sidelinjen, men steppet opp og kom inn i forhandlingsrommet med oss, armert med budsjetter, salgstall og volumer fra RF-kjellerens drift. Dette førte til en god avtale som tilsvarte det de andre foreningene hadde med sine leverandører og vi ble enige om et salgsvolum på 10 000 liter i første omgang. Dette tallet ble sprengt relativt tidlig, og resten er, som de sier, historie.

Som en liten ekstra øl-trivia kan jeg fortelle at det ble lagerført 1 pakke (12 enheter) med Duvel til enhver tid i ihvertfall 4 år etter jeg gikk av etter 3 år som Kjellermogul. Hovedsakelig fordi dette er mitt favorittbrygg.

9.3 Signaturdrinken Lollipop og vår første serveringsrunde

9. januar 2010 ble Cybernetisk Selskab invitert til å avholde sin egen bar/stand på Biørnegildet 2010. Dersom du, kjære leser, aldri har hørt om Biørnegildet så kan jeg fortelle deg at dette er en studentfestival som avholdes hvert tredje år av Realistforeningen for å feire mangfold i vitenskap. Det foregår over en uke, og inneholder for det meste faglig innhold basert på et tema som settes for året, men avsluttes med to eventer som er meget kjente og høyt elsket av

studentmassen: Alle pubers fest på fredag og Biørneballet på lørdag.

Dette var første gangen i Cybs nyere historie at vi har deltatt på dette i noen større grad enn enkeltindividens deltagelse, noe som passet meget godt for det nye kjellerstyret i Cyb. Dette ble vårt første forsøk på å drive litt barvirksomhet på egenhånd!

I invitasjonen lød følgende melding fra Elling Hauge-Iversen (arr. sjef Biørnegildet 2010): "Jeg vil gjerne at dere tenker opp et tema for standen deres, slik at jeg kan plassere dere et sted som egner seg best."

I forkant av denne invitasjonen hadde vi i kjellerstyret allerede begynt i det små å utforme det første sortimentet som skulle tilbys i Escape ved åpning. I forkant av Biørnegildet hadde vi en siste kveld, kjærlig navngitt Miksekveld, for å bestemme oss for et lite utvalg av hjemmelagde drinker som vi ønsket å servere som noe unikt. Takket være David Kristensen sin posisjon i Realistforeningens hovedstyre fikk vi lov til å benytte oss av deres lokaler i kjeller på Vilhelm Bjerkens utenfor normale åpningstider, onsdag uken før Alle pubers fest på Biørnegildet fant sted. I løpet av denne kvelden ble diverse kombinasjoner av alkoholvarer og blandevann testet og smakt på i et rolig, kristelig tempo fordi jeg i forkant av dette informerte om følgende:

"Jeg vil bare si ifra om at dette er i arbeidsformål, så dette er IKKE en subsidiert fyllekveld, dvs. at vi skal SMAKE og prøve, og ikke bli wasted."

Dette ble naturligvis overholdt og ingen kan noensinne faktasjekke oss på dette.

Utfallet av denne kvelden ble to nydelige drinker skapt. Lollipop og Peach Potion. Oppskriftene er sitert direkte fra Barsjef Henrik Hellerøy under, til glede for nye leser:

Lollipop

- 2/4cl vodka
- 6cl grenadine
- fyll opp med appelsinjuice

Ha is (knust eller kubber) i shaker først og shazam

Peach Potion

- 2/4cl koskenkovva peach
- Fyll opp med grapesodadings

Ha is (knust eller kubber) shaker først og shazam

På selve dagen til Alle pubers fest stilte kjellerstyret (med glade funksjonærer) sterkt, men vi hadde aldri hatt noe erfaring med faktisk salg og reell drift av en bar med en større mengde kunder på egen hånd. Henrik Hellerøy hadde erfaring fra sin tid med Uglebo og David Kristensen var godt kjent fra sin tid i RF, men for det meste så var vi alle ganske grønne på det å stå i bar og servere festglade studenter. Til tross for dette holdt vi stand, og leverte en fantastisk god baropplevelse rett ved siden av hovedscenen og dansegulvet i Vilhelm Bjerknes hus, med navnet “Under Construction”.

Temaet var fullstendig mangel på tema og identitet, alle som arbeidet var utsmykket med sikkerhetshjelmer, refleksvester, byggeteip og annet periferi man forbinder med en byggeplass. Biørnegildets arrangører hadde stilt med tappetårn og miksepult med kum, sitteanordninger og salgsvarer. De bistod også med det tekniske, men vi klarte til og med å skifte våre egne fat. Sidestilt med baren ble det satt opp et tegnebrett med hvite ark hvor besökende ble invitert til å skrive sitt navneforslag til baren, eller bare en hyggelig hilsen.

Under Construction var en braksuksess, og en utrolig morsom generalprøve for oss når det kom til det å servere i bar for første gang. Våre hjemmelagde drinker var også svært populære, og det ryktes at Lollipop vant en pris for beste drink, men etter flere timers søkering i egen e-post kan jeg ikke finne beviser så det får bli med myten.

Kapittel 10

CYB i nyere tid

Skrevet av Andreas Nyborg Hansen, med hjelp fra Thor Høgås, Odd-Tørres Lunde og Jan Furulund

Med nytt bygg, egen studentkjeller og et voksende foreningsmiljø er det mange ønskede og nødvendige endringer som har satt sitt preg på CYB.

Etter at Escape ble åpnet ble det både et ønske og behov for å profesjonalisere foreningen. Med fast ukentlig bardrift, daglig kafé og en svært aktiv arrangementsgruppe ble det tydelig at det måtte være mer fokus på stabilitet og kompetansebygging om man ønsket å opprettholde aktivitetsnivået i fremtiden. Det ble et større fokus på kursing, da ofte kombinert med sosiale arrangementer som hyttetur, middager eller kositirsdag. Denne perioden fikk også kjellerstyret og hovedstyret faste regelmessige møter, noe som viste seg å være et effektiv tiltak for å stabilisere driften av foreningen. Fruktene av dette arbeidet kan vi se i at Escape ble kåret til årets studentpub av Kronos i 2017¹.

Det er ikke bare CYB som nöt av nye lokaler ved Ifi. Aktiviteten på linjerommene og foreningskontoret førte til at flere og flere foreninger ble stiftet, og foreningsmiljøet som helhet ble mer samlet. Dagen@ifi og CYB har i mange år arbeidet tett, og det har ofte mye overlapp mellom styrene. Året, 2015, med Jan Furulund som leder av CYB, Andreas Lind Johansen som leder av dagen@ifi, og Odd-Tørres Lunde som nestleder i begge foreningene kan en sette startskuddet for en samarbeidskultur som vil leve i mange år fremover.

Kositirsdager ble tatt i bruk som en arena for å ta en vennskapelig øl mellom foreninger, og CYB tok et større initiativ for å samle de forening aktive

¹<https://khrono.no/2017/04/escape-vinner-oslos-best-studentpub>

i sosiale lag. Odd-Tørres tok senere over lederrollen i CYB, og tok i bruk samme strategi på store Blindern. En skulle ikke bare bli kjent med de andre kjellerforeningene, de skulle bli venner.

På Ifi var det ikke bare CYB som ønsket å bygge gode kameratskap. Navet, som på denne tiden hadde et ryktet for å være litt på siden av foreningsmiljøet, jobbet også med å samle foreningsmiljøet med Sigurd Rognhaugen og Henrik Lilleengen i spissen. Sigurd og Henrik var blant annet sentrale for å innlemme CYB i ”Forente IT foreninger” (FIF), et samarbeid startet av Abakus². Det første møtet til FIF ble holdt i Escape den 4. februar 2018, målet med møtet var blant annet å utveksle erfaringer rundt bedriftskontakt, studiemiljø og pensum ved de ulike læringsstedene. Et godt møte og et nach avbrutt av morgensolen skapte gode bekjentskaper på tvers av landet.

Høsten 2018 sendte CYB en delegasjon bestående av Thor K. Høgås, Nicolas Harlem Eide, Adrian Helle og Andreas Nyborg Hansen til Online sitt årlige Immatrikuleringsball. Alle fire i delegasjonen ble invitert til Onlines kompliiering, dvs. deres opptak av nye medlemmer. I invitasjonen ble de bedt om å ta med klær som de ”ikke er redde for”. Dette burde ha blitt tatt mer seriøst, da en fikk et møte med blant annet kattemat, barberskum og gjørme i løpet av oppholdet i Trondheim.

Etter en god dusj og kalde forfriskninger dro delegasjonen videre til Online sitt styrevors. I tillegg til de tradisjonelle drikke gavene tok CYB med seg et Bayerfat prydet med CYB sin logo, og signert av en rekke interne.

De siste år har vært gode for Cybernetisk Selskab. Vi har blitt flere, gjør mer og er mer allemannseie enn vi har vært tidligere. De som driver CYB i dag lever godt av grunnlaget som vår eldre garde har lagt ned, og de som legger ned timer i dag gjør det samme for den neste generasjon. Jeg satser på å høre fruktene av dette i CYB75, og håper CYB100 blir det dobbelte av hva vi er i dag.

²Linjeforeningen ved DataTeknologi og Kommunikasjonsteknologi på NTNU

Del II

Arrangement og turer

Introduksjon

Som nevnt i kapittel 4 var turer og ekskursjoner en viktig tradisjon i CYBs tidligere historie. Vi har vært så heldig å få en turberetning av to alumni som var med på turen til USA i 1988, noe som gir mange herlige innsikter fra den tiden¹.

Resten av denne delen av boken tar stort sett for seg arrangement som arrangeres den dag i dag, og som har en opprinnelse vi mener er av historisk interesse. Unntakene er IFI-POP og UiO:200: førstnevnte trekkes frem i håp om at aktive i dag kanskje føler inspirasjonen til å få i gang konseptet igjen; sistnevnte var en fest av størrelse som ikke har vært på Ole-Johan Dahls hus siden, og kanskje den teksten også kan inspirere dagens eller fremtidige aktive.

¹Ikke minst herlige bilder fra 80-talls stilten

Kapittel 11

1988 - CYB i USA!

Av Morten Moen & Ole Christian Lingjærde

11.1 Planlegging og reise

Det var tidlig på vinteren i 1988 at tanken om en tur til USA ble født. Det semesteret satt Morten som styreleder i CYB, og slik han husker det var det på et improvisert styremøte i Sky-baren på toppen av det tidligere SAS-hotellet at idéen ble formet. CYB hadde vært der før, men denne gangen skulle det gjøres større og bedre.

Ole Christian samarbeidet med Morten om programmet for oppholdet, og med Aina Hegdalsauget om å arrangere reisen. Etter hvert ble reiseruta som følger:

- Fly Oslo → New York og New York → Boston
- Besøk på Apollo Computer, Thinking Machines, MITs AI-Lab og Media-Lab, og Boston Computer Museum
- Fly Boston → San Francisco
- Besøk på Sun Microsystems og Amdahl
- Biletappe San Francisco → Los Angeles
- Fly Los Angeles → Orlando
- Fly Orlando → New York → Oslo

Et hovedfokus i planleggingen var Amdahl Computers. Hos de andre firmaene CYB besøkte var det kun kontakt via mail, men hos Amdahl ble Ole Christian og Morten invitert på et møte på kontoret i Oslo, så det var tydelig at de syntes det var stas med noen som viste interesse i dem. Dette firmaet, som sluttet å eksistere i 1997, ble startet av Gene Amdahl og produserte store mainframemaskiner. Hans foreldre hadde utvandret fra Norge og Sverige, så de syntes det var gøy å få besøk av norske studenter.

Det snakkes om at å fly har blitt veldig billig nå, men det var også mulig å få rimelige billetter den gangen! Selve reiseplanleggingen ble som sagt tatt hånd om av Ole Christian og Aina, og de gjorde en fantastisk jobb. Å fly med Tjæreborg tur/retur New York kostet totalt 4870 kroner. Dette er kanskje ikke er så *vanvittig* billig, men de hadde et opplegg med CIS Tours som kom godt til nytte. Fordi det ble booket tur/retur med Tjæreborg fikk CYB alle de andre flightene innad i USA for \$75, ergo New York → Boston → San Francisco og Los Angeles → Orlando → New York, som må kunne kalles relativt rimelig.

Så mandag 12. september fløy 17 studenter fra det som da var charterterminalen på Gardermoen, med et flyselskap som het Tower Air. De startet opp i 1983, kunne tilby rimelige flybilletter, og kan sies å ha hatt et nokså uformelt crew. Flyene deres var gamle fly fra andre selskaper, og på beltene på flyet 12. september sto det klart og tydelig PanAm.

Da alle hadde funnet setene sine begynte en av cybberne å fikle med knappene i taket for å prøve å få på leselyset. Da dette ikke gikk tilkalte han en flyvert, som i dette tilfellet var en to meter høy og solid mann med en ganske kraftig stemme; et prakteksemplar av arten. Den før omtalte cybberen forklarte at knappen til leselyset ikke fungerte, hvorpå denne noe storvokste mannen bøyde seg over ham, og lyktes selvsagt umiddelbart med å få på lyset. Flyverten så deretter ned på cybberen, som var nokså liten i forhold, og sa: One more question, and you don't eat. Riktignok med et glimt i øyet, men det kom ingen flere spørsmål i løpet av turen.

Det ble bare én overnatting i New York, på Royce Hotel rett ved LaGuardia-flyplassen. Så godt som alle møtte til frokost i restauranten på hotellet, som ikke var inkludert, og derfor ble betalt av hver enkelt. Etterhvert som folk ble ferdige betalte de sin del og forlot restauranten, men da de siste hadde betalt det som sto på sin regning og skulle til å gå smalt det. Rasende kelnere som forlangte å få korrekt tips, og det ble tydelig at tips IKKE er valgfritt i USA, som var en viktig lekse å lære.

Dagen etterpå gikk turen videre til Boston, et av hovedstoppene på turen.

Figur 11.1: Fra resepsjonen på hotellet i Boston. Fra venstre: Anne Schiestad (i farta), ukjent (med ryggen til), Ole Christian Lingjærde, ukjent (med ryggen til), Geir Amdal, ukjent.

Her sjekket cybberne inn på Best Western Homestead Inn, litt utenfor sentrum. Oppholdet der varte i fem dager mens CYB besøkte flere interessante bedrifter, blant dem Apollo Computer.

11.2 Besøk hos Apollo Computer

Natten før Apollo-besøket ble Morten vekket av lyden av sikkerhetslenken på døren på hotellrommet: noen hadde låst opp døren og forsøkt å komme inn, og blitt stoppet av lenken. Morten antok at det kanskje var noen ansatte som prøvde å ta seg inn på feil rom eller noe slikt. Senere, da cybberne samlet seg for å spise frokost ble det klart hva som hadde skjedd: I løpet av natten og morgenon hadde det vært et innbruddsraid på hotellet.

Gruppen var stort sett fordelt på tremannsrom på hotellet. På ett av rommene, da innbruddene tok sted, var det én som hadde gått ut, én som sto

på badet, og én som fortsatt lå og sov i sengen. Han som var på badet hørte døren gå opp og noen komme inn, men antok det var romkameraten som hadde gått ut som kom inn igjen, og bestemte seg derfor for å ikke sjekke det, og den sovende våknet ikke. Etter en kort stund gikk personen ut igjen, og hadde fått med seg en klokke fra rommet deres.

Apollo ventet oss tidlig på formiddagen, men på grunn av tyveriet måtte de som bodde på det omtalte rommet bli igjen for å anmelde saken, og av en eller annen grunn følte flere andre at de burde være igjen litt og hjelpe dem. Dette resulterte i at den første gruppen som kom frem til Apollo var relativt liten.

Figur 11.2: En Apollo arbeidsstasjon fra slutten av 80-tallet

På 80-tallet var Apollo Computer et av de største navnene innen grafiske arbeidsstasjoner. I tiårets første halvdel var Apollo verdens største produsent av nettverks-arbeidsstasjoner, og i 1986 ble firmaet også størst på "engineering workstations". De hadde da en dobbelt så stor markedsandel som Sun, som lå på andre plass. Apollo begynte derimot sin nedgang i slutten av 1987, og var altså på vei nedover da CYB var der. De ble kjøpt opp av HP året etterpå, og mye av teknologien de-

res gikk inn i HPs 9000-serie av maskiner.

Der hadde de likevel slått på stortromma for besøket og linet opp flere ledere, inkludert Europa-sjefen for Apollo, i et møterom for å fortelle om firmaet. De ble møtt med de 4-5 cybberne i den første puljen, og fikk en slags forklaring om at det hadde vært innbrudd på ett av rommene og at alle de andre måtte være igjen på hotellet fordi en hadde fått klokken sin stjålet. Stemningen var pinlig en stund, men da resten av gruppen kom kunne programmet endelig starte.

Besøket hos Apollo var forøvrig starten på en trend som fortsatte gjennom alle stedene CYB besøkte; foreningen ble tatt veldig seriøst, og ble veldig godt mottatt. Jevnt over ble cybberne møtt av høytstående mennesker som hadde stelt i stand store og innholdsrike opplegg.

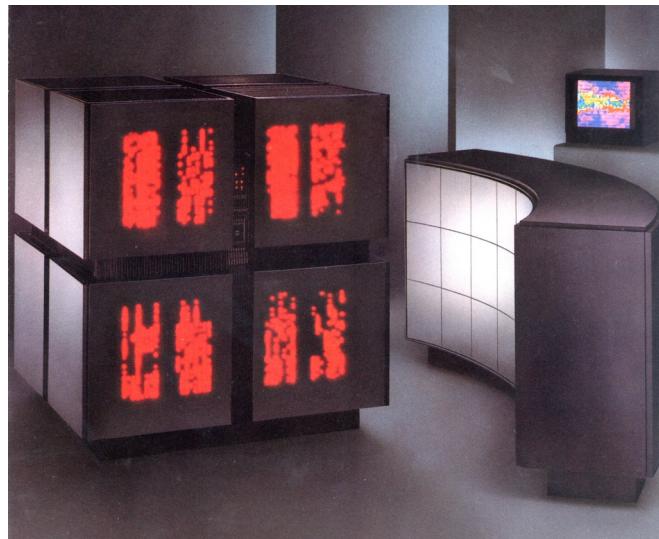

Figur 11.3: Noen av oss på vei ut fra Apollo Computers.

11.3 Besøk hos Thinking Machines Corporation

Ett av besøkene alle gledet seg til var hos Thinking Machines Corporation i Boston, som var noe av en kuriositet. Thinking Machines ble startet i 1983 av Danny Hillis og var firmaet bak en supercomputer som het Connection Machine, basert på arbeid Hillis gjorde under doktorgraden sin hos MIT. Der hadde han blitt veiledet av blant annet Marvin Minsky, en av grunnleggerne av AI, og Claude Shannon, en av grunnleggerne av informasjonsteori.

Dette firmaet påvirket til og med popkultur: det er blant annet flere henvisninger til dem og maskinene deres i Jurassic Park, som kom ut i 1993. På det tidspunktet var Connection Machine blant verdens raskeste datamaskiner; den inneholdt svært mange prosessorer (CM-1 og CM-2 hadde over 64 000 prosessorer), og hver av disse hadde direkte forbindelse til alle andre. En av de som var involvert i dette arbeidet var Richard Feynman, kjent fysiker og nobelprisvinner. Det er ikke trivielt å utnytte så mange prosessorer på en effektiv måte, og både hardware og software i Connection Machine var nøyde designet for å maksimere effektivitet. Maskinene var også seriøst kule å se på, med et kubisk design med mengder av blinkende dioder og et array av harddisker som så mer ut som en bardisk enn noe annet. Bildet viser en CM-2 med 64 000 prosessorer og bardisk-formet disk-array. Firmaet gikk konkurs i 1994 og ble kjøpt av Sun Microsystems.

Figur 11.4: CM2 Connection Machine fra Thinking Machines Corp. inkludert det bardisk-formede disk-arrayet.

11.4 Besøk på AI-laben på MIT

MITs Artificial Intelligence Laboratory var kjent for å være et sted hvor store ideer kom til verden, og det var blant annet der mye av det tidlige fundamentet for forskningen på kunstig intelligens (AI) ble lagt. Laben er også hjemmet til programmeringsspråket LISP, og var hvor Danny Hillis utviklet arkitekturen til Connection Machine, som, som tidligere omtalt, senere ble kommersialisert gjennom Thinking Machines Corporation. De fleste informatikere er nok også godt kjent med teksteditorene EMACS og GNUEMACS, som begge ble utviklet av Richard Stallman nettopp på MITs AI-lab.

CYBs besøk på AI-laben fokuserte på deres robotforskning, og cybberne fikk se flere imponerende eksempler på roboter i aksjon under oppholdet. Etter demorunden, som inneholdt en informativ spørsmålsrunde, hørte vi et foredrag om AI-labens prosjekter. På forhånd hadde de blitt gjort oppmerksomme på at det var interesse for å få innsikt i deres tanker om framtiden til nevrale nettverk. Dette var et tema som på den tiden vakte stor interesse internasjonalt, og som det var høye forventninger til. Bakgrunnen til CYBs interesse for dette var at det var noe konkurranse mellom AI-miljøene og miljøene som jobbet med nevrale nettverk på den tiden. Det var likevel nokså uventet da Carl Hewitt, den ansvarlige for besøket på AI-laben, fortalte at han knapt syntes nevrale nettverk var verdt å jobbe med. Han mente det kanskje var rom for to-tre mastergradsprosjekter på temaet, men ikke mer. Marvin

Minsky, som var en av grunnleggerne av laben, var også kjent for å ha et temmelig skeptisk syn på nevrale nettverk, og noen år senere døde interessen for nevrale nettverk nesten helt ut. Forventningene til feltet ble rett og slett ikke oppfylt.

Noen få ildsjeler fortsatte imidlertid å studere dem, og for bare få år siden skjedde det et gjennombrudd i forskningen som ledet til det vi kaller Deep Learning. Deep Learning brukes i dag blant annet i Google Translate, i Apples Siri, til automatisk trading på New York børsen, og kan spille bedre poker enn profesjonelle pokerpillere. Om det er noe å lære av alt dette, så er det at det er vanskelig å spå langt fremover i tiden når det gjelder teknologisk utvikling.

11.5 Besøk på Computer Museum

På den tiden var dette visstnok det eneste museet som i helhet var viet datafagets historie. Museet ga en lærerik og morsom innføring i både datamaskinenes og programmeringens historie, og forsøkte seg også på noen fremtidsvisjoner. Det var mange hands-on demonstrasjoner, blant annet i bildebehandling, grafikk, bruk av roboter, kunstig intelligens og tale-gjenkjennning. I dag ville de fleste ha dratt kjensel på mange av disse anvendelsene fra sin egen mobiltelefon, men for 30 år siden var denne typen anvendelser langt fra dagliglivet og utrolig inspirerende å se og prøve.

11.6 Logistikk

Flyet fra Boston til San Francisco skulle gå kl 06:10. Med tanke på distansen fra hotellet til flyplassen, og hvor tidlig på morgenen det var, ble det en utfordring å ordne transport, som Morten og Ole Christian ble gjort ansvarlige for. Løsningen deres var å dra ut til flyplassen selv og leie en bil, for så å hente resten i puljer. Det ble satt opp en plan der første avgang gikk fra hotellet 02:30, så 3:30, og så 4:30, med Ole Christian som sjåfør på alle turene. Noen må ha kommet seg dit på egenhånd, men klokken 5 var altså alle på flyplassen.

11.7 San Francisco

Turen gikk videre til San Francisco etter Boston, hvor det var planlagt to besøk: Amdahl og Sun. I San Francisco ble det også en del nye opplevelser

Figur 11.5: Sun Microsystems, Silicon Valley.

på de erkenorske cybberne, blant annet et første møte med jalapeño på en meksikansk restaurant, og mye spennende sightseeing.

11.8 Amdahl Corporation og Sun Microsystems

Generelt var mottagelsen som sagt god hos alle de firmaene CYB besøkte, men Amdahl overgikk de andre med god margin. De hadde booket et konferanserom på et førsteklasses hotell, og stilte med så mange sjefer og så mye mat at man skulle tro de forventet ledelsen fra UiO, og ikke en gjeng studenter.

Sun, som var destinasjonen etter Amdahl, ble startet i 1982 av Vinod Khosla, Andy Bechtolsheim og Scott McNealyog. De var alle studenter ved Stanford og hadde sit hovedkvarter i Santa Clara i Silicon Valley. De ble fort ledende innen grafiske arbeidsstasjoner og var sentrale for utviklingen av Unix. CYB ble godt mottatt hos også her. De hadde lagt opp til å vise frem arbeidet sitt med grafiske brukergrensesnitt, hvor arbeidsstasjonene deres lå langt fremme.

Figur 11.6: Stolte av leiebilen, en Lincoln Town Car, fra venstre: Geir Amdal, Hans Henrik Eriksen.

Det som Sun nå kanskje er mest kjent for er derimot programmeringsspråket Java, som ble utviklet der.

11.9 Avslutning

Etter Amdahl og Sun var det faglige over, og fra San Francisco bestemte cybberne for å splitte seg opp i mindre grupper og kjøre ned til Los Angeles for å tilbringe noen dager der. Morten, Øystein, Hans Henrik og Geir kjørte Highway One langs kysten i en Lincoln Town Car, som var en bil de var rimelig stolte over. På vei ned overnattet de i Santa Barbara, hvor de slo seg sammen med en av de andre gruppene.

Etter noen dager i Los Angeles med sightseeing, Hollywood og Universal Studios gikk turen videre til Orlando, Florida, med fly. Her var det essensielt å få tatt turen innom Disney World og Epcot, samt utnytte muligheten for soling og bading.

Figur 11.7: I Santa Barbara, fra venstre: Anders Ellefsrud, ukjent, Ole Christian Lingjærde, ukjent.

Noen fikk også tid til en tur til Kennedy Space Center. I 1988 var det en romferge som ble sendt opp, som tilfeldigvis skjedde akkurat i da CYB var i Orlando. Dette var den første romfergen som ble sendt opp etter den som eksploderte i 1986, og det var naturligvis mye oppmerksomhet rettet mot denne hendelsen. Det var blant annet mulig å kjøpe en mengde romfergerekalte ting, som for eksempel frysetørket astronautis og The Space Shuttle Operators Manual.

Da romfergen ble skutt opp var det noen cybbere i Disney World, blant annet Morten og Ole Christian, som fikk gleden av å være direkte vitner til romfergens ferd opp.

Denne turen står nok som et av høydepunktene i studietiden for de som var med: de fikk reist rundt i USA, opplevd mye og fikk besøkt noen av verdens største og mest innovative firmaer. Noe man kan tenke over i ettertid er at bortsett kanskje fra MIT, Apollo (som fortsatt kan ha noe arvegods i HP), og Sun (som det kan finnes spor av hos Oracle) er alle disse firmaene nå borte.

Kapittel 12

IFI-POP

Skrevet av Arne Hassel, godt hjulpet av Thomas Ferris Nicolaisen

Et viktig arbeid for CYB på 2000-tallet var forskjellige aktiviteter for å bygge opp studentmiljøet. Da man la ned vervet bedriftsansvarlig i 2002 var det som følge av en nedgang i interessen blant bedrifter om å bruke penger på promotering, siden markedet slet etter dotcom-boblen. Man hadde klarte å få i gang dagen@ifi i 2003, men dette var bare et arrangement i året og det var dem som ønsket flere foredrag fra eksterne som ikke nødvendigvis var direkte tilknyttet fag.

Thomas Ferris Nicolaisen var en av dem som følte det var plass for flere foredrag. Spesielt inspirert var han av JavaBin som hadde holdt noen foredrag i Lille Auditorium på Kristen Nygaards hus. På et av disse sto han opp på slutten foredraget og spurte om det var noen som kunne være interessert i å bidra til flere populærvitenskapelige foredrag på huset. Det var flere som kunne tenke seg dette, og med noen interesserte gjennom studentnettverket hadde han plutselig program for noen foredrag fremover.

17. Januar 2005 var første IFI-POP en realitet, og i løpet av våren fikk man til seks foredrag med representanter fra FreeCol, CoffeeBreaks, Plutolife, Objectnet og Sintef, Dolphin Interconnect Solutions og Bekk consulting. Promotering og penger til mat fikk man hjelp med gjennom instituttet, med gamle Ifi-kjenninger som Omid Mirmotahari og Terje Knudsen som ekstra behjelpelege. Gratis mat har alltid vært et godt trekkplaster for studenter, men promotering var ikke enkelt, og selv om man fikk promo på førstesiden på printersiden, så dukket det som regel opp mellom 30 og 60 studenter.

Ambisjonene var ikke noe mindre de neste semesterne, med åtte foredrag

høsten 2005 og ni foredrag våren 2006. Dessverre ser det ikke ut til at man klarte å holde koken, og allerede mot slutten av 2005 anes det at engasjementet var på vei nei. Det hadde blitt laget et eget styreverv for IFI-POP ansvarlig, og selv om den levde videre helt frem til våren 2007 (da som IFI-POP og bedriftsansvarlig) så ble den våren det siste semesteret man hadde egen ansvarlig. (Nok til fordel for Navet, som oppsto på denne tiden.)

Da det i 2009 hadde kommet inn nytt blod ble det forsøkt å gjenopprette IFI-POP. Flere tenkte det kunne være moro med populærvitenskapelige foredrag i tillegg til bedriftspresentasjonene til Navet, men det viste seg å bli for mye arbeid for et styre som måtte sette inn klutene i arbeidet med den kommende studentkjelleren¹.

¹Om ikke undertegnede husker helt feil, fikk man til to foredrag med hhv Dag Langmyhr, som snakket inspirerende om de underliggende teknologiene til fonter, og Roger Antonsen, som snakket om fascinerende mønstre og magiske formler i matematikken

Kapittel 13

Whisky-seminar

Skrevet av Torgeir Lebesbye

Et whisky-seminar er en whisky-smaking ikke ulikt en vin- eller ølsmaking. CYB har arrangert et seminar hvert eneste semester siden oppstart våren 2009, og det har dermed blitt den eldste tradisjonen man fortsatt gjennomfører foruten generalforsamling. Samtlige seminarer har blitt holdt av skotten Chris Maile.

Normalt smakes det på fem whiskyer som serveres i glass konstruert for å smake og lukte på whiskyer, såkalte *nosing glass*, med omkring 1.9 cl whisky. Temaet for et seminar kan være whiskyer fra samme destilleri med ulik lagringstid (en *vertikal smaking*), whiskyer lagret på samme fattype fra ulike destillerier, eller hvordan whiskyer kan benyttes som en dessertvin med ost eller sjokolade.

De første whisky-seminarene ble arrangert av mangeårige styremedlem Martin Lilleeng Sætra. Til å begynne med ble de holdt i VIP-kantina i det da-værende Informatikkbygget (senere omdøpt til Kristen Nygaards hus). Etter åpningen av Ole-Johan Dahls hus i 2011 har de vært avholdt i Escape.

Seminaret i mars 2010 tok for seg fattypens innvirkning på maltwhisky fra Glenmorangie, et destilleri nord på det skotske fastlandet kategorisert som et Highland-destilleri. Det var en klar inspirasjonskilde til da man som fersk kjellerpubforening valgte *Glenmorangie The Original* til sin representasjondrikke.

Chris ble utnevnt til æresmedlem av CYBs generalforsamling høsten 2013, en utmerkelse han passende nok fikk overrukket på whisky-seminaret våren 2014.

Kapittel 14

IFI-skitur

Skrevet av Arne Hassel

Tradisjonen med skitur for studentene på Ifi startet i 2006, da med ProsIT i regionen. ProsIT var interesseforeningen for profesjonsstudentene og en viktig del av oppgaven deres var å skape sosiale tilbud for sine studenter. Hemsedalturen, som det het da, var et av årets høydepunkter. Turene var hadde høy stemning med rundt 48 studenter fordelt på 3-4 hytter. Det ble holdt quiz på veien opp, gode turer ut i bakkene på dagtid og fest og moro på hyttene på kveldstid. Bussturen tilbake til Oslo var preget av ro og fred, da alle var for slitne til å gjøre noe mer¹.

I starten sponset Ifi hele turen, men etterhvert kuttet de støtten ned til 30 000 kr og ProsIT måtte skaffe resten av midlene selv. ProsIT begynte å ta betalt for billettene til turen, og med det tok de også en hundrelapp ekstra per deltaker. Denne hundrelappen gikk til andre sosiale arrangement foreningen holdt.

Da det ble klart at profesjonsstudiene skulle opphøre ved Ifi var det flere som lurte på hva som ville skje med skituren. Cybernetisk Selskab ble spurta om de ville ta over driften av arrangementet, men takket nei da de var redd turen, som hadde fått rykte på seg å innebære mye fyll, skulle ha negativ påvirkning på arbeidet som ble gjordt med å få i gang Escape. Det så dermed ut til at turen ville ende med sin siste tur i 2009.

Et par ildsjeler nektet derimot å se dette skje. Anders Asperheim og Nikolai Kristiansen tok initiativ for å få CYB til få til noe, og spurte om hjelp fra Martin Haugland og Arne Hassel. De to sistnevnte var godt bevandret i CYB

¹Med andre ord har ikke innholdet i skituren forandret seg nevneverdig

og administrasjonen på Ifi, og visste litt om hvilke tråder man kunne trekke i for å få ting til å skje likevel. Det ble bestemt å trekke frem det sportslige i arrangementet og fokuserte på at folk skulle ut og ha det gøy i bakkene. Et grep som ble tatt var blant annet å kjøpe inn skikort for deltakerne. Dermed ble det sportslige en obligatorisk del av turen. Det gjorde også at CYB kunne få til gode pakkeavtaler.

At turen skulle gå til Hemsedal var ikke spikret, og man sendte forespørsler til Hafjell og Trysil i tillegg. CYB fikk raskt svar fra alle, og foreningen endte likevel opp med å velge Hemsedal. Der fikk CYB en komplett pakke, med buss, opphold og skikort. Budsjett ble laget og det ble søkt om støtte fra både Ifi og Fordelingsutvalget, på 20 000 kr hver. Etter litt om og men fra FU ble søknaden innvilget, og påmeldingen kunne starte for fullt. Det var 48 plasser tilgjengelig og break-even gikk på 41. Turen ble derimot helt full, og det ble feiret ved å spandere middag på alle hyttene.

Turen oppover gikk til quiz, med premiering av en kasse øl til vinnerne, og da bussen kom frem til anlegget nøyaktig 13:37 var stemningen på topp! At det var en siste runde med spørsmål inspirert av Paradise Hotel kan også ha vært en god pådriver for den gode stemningen. Leilighetene lå i bunnen av bakken, noe som gjorde at folk kom seg fort på plass, og ut i bakkene.

Nytt for turen var et par konsept. Felles bildesesjon hvor folk kunne samles og ta bilder, og Ifi-lekene på lørdag kveld hvor deltakerne samlet seg og kjørte lagkonkurranser. Det første var heller laber interesse for, men sistnevnte var en braksuksess, og da CYB ikke klarte å følge det opp året etter fikk de mye kritikk for det. Ifi-lekene har siden vært et fast innslag på turene på Hemsedal.

Siden CYB sin overtagelse i 2010 har de hvert år arrangert turen, og har nå økt antall busser til to, slik at de får hele 96 sjeler med seg. CYB har også valgt seg hyttene i Veslestølen igjen (hvor også ProsIT hadde oppholdene sine), hvor det er mer plass, og ikke minst badstue. Rundt disse har noen modige sjeler prøvd å starte en badstue-turnering, hvor de løp og snøbadet mellom alle badstuene på hyttene. Men siden dette har ikke vært så populært blant alle turdeltakerne (ikke minst blant dem som ikke setter pris på å få halvnakne, svette kropper inn i hytta si) så har ikke dette blitt en tradisjon.

I 2019 går turen inn i sin 14. gjennomføring, og denne gang er det skiftet sted. Nå er Hafjell blitt turens destinasjon, og innen denne boken er kommet ut så er turen gjennomført. Som tidligere arrangør og deltaker på flere turer håper jeg det blir en suksess, og at studentene fortsetter å storkose seg i lag med sine medstudenter, både med tanke på det sportslige og det sosiale!

Kapittel 15

Ifi-galla

Da Cybernetisk Selskab feiret 42 år var det mange tanker og ønsker som lå i lufta. Året var 2011, Ole-Johan Dahls hus hadde blitt offisielt åpnet, og med det var også åpningen av Escape endelig et faktum. CYB hadde gått fra å være en forening på kanten til å legges ned, til å få et enormt fokus på arrangement og ikke minst arbeidet med å få alt på plass til den nye studentkjelleren. Nytt bygg med masse plass, eget sosialt lokale for studentene, god rekruttering av nye interne - alt lå til rette for nye tradisjoner og festlige påfunn.

Rundt dette arbeidet ble CYB42 til, en egen festkomité som jobbet med å få til alt man ønsket å gjennomføre på dette jubileumsåret med det viktige tallet - tallet som er svaret på det spørsmålet om livet, universet, og alt mulig. Komitéen hadde planer om flere ting, som publikasjon av et nytt jubileumshefte og fikse artige ting til feiringen. Men den viktigste tingen de tok seg i fore var å gjennomføre Ifi sin første studentergalla!

CYB42 besto av flere medlemmer, men det var spesielt Iver Stubdal, Ole Kristian Hustad, Eirik Munthe, Eivind Hauger og Øystein Røysland Sørliie som jobbet mye med planlegging og gjennomføring av den første gallaen. Nå som galla har blitt en tradisjon så har man ganske god oversikt over hva som skal gjøres, men det var mange ukjente faktorer den første gangen. Hvilken dato skulle man velge? Hvor skulle middagen gjennomføres? Hvordan skulle maten fikses? Hvordan setter man opp bordplassering? Disse, og mange andre spørsmål, fant komitéen svar på, og skapte med det en ramme for senere gjennomføringer.

Kanskje den viktigste beslutningen var å gjennomføre gallaen på lørdagen i uke 42, en tradisjon CYB har holdt på siden. Nå blir det riktignok et unntak

med Jubileumsgallaen, men slikt må man kunne unne seg når CYB feirer 50 år! En annen prestasjon man klarte det første året var å gjennomføre middagen i Informatikksalen, eller det flere med glimt i øyet kaller Faculty Club (sier noe om ambisjonene flere på instituttet hadde - og kanskje har enda?). Med tanke på hvor stor gallaen har vokst seg til, med over 100 gjester, så er dette ikke en mulighet lenger (eller noe CYB har fått lov til, for den saks skyld - det gikk litt heftig for seg lørdagen 22. Oktober 2011).

CYB42 fortsatte å arrangere galla et par år etter sin første gjennomføring, med en glidende overgang til 2014, da man opprettet egen komité gjennom arrangementsgruppa, og hvor et par CYB42-ere fortsatte som rådgivere.

Et nytt tilskudd som har dukket opp i senere år er presseveggen, hvor deltakerne kan ta bilder av seg selv sammen med sine venner og andre gjester. Denne blir flittig brukt utover kvelden, både med påkledde og en sjeldent gang avkledde deltakere!

Noe som også har blitt et fast innslag i løpet av gallaen er seremoniene til Hennes Majestet Keiserpingvinen den Fornemmes orden, mer populært kalt Ifi-ordenen, hvor kandidater blir slått til ridder eller kommandør, ærespriser som gis på grunnlag av at personene har gjort en beundringsverdig innsats for studentmiljøet. Det var da også på den første gallaen i 2011 at Ifi-ordenen ble til, med Klaus Wik i føringen av skyggekabinetten. (Mer om dette i kapitlet om Ifi-ordenen.)

Slik galla har blitt en tradisjon, så har galla-nachspiel i Escape også blitt en tradisjon. Da er deltagerne gjerne i veldig godt humør, og det blir mer drikke og godt sosialt lag som fortsetter ut til de sene nattetimer - eller ihvertfall til halv to, når lokalet må stenge. Men innen da er det gjerne noen som har funnet ut at de vil utfordre hvor mange kan få inn i en stakkars studentbolig, og moroa fortsetter dit. Hvordan disse hyblene klarer å skaffe til veie drikke til sine tørste gjester forblir et mysterium, men det ryktes at god koordinering (og iblant ukoordinering) er trikset.

Kapittel 16

UiO:200 - Bursdagsfeiring av UiO og offisiell åpning av OJD

Skrevet av Arne Hassel

2. September 2011 var en merkedag for Universitetet i Oslo og Institutt for informatikk. Universitetet feiret sitt 200 års-jubileum og den offisielle åpningen av instituttets nye bygg, Ole-Johan Dahls hus. Det var en dag fylt med fest og glede, med start på fakultetene hvor kransekake og cava ble konsumert, etterfulgt av konsert på Frederikkeplassen med Bigbang og venner, en utrolig åpningsfest på OJD, og avslutning på Chateau Neuf med dansing ut i de sene timer.

For mange av oss som studerte ved Ifi var spesielt åpningen av OJD en stor hendelse, så selv om UiO:200 egentlig betegner hele jubileumsåret og styret som jobbet med planleggingen av den, så brukes navnet også spesielt om festen på OJD når man snakker med dem som var i Ifi-miljøet på den tiden. Det var også en anledning for Cybernetisk Selskab til å virkelig vise muskler. Med et styre på seks personer og 105 funksjonærer klarte de å gjennomføre en fest med to konserter, standup-show, flere aktivitetsrom og ikke minst 8 barer. Og dette trengtes virkelig når festen fikk besøk av 4-5000 mennesker i løpet av noen timer.

Planleggingen av festen begynte en god stund før, men startskuddet for studentene var høsten 2010, hvor UiO:200-styret introduserte planen for studentene i SVLED1900 - Studentledelse. Dette var et fag for aktive i studentforeninger, og var en arena for studenter fra alle fag på universitetet til å dele erfaringer og få opplæring i prosjektledelse og samarbeid. Blant annet var Arne Hassel og Magnus Johansen med på dette, og de ble satt i gruppen som

skulle komme med et forslag på gjennomføring av festen.

Arbeidet med studentledelse ble en naturlig bro videre til planlegging av arrangementet, og etterhvert fikk man på plass et studentstyre bestående av Arne Hassel (Festgeneral), Christian-Magnus Mohn (Barsjef), Vegard Angell (Teknisk sjef), Åshild Aaen Torpe (Underholdningssjef), Martin Bore (Vaktsjef) og Torgeir Lebesbye (Personalsjef). I tillegg var Magnus Johansen en viktig samarbeidspartner, da han var Kjellermogul i Escape. Studentforeninger som Filologisk Forening, Norsk Klassisk Studentforening, Realistforeningen og Samfunnsvitenskapelig Fakultetsforening var også viktige samarbeidspartnere som drev flere av barene. Men brorparten av arbeidet og barene ble drevet av Cybernetisk Selskab, som stilte med rundt halvparten av funksjonærerne som trengtes.

Det var mye som skulle på plass før den store festen, og det ble mange møter og kontakter med samarbeidspartnere. I tillegg til den sentrale festkomiteen i UiO:200 var også Teknisk Avdeling, Studentsamskipnaden i Oslo, Institutt for informatikk, Chateau Neuf Servering og Åpen sone for eksperimentell informatikk med på planleggingen, og det var bare de som var tilknyttet universitetet; i tillegg var 15 bedrifter med å gjøre alt som trengtes, som inkluderte alt fra teknisk utstyr til scene, festivaltoaletter, t-skjorter til funksjonærer, ekstra deilig inventar (vi leide inn laidbags - basically kjempestore puter som folk kunne sitte i) og ikke minst øl og annen drikke. På det sistnevnte tok man noen vågale valg, som f.eks. å kjøpe inn masse cider med jordbær og pære-smak, noe man trodde skulle være en hit etter sommeren, og som viste seg å være helt, helt feil (heldigvis kunne man returnere det meste).

En av de største stressfaktorene med planleggingen var å få rekruttert nok folk. Noe av problemet var at styret ikke kom i gang med skikkelig rekruttering før i mai, og da var studentene opptatt med eksamener. Sommerferien kom og gikk, og rekrutteringen under fadderukene gikk heller ikke som ønsket. Det som ble redningen var rekruttering i form av et pyramidespill, der styret spilte på et av de mest effektive betalingsmidlet for studenter - drikkebonger! Det ble designet slik at foreninger fikk flere bonger jo flere medlemmer de fikk til å delta, og det oppsto da nærmest en konkurranse mellom foreningene om hvem som kunne rekruttere flest. Bongsystemet ble også utvidet til å belønne dem som tok på seg mange vakter, og her er det tydelig at de som jobbet i den tekniske gruppen virkelig sto i. På førsteplass av antall bonger utdelt var Teknisk sjef selv, Vegard Angell, med hele 46 bonger utdelt. Ikke langt bak kom andre fra gruppa, nemlig Sjur Hernes (som jobbet som en gud hele festen), Atle Nordland og Veronika Heimsbakk. Til sammen delte man

ut 2 061 bonger, hvor 1 630 av disse var på grunn av rekrutteringen.

På selve dagen viste det seg fort at folk var feststemning. På starten danset det seg kø på broen over fra Blindern, da flere tusen mennesker begynte å strømme til fra konserten på Frederikke. Heldigvis fant også noen ut at man kunne komme inn via Nordtårnet, så strømmen delte seg greit. Det ble også en voldsom folkemengde i tredje etasje, hvor man hadde DJ Finanskrisa og fire barer. Tidligere på kvelden hadde man prøvd å promotere tredje etasje som "Norges lengste bar", men dette ble fort forandret til (av ukjente kunstnere) "Norges lengste barkø".

Kveldens høydepunkter besto av to konserter i kantina, Tôg og Oslo Ess, og standup i Simula, med Jonas Rønningen, Cecilie Steinmann Neess og Andy Taffs. Simula sleit med at ingen mikrofoner ville fungere, noe Jonas heldigvis løste ved å hente frem en megafon. Opplegget med artistene gikk heller ikke helt smertefritt, da det i entusiasmen over å vise frem det fine nye bygget hadde lagt backstage til Informatikksalen. Fin som den er så er den dessverre i femte etasje, på andre siden av bygget. Dette i kombinasjon med en fullspekket bygg hvor flere gjester gjerne ville hilse på bandet, gjorde logistikken mellom backstage og konsertområdet litt krevende. På tross av dette ble underholdningen godt levert, og folk storkoste seg. Et høydepunkt var at konsertene ble innledet av Morten Dæhlen, på det tidspunktet instituttleder, som avsluttet med å dra i gang We Will Rock You. Stemningen var upåklagelig, men da han begynte å dra den i gang for andre gang følte noen at det var klart for de faktiske artistene.

I tillegg til de store høydepunktene var det også noen mindre aktivitetsrom, hvor Smalltalk ble brukt til Loopy Tangible, et studentprosjekt hvor de lagde musikk med å dekke til hull av forskjellige farger. Java ble brukt av Sonen, som viste frem spennende prosjekter de holdt på med, og Logo ble brukt til å vise fotballkamp. Spesielt sistnevnte var populært, da det var landskamp mellom Island og Norge, og folk sto ut i gangen for å få med seg spenningen.

Drama var det heldigvis lite av, selv om det ikke var til å unngå at noen ansatte trakk seg opp i fjerde etasje for å kose seg med noen øl og mindre fester. Dette ble raskt ryddet opp i, men ikke før noen hadde glemt igjen en pose med popcorn i en mikrobølgeovn. Denne tok fyr, men heldigvis hadde ikke røyk-sensorene blitt stilt på noe annet enn varme enda så selv om det kom noe røyk fikk arrangøren fort ordnet opp i det. Sikkerheten hadde tatt høyde for eventuelle avbrytelser, men det hadde ikke vært moro å måtte avbryte festen og evakuere flere tusen mennesker på grunn av en pose med popcorn...

Ellers var det en ulykke med at én person falt ned trappene og fikk et lite kutt. Nærheten til sykehuset var en heldig sideeffekt med bygget, med responstid på et par minutter. Litt morsomt var det også at personen som falt var ansatt i Teknisk Avdeling som jo hadde ansvaret for sikker tilrettelegging av lokalet.

Da kvelden nærmet seg slutten kunne alle begynne å senke skuldrene. Festen hadde vært en kjempesuksess, og folk vandret enten videre til Chateau Neuf eller en av de andre uoffisielle nachspiel-stedene. Den tekniske gruppen hvilte ikke på laurbærbladene, og startet nedrigging mens de som styrte med økonomien sørge for å telle opp penger og lage sluttrapporter. Sistnevnte viste seg å ha en liten utfordring, da flere betalingsterminaler i løpet av kvelden bestemte seg for å lage avstemmingsrapport for mindre beløp. Dette gjorde at økonomigruppa endte opp med godt over 100 rapporter. Når de da til slutt mangler tre rapporter, og en av de var på over 100 000 kr var ikke stemningen helt på topp. Men heldigvis ordnet det seg til slutt, og spesiell takk til arbeidet rundt økonomien går til Martin Haugland, Daniel Høgli Olufsen og Ole Henrik Hellenes.

Etterarbeidet til festen var internfester med funksjonærene (de måtte jo få anledning til å bruke bongene sine) og samle inn info til rapport (denne endte opp på 123 sider til sammen, og har forhåpentligvis vært en god ressurs for senere storfester på bygget). Det var mye god stemning, og tydelig at alle var fornøyd med arbeidet som ble lagt ned. Cybernetisk Selskab hadde med det fått vist at de var en studentkjeller-forening verdig, og grunnlaget for videre arbeid som instituttforening var lagt.

Del III

Foreningsliv og studiemiljø

Introduksjon

Det er ikke bare i Cybernetisk Selskab det finnes engasjement i på Ifi. Det er en myriade av foreninger og andre organiseringer av engasjement som gir grobunn for aktivitet i studiemiljøet. I denne delen har vi valgt å trekke frem noen av disse foreningene med fokus på arbeidet deres og hvordan de ble til.

Som et eksempel på hvor godt foreningslivet faktisk er på Ifi har man faktisk en egen foreningsfest, og her har vi gleden av å lese Foreningsfestgeneralen selv, Joshi, sine egne ord om det som har blitt en tradisjonsrik fest på vårsemesteret.

En annen viktig faktor i et godt studiemiljø er mangfold. Vi har derfor prøvd å samle litt info om utviklingen av kvinneandelen på Ifi i kapittel 25. Det er selvfølgelig andre sammensetninger i studiemiljøet som kunne vært interessert å sett på mtp mangfold, men dette er hva vi har noenlunde data på og kan si noe om.

Det er også et kapittel til slutt som prøver å liste opp alle foreningene tilknyttet instituttet, men innen denne boken er gitt ut er det sikkert oppstått en ny forening på Ifi, så ikke bruk den som fasit.

Kapittel 17

Fagutvalget ved Institutt for informatikk

Cras et lacus ipsum. Praesent porta sapien ut augue aliquam, in commodo mauris maximus. Sed vulputate leo ut diam commodo finibus. Etiam at odio sit amet ligula accumsan mollis id sed velit. Praesent fringilla placerat purus vel bibendum. Cras sodales tincidunt felis ut pulvinar. In sodales elementum quam id elementum. Vestibulum eu orci rhoncus, pretium erat quis, mattis sapien. Vivamus et blandit turpis, ut efficitur sem. Nam vitae elementum diam, sed porta lorem. Praesent a cursus velit. Mauris ornare accumsan quam, vel euismod dui sollicitudin vel. Aliquam finibus at eros non tempus.

Suspendisse sed est est. Etiam volutpat tortor quis blandit gravida. Fusce a gravida augue, et luctus quam. Nunc varius tristique mi, eu interdum risus imperdiet sit amet. Praesent eu dictum arcu. Quisque vitae est eget urna consectetur tristique. Vivamus at arcu vel massa consectetur rhoncus sed quis libero. Phasellus blandit dolor felis, suscipit tincidunt ex mollis non.

Quisque dictum dignissim sem vitae fringilla. Ut cursus, quam dictum consectetur ultricies, augue eros lacinia orci, sit amet sollicitudin dui est at augue. Etiam vehicula augue quis magna consequat dapibus. Praesent eleifend justo tincidunt erat blandit egestas. Proin bibendum nulla at nibh hendrerit faucibus. Ut varius dui nec purus pulvinar, et sodales ligula semper. Vivamus aliquam, velit at maximus accumsan, justo eros mollis augue, id laoreet magna ligula a nunc. Proin a fermentum nisi, non tristique diam. Nunc ornare vel tortor eget blandit. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Aliquam sit amet turpis urna. Ut ut erat finibus, facilisis nibh a, placerat augue. Suspendisse mollis vulputate sapien, venenatis interdum tortor

convallis a.

Kapittel 18

dagen@ifi

Cras et lacus ipsum. Praesent porta sapien ut augue aliquam, in commodo mauris maximus. Sed vulputate leo ut diam commodo finibus. Etiam at odio sit amet ligula accumsan mollis id sed velit. Praesent fringilla placerat purus vel bibendum. Cras sodales tincidunt felis ut pulvinar. In sodales elementum quam id elementum. Vestibulum eu orci rhoncus, pretium erat quis, mattis sapien. Vivamus et blandit turpis, ut efficitur sem. Nam vitae elementum diam, sed porta lorem. Praesent a cursus velit. Mauris ornare accumsan quam, vel euismod dui sollicitudin vel. Aliquam finibus at eros non tempus.

Suspendisse sed est est. Etiam volutpat tortor quis blandit gravida. Fusce a gravida augue, et luctus quam. Nunc varius tristique mi, eu interdum risus imperdiet sit amet. Praesent eu dictum arcu. Quisque vitae est eget urna consectetur tristique. Vivamus at arcu vel massa consectetur rhoncus sed quis libero. Phasellus blandit dolor felis, suscipit tincidunt ex mollis non.

Quisque dictum dignissim sem vitae fringilla. Ut cursus, quam dictum consectetur ultricies, augue eros lacinia orci, sit amet sollicitudin dui est at augue. Etiam vehicula augue quis magna consequat dapibus. Praesent eleifend justo tincidunt erat blandit egestas. Proin bibendum nulla at nibh hendrerit faucibus. Ut varius dui nec purus pulvinar, et sodales ligula semper. Vivamus aliquam, velit at maximus accumsan, justo eros mollis augue, id laoreet magna ligula a nunc. Proin a fermentum nisi, non tristique diam. Nunc ornare vel tortor eget blandit. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Aliquam sit amet turpis urna. Ut ut erat finibus, facilisis nibh a, placerat augue. Suspendisse mollis vulputate sapien, venenatis interdum tortor convallis a.

Kapittel 19

Navet

Cras et lacus ipsum. Praesent porta sapien ut augue aliquam, in commodo mauris maximus. Sed vulputate leo ut diam commodo finibus. Etiam at odio sit amet ligula accumsan mollis id sed velit. Praesent fringilla placerat purus vel bibendum. Cras sodales tincidunt felis ut pulvinar. In sodales elementum quam id elementum. Vestibulum eu orci rhoncus, pretium erat quis, mattis sapien. Vivamus et blandit turpis, ut efficitur sem. Nam vitae elementum diam, sed porta lorem. Praesent a cursus velit. Mauris ornare accumsan quam, vel euismod dui sollicitudin vel. Aliquam finibus at eros non tempus.

Suspendisse sed est est. Etiam volutpat tortor quis blandit gravida. Fusce a gravida augue, et luctus quam. Nunc varius tristique mi, eu interdum risus imperdiet sit amet. Praesent eu dictum arcu. Quisque vitae est eget urna consectetur tristique. Vivamus at arcu vel massa consectetur rhoncus sed quis libero. Phasellus blandit dolor felis, suscipit tincidunt ex mollis non.

Quisque dictum dignissim sem vitae fringilla. Ut cursus, quam dictum consectetur ultricies, augue eros lacinia orci, sit amet sollicitudin dui est at augue. Etiam vehicula augue quis magna consequat dapibus. Praesent eleifend justo tincidunt erat blandit egestas. Proin bibendum nulla at nibh hendrerit faucibus. Ut varius dui nec purus pulvinar, et sodales ligula semper. Vivamus aliquam, velit at maximus accumsan, justo eros mollis augue, id laoreet magna ligula a nunc. Proin a fermentum nisi, non tristique diam. Nunc ornare vel tortor eget blandit. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Aliquam sit amet turpis urna. Ut ut erat finibus, facilisis nibh a, placerat augue. Suspendisse mollis vulputate sapien, venenatis interdum tortor convallis a.

Kapittel 20

Hennes Majestet Keiserpingvinen den Fornemmes orden

Skrevet av Arne Hassel

Hennes Majestet Keiserpingvinen den Fornemmes orden, eller Ifi-ordenen som den er bedre kjent som, er en studenter-ridderorden ved Ifi som har som formål å hedre personer som har gjort en beundringsverdig innsats for studentmiljøet på Ifi. Dette er som regel studenter, men inkluderer også ansatte og andre som har gjort mye for studentmiljøet.

Studenter-ridderordener finnes det flere av, og i mange varianter. Av de større kan man nevne Store Bjørn ved Realistforeningen, Den Gyldne Gris ved Det Norske Studentersamfund og Bukkeordenen ved Blindern Studenthjem. I Trondheim finner man ridderordener som Det Sorte Faars Ridderskab ved Studentersamfunden, i Bergen finner man Pinnsvisinsordenen, og på Ås finner man Hans Hovenhet Hestehoven.

Kimen til en egen ridderorden på Ifi oppsto i arbeidet til CYB42, da man skulle feire at Cybernetisk Selskap feiret 42 år. Med nytt bygg, ny studentkjeller og et voldsomt engasjement følte man at det var plass for en egen studenter-ridderorden på Ifi. Gjennom arbeidet i CYB42 tok Klaus Wik på seg arbeidet med å sette opp en plan for hvordan dette kunne gjennomføres. På CYBs Generalforsamling våren 2011 presenterte han planene, og med det ble et skyggekabinett opprettet som skulle finne de første kandidatene. Presentasjonen ble humoristisk fremført i ekte Steve Jobs-stil med svart turtleneck, og til spørsmålet om medaljer trengte å være en del av den ordenen hadde han en egen slide med tittelen "Medaljer er kult" sammen med bilder av Stalin, Idi Amin og Khadaffi.

Slik ble det til at på den første Ifi-gallaen, 22. oktober 2011, gjennomførte man den første seremonien hvor kandidater ble utnevnt. Geir Arild Byberg og Øyvind Bakkeli fikk æren av å bli de første til å motta ordenen med hhv Storkorset og Kommandør-medaljen. Som Stormester tok Geir Arild over styringa av ordenen, og de neste årene var det spesielt dem som hadde arbeidet mye med å bygge opp CYB og Escape som ble hedret.

Da Geir Arild ønsket å trekke seg tilbake i 2015, var det et spørsmål om hvem som skulle ta over. Arne Hassel, som hadde blitt tatt opp som Kommandør året før, stilte opp, og valgte med det å gjøre noen forandringer. Det hadde vært mange diskusjoner om ordenen skulle være til for CYB eller hele studentmiljøet. Ved å også introdusere seremoniene på Foreningsfesten på våren så ønsket man å signalisere at det skulle være for hele studentmiljøet. Med dette begynte også antallet utnevnelser å ta seg opp, med hele åtte tildelinger i løpet av 2015. Dette førte til en dobling av personer med ordens-tildelinger, og flere skulle det bli.

Det er utrolig mange flinke og oppegående mennesker på Ifi, og det har det også vært gjennom mange år. De som jobbet med ordenen følte et press på å “ta igjen backloggen” av mennesker som hadde vært aktive en stund tilbake. Dette, i kombinasjon med at man ønsket seg bedre representasjon av studentene, gjorde at man arbeidet aktivt for å utvide søker og arbeidet med å finne verdige kandidater. Ikke at det var et problem å finne gode kandidater som ikke var hvite menn, men det var viktig å ha det i tankene, og ta noen ekstra runder for å få gode signaler fra hele studentmiljøet. Det gjorde at man i 2016 også tok opp åtte nye medlemmer, og man begynte å se en bedre representasjon¹. Det ble også gjennomført en ekstra seremoni på fem års feiringen av Escape, hvor man ville hedre dem som hadde jobbet mye med studentene i flere år og dem som gjorde en ekstra innsats for at Escape kom på plass og ble som den ble.

På ifi-gallaen høsten 2016 valgte man også å gjøre en omjustering av titler på de som allerede hadde mottatt en orden ifm at man introduserte flere titler; man gikk nå fra å ha Stormester, Kommandør og Ridder til å også ha Kommandør med stjerne og Ridder av første klasse. I den forbindelse fikk Suhas Govind Joshi æren av å bli ordenens første Kommandør med stjerne, til stor jubel fra forsamlingen.

De neste par årene har man fortsatt å ta opp mange kandidater, med hhv seks kandidater i 2017 og fire kandidater i 2018. Spesielt minneverdig er

¹Det jobbes fortsatt med dette, målet er at man på sikt burde ha en representasjon som er på linje med sammensetningen i studentmiljøet

utmerkelsen av Nikolas Papaioannou som Kommandør, hvor det ble både trampeklapp og et og annet vått øye.

På Ifi-gallaen i 2018 valgte man for første gang å ikke ta opp kandidater, rett og slett fordi man ønsket å vente til Jubileumsgallaen i februar neste år, og med det gi personene som man mener fortjener en hedersbetegnelse en ekstra stor ære.

2019 er duket til å bli et stort år, med 50-års feiring av Cybernetisk Selskab og en fantastisk Jubileumsgalla! Hennes Majestet Keiserpingvinen den Fornemme gleder seg til lørdag 16. Februar, til en forrykende kveld med glede og moro, og ikke minst æren av å innlemme enda flere verdige kandidater i sin orden!

Studentmiljøet på Ifi er utrolig godt, og det er viktig å sette pris på det samholdet og arbeidet som gjøres. Keiserinnen og de som jobber med hennes orden håper de kan bidra til dette, og setter pris på all hjelp man kan få. Sjekk gjerne ut ordenen.ifi.uio.no, hvor man også kan nominere personer man føler fortjener en ekstra heder.

Kapittel 21

Foreningsfesten – et tilbakeblikk

Skrevet av Joshi

Til de som husker student- og foreningsmiljøet ved instituttet før vi flyttet inn i Ole-Johan Dahls hus, så kan man ikke annet enn å se tilbake på et høyst begivenhetsrikt tiår. Plutselig var alle instituttets studenter samlet på ett sted, og det tok ikke lang tid i nytt bygg før man så ringvirkningene av at foreningene nå satt med mer kontorplass, mer tillit og mer ansvar enn noen gang før. Det ble blåst liv i gamle tradisjoner og det lagt grobunn for nye. Noen av de første større arrangementene vi hadde i dette bygget oppstod i en salig kombinasjon av begrenset erfaring og ustanselig eksperimentering i nye lokaler, men brikkene falt raskt på plass, og det hele kulminerte i noen av instituttets – og universitetets – største og beste fester allerede det første året i nytt bygg.

Året var 2011. Det var fortsatt god plass på foreningskontoret. Kjøkkenet var ryddet og kjøleskapet ble brukt slik kjøleskap er ment å brukes. Det var ikke slått hull i veggene og det fantes ingen minner etter FK-nachspiel i sofaene. Det luktet rent. Og CYB sine medlemmer var knapt å se på FK da de hadde nok med å legge grunnlaget for den bautaen som Escape har blitt den dag i dag. På den tiden var folk stort sett medlem i én forening – og det var svært begrenset med dialog mellom foreningene. Det var på tide å samle alle ildsjeler ved instituttet som bidro til det stadig voksende foreningsmiljøet, og det var på tide å bygge bro mellom foreningene.

Ideen om Foreningsfesten ble presentert som det første større samarbeidet mellom de fire store foreningene på den tiden: CYB, dagen@ifi, FUI og NAVET. Og idéen lagt frem for FU var nokså ukomplisert: dette skulle være en anti-seremoniell, demokratisk og prisgunstig kveld i regi av representanter fra

de ulike foreningene. Anti-seremoniell som i at man pynter seg så godt det lar seg gjøre; demokratisk i form av at foreningene selv velger hvem som bør inviteres; og økonomisk forsvarlig slik at en student som prioriterte foreningsarbeid over deltidsjobb også skulle kunne føle at de hadde råd til å delta. I anledning CYBs 42-årsjubileum ble det organisert en jubileumsgalla oktober 2011 og i håp om at dette skulle bli en tradisjon ble den første Foreningsfesten planlagt til våren 2012. Noen av de første møtene om Foreningsfesten i 2011-2012 ble avholdt i utdødde PING sine foreningslokaler i Veilaben – som også forduftet med tiden.

Den første Foreningsfesten ble avholdt i kantina fredag 27. april 2012 og ble litt som en kollektiv blinddate mellom de rundt 75 foreningsaktive studentene fra CYB, dagen@ifi, FUI, Mikro, Navet, PI:SK, PING, Robotica og Verdande som valgte å møte opp. I tillegg ble ildsjeler fra Sonen, instituttets TG-crew og MNSU invitert. Få visste noe om de øvrige foreningene, og det å kjenne navnet var ikke synonymt med å vite om deres medlemmer og foreningsaktiviteter. Vi måtte sette av tid i programmet til å la alle foreningene presentere seg på scenen ovenfor hverandre, og sammenliknet med nyere utgaver av Foreningsfesten var det en helt annen fest.

Den første Foreningsfesten var også en mer beskjeden og spartansk utgave enn vi ser i dag. Vi hadde ingen scene, vi brukte mesanintrappa uten høyttaler som talestol, og det var variabel grad av energi lagt i de oppmøttes klesvalg for kvelden. Vi fikk leid billig lydutstyr fra noe som muligens var en kristen ungdomsklubb – og dette ble senere stjållet fra FK sammen med Navet sitt kamera. Vi lånte servise fra kantina og det endte med at de som arrangerte stod og vasket opp 100 tallerkener og bestikk for hånd i finkjole og dress gjennom kvelden i den lille utslagsvasken som fantes i den overoptimistiske SIO-kaffebaren hvor dagens resepsjon befinner seg. Det hører med til historien at kummen tettet seg og vi klarte å oversvømme hele resepsjonsarealet. Det ble skrevet en drikkevisse til Foreningsfesten satt til Aasmund Nordstogas melodi Det er meg det samme hvor jeg havner når jeg dør". Passe spydig, en solid dose internhumor, og på ingen måte politisk korrekt anno 2019. Den forsvant fra programmet nokså raskt sammen med et knippe sanger fra CYB sitt sanghefte.

På den mer seriøse siden ble det holdt taler om viktigheten av brobygging mellom foreningene, det ble delt ut ærespriser, og kvelden ble avsluttet med et felles gruppebilde. Dette var heldigvis nok til at den første Foreningsfesten ble en suksess, og opp gjennom årene har dette forblitt den største samlingen av ildsjeler fra foreningsmiljøet ved instituttet – inkludert deltagelse fra en hel rekke foreninger som har rukket å både oppstå og fordufte i mellomti-

den. Og Foreningsfesten har vokst som arrangement i takt med den enorme utviklingen i foreningsaktiviteten: de første årene var det vanskelig å spore opp gode kandidater til å motta priser; i dag er det vanskelig å velge ut noen blant alle de gode forslagene som kommer inn.

Opp gjennom årene har Foreningsfesten også vært en arena for utprøving av nye ideer – noen mer spiselige enn andre. Minneverdige innslag unnfangenget på Foreningsfesten inkluderer auksjonering av studenter, organisert nattbading i dammen, rød løper med pressevegg, støvledrikkekonkurransen, bake off, Kahoots med litt for avslørende innhold, standup, helsidekonkurranser i studentavisen, livemusikk, adjektivhistorier og en hel rekke Instagrambilder ingen vil se. Ifi-Ordenen sin første marsj ned trappa til Star-Wars' «Imperial March» på høytaleranlegget var også noe som litt tilfeldig ble til en tradisjon på en Foreningsfest. Noen innslag etablerte seg som faste tradisjoner, mens andre forble heldigvis en engangsgreie, f.eks. FU sitt bidrag til kakekonkurransen i form av en kake laget av penger.

Sett utenfra kan nok Foreningsfesten oppfattes som både elitistisk og forfengelig ettersom ingen andre institutt eller fakultet har et tilsvarende arrangement. Men ingen andre institutt eller fakultet har et tilsvarende foreningsmiljø. Foreningsfesten har alltid forsøkt å gjenspeile den enorme frivillige innsatsen som legges ned i instituttets foreningsarbeid, og det høres kanskje ut som mimring lenger tilbake i tid enn knapt et tiår, men i foreningsøyemed var det en helt annen tidsalder. Tradisjoner oppstår og fordufter, og hvem vet hvor lenge Foreningsfesten holdes i live. Men om det skulle ta slutt en dag er det en verdig trøst at Foreningsfesten gjorde sin del av innsatsen for å bygge bro mellom foreningene og samtidig fikk være med på transformasjonen fra det foreningslivet var i det gamle bygget til det fantastiske miljøet det etter hvert har blitt i vårt nye hjem.

En ekstra stor takk rettes til alle som har bidratt til Foreningsfesten opp gjennom årene: Christopher Culina (PING), Ole Henrik Hellenes (CYB), Marte Hesvik Frøyen (dagen@ifi), Sarah Beate Hernæs (Navet), Simon Oliver Ommundsen (Navet), Thorvald Henrik Glad Munch-Møller (FUI), Per Wessel Nore (FUI), Magnus Olden (FUI), Johanne Håøy Horn (dagen@ifi), Mathias Johan Johansen (ProgNett), Kristin Brænden (Navet), Emilie Hallgren (FUI), Ole Kristian Rosvold (dagen@ifi), Espen Wøien Olsen (Navet), Oda Sofie Dahl Eide (Navet), Martine Rolid Leonardsen (Navet), Odd-Tørres Lunde (CYB), Celina Moldestad (Navet), Nikolas Papaioannou (CYB), Adri-an Helle (CYB), Andreas Nyborg Hansen (CYB).

Figur 21.1: Den første foreningsfesten (Foto: Marte Hesvik Frøyen)

Kapittel 22

Fadderstyret ved Institutt for informatikk

Skrevet av Thao Tran, leder for Fadderstyret ved Institutt for informatikk, og Arne Hassel

Fadderordningen på Ifi har alltid vært nært tilknyttet studiemiljøet og ildsjelene som “var med på alt”. Gjennom historien har fadderordningen vært gjennomført i regi av alt fra grupper uten nær tilknytning til noen foreninger, til grupper med nær til én bestemt forening, til grupper med tilknytninger til flere foreninger. Det var også tendenser til mer oppsplittede fadderordninger, hvor bestemte grupperinger gjennomførte opplegg for “sine” studenter og ikke nødvendigvis hadde fokus på alle som skulle starte på Ifi.

I 2009 ble Cybernetisk Selskab spurt om å ta en aktiv rolle i fadderordningen, i håp om å skape rammer for en fadderordning som inkluderte alle, uavhengig av hvilken studieretningen man startet på. Denne oppfordringen takket man ja til, og frem til med 2011 tok foreningen ansvar for å samle et fadderstyret som så tok kontroll over spakene videre. Fra 2012 begynte fadderstyret å stå mer på egne bein, og i 2014 ble Fadderstyret ved Institutt for informatikk opprettet som egen forening, med egne vedtekter og gjennomføring av generalforsamlinger.

Foreningen tar for seg alt som har med de første to ukene på høstsemesteret, og bidrar også til opplegg for dem som starter på vårsemesteret. Ikke lange tiden, men det ligger mye arbeid bak opplegget. Sånn sett kan Fadderstyret ses på som det indre organ som enkelte setter pris, men andre derimot har lett for å glemme. Uansett vil dette indre organet være nødvendig, som et bindepunkt hvor hovedoppgaven vil være å knytte samt samkjøre Ifi til en

88KAPITTEL 22. FADDERSTYRET VED INSTITUTT FOR INFORMATIKK

fullkommen helhet.

Studiemiljøet er primærnøkkelen til oppstandelsen av fadderstyret, hvor hovedfokuset er å skape et miljø som får studenter igjennom studietiden på best mulig. Ved å fremme at Ifi er et multikulturelt sted som dekker hver enkelt students behov, bidrar det til å skape en trygghet på studiet, men også den sosiale fronten.

I flere år har fadderstyret stått for en fadderuke, som i dag blir studiestart uken, hvor hovedfokuset er å få nye studenter til å trives på de ulike programlinjene. Ved hjelp av motiverte faddere ved Ifi samarbeider vi for å skape en langvarig trivsel som kan bidra til et varmt og åpent miljø hvor alle føler seg komfortable og velkomne.

Kapittel 23

Andre foreninger ved Ifi

Cras et lacus ipsum. Praesent porta sapien ut augue aliquam, in commodo mauris maximus. Sed vulputate leo ut diam commodo finibus. Etiam at odio sit amet ligula accumsan mollis id sed velit. Praesent fringilla placerat purus vel bibendum. Cras sodales tincidunt felis ut pulvinar. In sodales elementum quam id elementum. Vestibulum eu orci rhoncus, pretium erat quis, mattis sapien. Vivamus et blandit turpis, ut efficitur sem. Nam vitae elementum diam, sed porta lorem. Praesent a cursus velit. Mauris ornare accumsan quam, vel euismod dui sollicitudin vel. Aliquam finibus at eros non tempus.

Suspendisse sed est est. Etiam volutpat tortor quis blandit gravida. Fusce a gravida augue, et luctus quam. Nunc varius tristique mi, eu interdum risus imperdiet sit amet. Praesent eu dictum arcu. Quisque vitae est eget urna consectetur tristique. Vivamus at arcu vel massa consectetur rhoncus sed quis libero. Phasellus blandit dolor felis, suscipit tincidunt ex mollis non.

Quisque dictum dignissim sem vitae fringilla. Ut cursus, quam dictum consectetur ultricies, augue eros lacinia orci, sit amet sollicitudin dui est at augue. Etiam vehicula augue quis magna consequat dapibus. Praesent eleifend justo tincidunt erat blandit egestas. Proin bibendum nulla at nibh hendrerit faucibus. Ut varius dui nec purus pulvinar, et sodales ligula semper. Vivamus aliquam, velit at maximus accumsan, justo eros mollis augue, id laoreet magna ligula a nunc. Proin a fermentum nisi, non tristique diam. Nunc ornare vel tortor eget blandit. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Aliquam sit amet turpis urna. Ut ut erat finibus, facilisis nibh a, placerat augue. Suspendisse mollis vulputate sapien, venenatis interdum tortor convallis a.

Kapittel 24

Fordelingsutvalget ved Ifi

Cras et lacus ipsum. Praesent porta sapien ut augue aliquam, in commodo mauris maximus. Sed vulputate leo ut diam commodo finibus. Etiam at odio sit amet ligula accumsan mollis id sed velit. Praesent fringilla placerat purus vel bibendum. Cras sodales tincidunt felis ut pulvinar. In sodales elementum quam id elementum. Vestibulum eu orci rhoncus, pretium erat quis, mattis sapien. Vivamus et blandit turpis, ut efficitur sem. Nam vitae elementum diam, sed porta lorem. Praesent a cursus velit. Mauris ornare accumsan quam, vel euismod dui sollicitudin vel. Aliquam finibus at eros non tempus.

Suspendisse sed est est. Etiam volutpat tortor quis blandit gravida. Fusce a gravida augue, et luctus quam. Nunc varius tristique mi, eu interdum risus imperdiet sit amet. Praesent eu dictum arcu. Quisque vitae est eget urna consectetur tristique. Vivamus at arcu vel massa consectetur rhoncus sed quis libero. Phasellus blandit dolor felis, suscipit tincidunt ex mollis non.

Quisque dictum dignissim sem vitae fringilla. Ut cursus, quam dictum consectetur ultricies, augue eros lacinia orci, sit amet sollicitudin dui est at augue. Etiam vehicula augue quis magna consequat dapibus. Praesent eleifend justo tincidunt erat blandit egestas. Proin bibendum nulla at nibh hendrerit faucibus. Ut varius dui nec purus pulvinar, et sodales ligula semper. Vivamus aliquam, velit at maximus accumsan, justo eros mollis augue, id laoreet magna ligula a nunc. Proin a fermentum nisi, non tristique diam. Nunc ornare vel tortor eget blandit. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Aliquam sit amet turpis urna. Ut ut erat finibus, facilisis nibh a, placerat augue. Suspendisse mollis vulputate sapien, venenatis interdum tortor convallis a.

Kapittel 25

Kvinneandelen på Ifi

Skrevet av Arne Hassel, med god hjelp fra administrasjonen på Ifi ved Eli Berge

Når vi satte oss i fore å lage denne boken ble undertegnede spurt om vi kunne klare å lage en oversikt over hvordan kvinneandelen har utviklet seg på Ifi. Blåøyd og naiv som jeg er tenkte jeg “Det hadde vært kjempeinteressert, selvfolgelig skal vi få til det!”

Men hvordan måler man faktisk kvinneandelen på Ifi? Ser man på hvor mange som har vært tatt opp gjennom tidene? Ser man på hvor mange som har fullført studiene? Kanskje man heller skal se på studiepoeng-produksjonen? Når man har valgt hva man ønsker å måle, så starter oppgaven med å samle data som man kan bruke. Dette er ingen enkel affære, siden man har ikke har tilgang til rådataene (av åpenbare, personvern-sensitive grunner) så må man basere seg på aggregerte datasett som har blitt produsert opp gjennom tidene. Disse datasettene ligger i forskjellige databaser og gjerne med med forskjellig struktur opp gjennom årene, siden hva man velger å fokusere på har endret seg.

Som du skjønner, kjære leser, så er dette ingen enkel jobb. Heldigvis fikk jeg god hjelp fra administrasjonen på Ifi, som også jobber med å få denne statistikken tilgjengelig på en forståelig måte¹.

Tabell 25.1 viser det samlede opptaket registrert på Ifi siden 1998, og videre følger figur 25.1 som viser utviklingen visuelt. Grunnen til at utviklingen svinger såpass som den gjør de første årene har mye med omstrukturering av

¹Noe av arbeidet deres kan ses på <https://www.mn.uio.no/ifi/studier/jenter-og-informatikk/statistikk/>

	Laveregrad		Master		Profesjons		Kvinne %
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	
1998			10	105			8,7%
1999			25	85			22,7%
2000			15	125			10,7%
2001			40	100	10	40	26,3%
2002			25	135	15	70	16,3%
2003	70	215	60	165	10	75	23,5%
2004	70	270	45	150	5	40	20,7%
2005	45	135	30	120	10	45	22,1%
2006	60	185	30	130	10	50	21,5%
2007	85	185	20	85	15	60	26,7%
2008	75	190	20	70	5	55	24,1%
2009	75	210	30	130	10	60	22,3%
2010	65	305	45	145			19,6%
2011	85	310	35	140			21,1%
2012	75	310	50	155			21,2%
2013	100	345	40	200			20,4%
2014	85	310	40	200			19,7%
2015	95	340	55	205			21,6%
2016	130	350	60	220			25,0%
2017	155	340	75	270			27,4%
2018	165	315	55	195			30,1%

Tabell 25.1: Opptak av studenter til Ifi 1998–2018

studieprogrammet på Ifi og samfunnsmessige endringer som gir utslag som ikke kan forklares via en graf.

På grunn av alle faktorene som spiller inn i slik statistikk, så er det alltid vanskelig å konkludere med noe konkret. Men det *kan* se ut som at kvinneandelen går i en jevn trend oppover, spesielt etter at studieprogrammene stabiliserte seg mer i 2010 og utover. Om dette er noe som vil fortsette er vanskelig å si, men det er lov å håpe at flere får øynene opp for hvor viktig informatikken er i samfunnet. Det er også lov å håpe at de som allerede er en del av miljøet klarer å inkludere de nye generasjonene med informatikere som utdanner seg.

Det skal nevnes at jeg prøvde å finne frem tall fra Samordna opptak i håp om å finne ut hvordan fordelingen av kjønn har utviklet seg for søkingen til studiene. Men her støtte jeg på problemet med datasett som har ulik struktur,

Her kommer det graf...

Figur 25.1: Graf som viser kvinneandelen over tid i opptaket til Ifi

og viser forskjellige ting. Ikke minst har studieprogrammene som sagt utviklet seg gjennom tiden, og jeg fant ikke søkerstall opp til lavere- og høyeregrads studier. Så da ble det med tallene som jeg fikk fra administrasjonen.

Om andre ønsker å lage seg en oversikt over utviklingen av kvinneandelen på Ifi ønsker jeg dem lykke til. Noen kilder som kan være av interesse er databasen for statistikk om høyere utdanning (DBH)² og Samordna opp-tak (SO) sin statistikk over søker- og opptakstall³. Det kan også hende at administrasjonen på Ifi kan hjelpe deg med å hente ut tall fra deres Felles studentsystem (FS)⁴. Merk at tallene fra FS, som er brukt i tabellen og figuren her, vil være annerledes enn tallene fra DBH siden tallene for FS tar høyde for registreringer etter rapporteringsfristen.

²<https://dbh.nsd.uib.no/statistikk/>

³<https://www.samordnaopptak.no/info/om/sokertall/>

⁴<https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/sta/fs/statistikk/>

Oversikt over foreninger på huset

Det er etterhvert mange foreninger som er eller har vært aktive på Ifi. Dette er et forsøk på å liste opp dem man vet om⁵.

Applitude Foreningens formål er å skape og vedlikeholde et godt sosialt og faglig miljø for mobil apputvikling blant studenter ved Universitetet i Oslo. Foreningen skal også tilrettelegge for kontakt mellom studenter på forskjellige studieretninger, ferdighetsnivåer og årstrinn.

CYB Cybernetisk Selskab er en sosial, faglig og kulturell forening for alle studenter tilknyttet Ifi.

dagen@ifi Hvert år arrangeres dagen@ifi som er det største studentdrevne heldagsarrangementet ved UiO.

Defi Designforeningen ved IFI er linjeforeningen for design, bruk og interaksjon ved UiO

Digitus Foreningen Digitus har som formål å skape et godt faglig og sosialt miljø for studentene ved studieprogrammet Informatikk: Digital Økonomi og Ledelse, ved å arrangere sosiale og faglige arrangementer. Digitus skal tilrettelegge for at alle studenter ved kan føle en tilknytting til sitt studieprogram som interesseområde.

FUI Fagutvalget ved Institutt for informatikk er informatikkstudentenes eget organ, og skal fungere som et bindeledd mellom studentene, instituttet og universitetet forøvrig.

FIFI Fotball ved Institutt for Informatikk er en sosial og sportslig forening ved instituttet.

Homebrew Homebrew skal fremme kunnskap og interesse om brygging av øl og vin blant studenter ved Institutt for Informatikk.

⁵Hentet fra <http://ordenen.ifi.uio.no/association/>

IFI makers IFI makers holder til på Institutt for informatikk, for å samle såkalte makers.

IFI Rotor Multikopterforening for studenter.

IFI Sjakk IFI Sjakk skal ha jevnlige arrangementer med fokus på sjakk.

IFI-Avis IFI-Avis er foreningen bak magasinet Output, som gis ut én gang i semesteret ved Institutt for Informatikk. Output ønsker å informere om det som skjer inne og rundt Ole Johan Dahls hus, underholde i lunsjen, og holde deg i loopen.

Jenteforeningen Verdande Verdande er jenteforeningen ved instituttet. Formålet er å knytte bånd mellom jenter på instituttet og andre kvinner og jenter som jobber med eller er interesserte i informatikk.

Mikro Nanoelektronikk, Robotikk og Digital Signalbehandling (Mikro) er studentforeningen for studenter tilknyttet Nanoelektronikk, Robotikk og Digital Signalbehandling.

Navet Navet er bedriftskontakten ved instituttet, drevet av studentene. Hensikten med Navet er å gi studentene innblikk i IT-bransjen, samt tilrettelegge for nettverksbygging.

ProgSys ProgSys er en studentforening ved Institutt for informatikk. Foreningens formål er å fremme det sosiale og faglige miljø ved master- og bachelorprogrammene Programering og Systemarkitektur (samt Programmering og Nettverk). Foreningen skal holde faglig relevante arrangementer for programområdets studenter og sørge for at programrommet har en atmosfære som oppfordrer til sosial og faglig mingling.

Sonen Åpen sone for eksperimentell informatikk er et studentlaboratorium ved Institutt for informatikk, Universitetet i Oslo. Et prosjektbasert møtested for engasjerte og nysgjerrige studenter, en annerledes læringsomgivelse og et kreativt lekerom.

Toastjærn Toastjærn er en forening som vil spre glede rundt toasting, og skape samhold og tilhørighet i studentmiljøet.

Ikke lenger aktive

IT-SLP Programutvalget for IT: Språk, Logikk og Psykologi (IT-SLP) skal være her for deg; studenten. Vi skal sørge for at du får et godt miljø å studere i, vi skal arrangere sosiale aktiviteter og være din forbindelse til programmets ledelse og ansatte.

PI:SK Programutvalget for Informatikk: språk og kommunikasjon (PI:SK) jobber for et bra faglig og sosialt miljø rundt studieprogrammet Informatikk: språk og kommunikasjon.

PING Program-, Informasjons- og Nettverksteknologisk Gruppe (PING) er en studentforening ved Universitetet i Oslo. På disse sidene finner du litt generell informasjon om foreningen.

ProgNett ProgNett er linjeforeningen for studenter ved bachelor- og masterprogrammene Programmering og nettverk

ProsIT Linjeforeningen Profesjonsstudentene ved Institutt for Informatikk (ProsIT) er den sosiale foreningen for profesjonsstudentene ved Institutt for informatikk på Universitetet i Oslo. Vi jobber for at alle profesjonsstudentene skal ha en sosial og festlig studietid. Vi arrangerer jevnlig fester og turer, og tilbyr aktiviteter som bedriftsbesøk, idrett og leking med Lego Mindstorms. ProsIT har også ansvaret for fadderordningen for profesjonsstudentene, og vi vil gjøre vårt beste for at alle nye studenter skal få en fin start på semesteret.

Svett Navnet Svett spiller på den populært utbredte stereotypen av informatikere. Mange ser på informatikere som svette «nerder». Vi velger å spille videre på dette med et glimt i øyet.

TekNat Tekniske og Naturvitenskapelige anvendelser (TekNat) er en studentforening for deg som liker realfag og matematikk, og som ønsker å bidra til et faglig og sosialt miljø for disse studentene.

Del IV

Personer

Introduksjon

Vi har valgt å ha med denne delen primært for å ta vare på historien om noen av de som har vært involvert i CYB og Ifi sin historie, men også for å hedre dem som fortsatt er blant oss.

Ole-Johan Dahl og Kristen Nygaard, kan med rette ses på som hjørnesteiner i instituttets historie. De er faglige bautasteiner på hvert sitt vis, noe tildelingen av Turing-prisen er et bevis på¹. Et annet bevis på deres betydning for miljøet er bygningene som pryder deres navn.

Rolf Bjerknes og Elisabeth Hurlen har også vært sentrale ansatte ved instituttet. De var viktige støttespillere for mange av dem som tok sine studier eller jobbet på Ifi, noe kallenavnene “onkel Rolf” og “mor Beth” henviser til.

Det er mange andre personer som har vært involvert i CYB og på Ifi. Det er dermed ingen lett sak å velge ut hvem man skal skrive om i forbindelse med en jubileumsbok. Utover de nevnte personene valgte vi derfor å fokusere på dem som har fått CYBs æresmedlemskap, for å få frem det arbeidet og engasjementet som de har gjort for CYB og Ifi.

¹En anerkjent pris innenfor informatikk, og som gjerne sammenlignes med Nobelpriisen

Kapittel 26

Ole-Johan Dahl – Ifis faglige grunnlegger

Skrevet av Narve Trædal

Ole-Johan Dahl ble professor i numerisk analyse ved avdeling D ved Matematisk institutt i 1968. I 1970 ble stillingen omdefinert til professorat i databehandling, samtidig med at han la fram en samlet undervisningspakke for første delen (20-vekttallsgruppen) av studiet. Han var den eneste professoren i databehandlingsfaget i ti år framover. Han og hans elever og kolleger utviklet et studietilbud som var så gjennomarbeidet og banebrytende at det med små justeringer ble brukt til langt opp i 1980-årene. Det var helt på høyde med den undervisningen som ble tilbuddt ved de fremste amerikanske universitetene. Selv arbeidet han i disse årene særlig med formelle strukturer i dataprogrammer, og bidrog på vesentlig vis til videreutvikling av programmeringsteori.

Ved Institutt for informatikk var Ole-Johan Dahl først og fremst interessert i programvarens pålitelighet. Han forsket innen fagfeltene programmeringsspråk, programspesifikasjon og verifikasjon, såkalte formelle metoder. Målet var å kunne resonnere om programmer etter matematiske prinsipper, slik at man kan bevise at ønskede egenskaper er oppfylt – selv før programmene kjøres. I motsetning til konkret testing av programmer, kunne man analysere programmers oppførsel for en uendelighet av ulike “input”, evt. alle mulige omgivelser. Dette fagfeltet belyser fundamentale vitenskapelige aspekter innen informatikk, og har påvirket beslektede felt, ikke minst språk og metodikk for programmering og problemspesifikasjon.

Selv om bruk av formelle metoder kan være tidkrevende og kostbart i prak-

Figur 26.1: UiOs første databehandlings-professor i 1972

tisk programutvikling, vil formelle metoder kunne ha stor nytteverdi for anvendelser der store verdier eller menneskeliv kan gå tapt om det er feil i programvaren (eksempelvis i en autopilot). I motsetning til mange andre forskere i fagfeltet, la Dahl i sin forskning sterkt vekt på databehandlingens praktiske anvendelse. Han sa ofte ”Jeg er ingen matematiker” og unnlot å ta del i forskning som kun hadde matematisk interesse. Dahl søkte alltid etter enkelhet og eleganse og kunne være nådeløs i sin kritikk, både av seg selv og andre, når det var på sin plass, men med sin evne til å inspirere og få alle til å yte sitt aller ypperste var han samtidig en høyt elsket lærer, veileder og kollega. Han stilte store krav til den som skulle veiledes om at vedkommende på selvstendig vis skulle lage problemstillinger og fullføre prosjekter. Han var skeptisk til ”underveis-publisering” i forskningen, og mente at man burde vente til man hadde et fullgodt svar på en velformulert problemstilling, før man publiserte. Selv om han var fullt klar over at informatikken var en vitenskap rettet mot anvendelser, så sto han hardt på at studiene ved Ifi, ikke skulle være et ingeniørstudium. Sammen med Kristen Nygaard sto han klart på studentenes side, da det på slutten av nitti-tallet var krefter ved Ifi som ville flytte instituttet til Fornebu, og etablere et mer ingeniørpreget profesjonsstudium der ute.

Ole-Johan Dahl kom i kontakt med datamaskiner da han 1952 avtjente sin verneplikt ved Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI). Her hadde Jan V. Garwick i 1947 fått ansvaret for matematisk analyse og beregninger, og Dahl ble plassert på ”regnekontoret” som var ledet av Garwicks assistent, Kristen Nygaard. I årene som fulgte, utviklet FFI et faglig samarbeid med miljøet rundt universitetet i Manchester og elektronikkfirmaet Ferranti, og 1957 fikk FFI det første eksemplar av Ferrantis Mercury-maskin. Maskinen ble kalt FREDERIC, og 1958 avla Dahl som den første i Norge embeteksamen med hovedoppgave i programmering. Hans neste prosjekt var å utvikle og implementere et ”høy-nivå”-språk for numeriske beregninger, MAC. Dahl og Garwick dannet den første viktige programmeringsgruppen i Norge. En kan trygt si at Garwick var norsk informatikks tidligste far og Dahl hans fremste elev.

Kristen Nygaard ble ansatt ved Norsk Regnesentral i 1960, og hentet i 1962 inn Ole-Johan, som hadde fortsatt som forsker ved FFI. I de kommende seks årene utviklet de to sammen det verdensberømte SIMULA-programmeringspråket, som ble grunnlaggende i store deler av dataundervisning og forskning ved de fremste universiteter i mange år etterpå, og er modell for mange moderne dataspråk. Den første versjonen, med objekt- og klasse-begrepene i sin opprinnelige form, var klar våren 1965. Under arbeidet med å forbedre Simula oppfant de i 1967 det som i dag er kjent som ”nedarving” (inheritance) i pro-

Figur 26.2: I 2017 ble den foreløpig siste æresbevisningen avduket i foajeen i Ole-Johan Dahls hus, i forbindelse med feiringen av Simula-språkets 50-års-jubileum.

grammeringspråk. Dette ledet til en grunnleggende nybearbeiding av språket til det som senere har fått navnet Simula 67, og som umiddelbart vakte stor oppsikt i fagkretser i hele verden. Ideene i Simula er blitt en modell for mange moderne dataspråk, og ble i årtiene etterpå den dominerende tenke-måten innenfor informatikk over hele verden. For dette arbeidet ble de to i 2001 hedret med IEEE John von Neumann-medaljen og i 2002, like før de begge døde, med mindre enn tre mnd, mellomrom, fikk de ACM A.M.Turing-prisen. Den siste blir ansett som det nærmeste man kan komme en nobelpris i informatikk.

I 2017 ble den foreløpig siste æresbevisningen avduket i foajeen i Ole-Johan Dahls hus, i forbindelse med feiringen av Simula-språkets 50-års-jubileum.

Ole-Johan var, i motsetning til sin samarbeidspartner Kristen, stille og relativt beskjeden av natur. Men han kunne være sterkt engasjert når det var

noe som betydde mye for ham. Det fortelles at en nyansatt ved Norsk Regnesentral en gang midt på 60-tallet kom løpende ned til sentralborddamen og ropte: "Hva skal vi gjøre! Det står to menn og slåss foran tavlen i 2.etasje." Sentralborddamen stakk hodet ut av luken, lyttet litt og sa: "Det er ikke så farlig. Det er bare Kristen og Ole-Johan som diskuterer Simula."

Lidenskapen hans, i tillegg til informatikk-aktivitetene, var klassisk musikk. Han var en dyktig pianist, og var i mange år engasjert i Oslo Kvartettforening. Han bidro til mange musikk-stunder ved instituttet. Musikkinteressen hans delte han blant annet med den kjente amerikanske informatikk-professoren Donald Knuth, som var på to forskningsopphold ved Ifi, og som ble utnevnt til æresdoktor ved UiO i 2002. Det er ikke mange bygninger ved UiO som bærer sitt navn mer med rette enn Ole-Johan Dahls hus.

Kilder

Du kan lese mer om Ole-Johan og Kristen bl.a. her: <https://www.ub.uio.no/fag/informatikk-matematikk/informatikk/faglig/dns/>

Kapittel 27

Kristen Nygaards teknologiske konstruksjon av arbeidsplassdemokrati

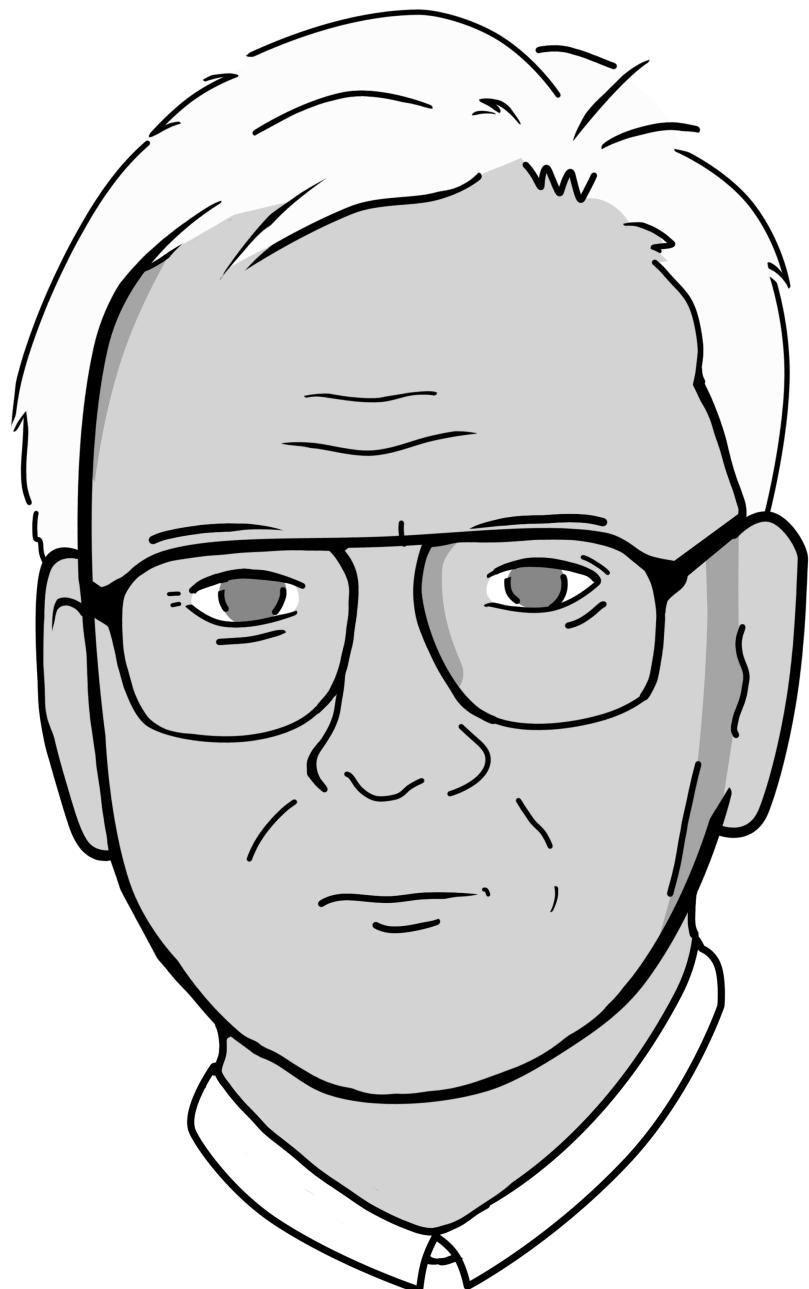
Skrevet av Egil Øvrelid

*Denne teksten ble original skrevet for studenttidsskriften Index 5. mai 2016.
Vi har tatt den med i denne boken til glede for nye lesere.*

Kristen Nygaard døde i 2002, 76 år gammel, men arven etter hans arbeid lever fortsatt. Den kan ses blant annet i det brede fokuset innføringen av kliniske IT-systemer har i dagens Helsevesen. Det store programmet “Digital fornying” i Helse Sør-Øst, som har en prislapp på 6 milliarder i perioden 2013-2020, handler blant annet om utvikling og standardisering av kliniske applikasjoner. Kravspesifikasjonene som sendes ut på anbud er utarbeidet i tett samspill med en rekke klinikkergrupper. Brukernes aktive deltagelse er en selvfølge. Denne formen for deltagende utvikling har sin kilde i det vi kan kalle den “skandinaviske modellen for systemutvikling” som har sitt opphav i Nygaards og Ole-Johan Dahls arbeid etter krigen og Nygaards og Olav Terje Bergos Jern- og Metallprosjekt sammen med Fagforeningen på begynnelsen av 1970-tallet. Arbeidet ledet allerede tidlig i 1970-årene til at det ble inngått dataavtaler og oppnevnt datatillitsvalgte i arbeidslivet.

27.1 Operasjonsanalysen

Kristen Nygaards karriere startet på Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) rett etter krigen. Han jobbet med prosjekter knyttet til modernisering av Forsva-

ret, som var tett knyttet til gjenoppbygningen av landet og industrien etter 5 år under okkupasjon. Utover 1940- og 50-tallet var Norge langt fremme både innen kjernekraft og produksjon av militærteknologi, og produksjonsmodellene herfra ble gjeldende også for annen industri. Nygaards engasjement og kunnskap vokste frem her, og det var flere elementer som påvirket hans virke frem til 1975.

Først Operasjonsanalysen som Nygaard brukte aktivt i sitt arbeid både på FFI og Norsk Regnesentral. Operasjonsanalysen (OA) er en matematisk kvantifiserbar vitenskap som anvendes for å finne det mest effektive samspillet mellom militære teknologier som fly og militært materiell i krigføringen. Operasjonsanalysen viste seg svært effektiv under andre verdenskrig. Simulering ble brukt for å modellere kommunikasjonsstrømmen mellom komponentene i den militære teknologien, og Nygaard videreførte operasjonsanalysens virkeområde ved å integrere soldatene tettere inn i eksperimentene, samtidig som han deltok selv. Systemanalyse er en annen retning innen OA, men dens fokus på økonomi forskjøv beregningstyngden over på en ledelsesdiskurs som handlet om å velge det mest lønnsomme, ikke lenger det vitenskapelig riktige. Kristen Nygaard kunne ikke aksepte dette. Det skiftende fokuset fra grunnvatnet der soldatene og teknologien opererer til Systemanalyse der økonomi og ledelse dominerer ble for mye å svegle for Nygaard. Han sa derfor opp hos FFI og gikk til Norsk Regnesentral i 1960.

27.2 Arbeiderne i fokus

Deretter er Aksjonsforskningen til Tavistock-skolen tilegnet fra gruvene i Nord-England på 1950-tallet en viktig inspirasjonskilde i Nygaards arbeid. Tavistock ble opprettet like etter første verdenskrig, og ble utvidet med "Institute of Human relations" i 1947, der samfunns- og arbeidsforhold sto sentralt. Forskningen til Tavistock gikk ut på å dokumentere problemene som oppsto i overgangen fra en autonom modell med selvstyrte små team, til en omfattende oppdeling av arbeidet i ulike prosesser, og med flere skift. Det viste seg at effektiviteten gikk ned, og at arbeiderne tok mindre ansvar for helheten i arbeidet. Den sosiotekniske systemforskningen har sitt opphav her, men Tavistocks "ideatype" med små selvstyrte team som ivaretok både nærsamfunn, arbeidet og arbeiderne, skalerte dårlig i den nye samfunnsøkonomien basert på stordrift, masseproduksjon og spesialisering. Dette ble inspirasjon for et tilsvarende prosjekt i Norge. Dette ble støttet av NAF, Jern- og Metall og den norske Stat, og det norske arbeidslivet ble sett på som spesielt egnet for slike forsøk. Målet med det norske prosjektet var å "forbedre betingelsene

for personlig medvirkning i den konkrete arbeidssituasjonen med sikte på å utløse menneskelige ressurser.” Gjennom rotering på arbeidsoppgaver skulle arbeiderne få sterkere eierskap og friere utfoldelse på arbeidsplassen. Prinsippene fra prosessene i gruvene i Tavistock ble videreført, men tilpasset dem til den moderne industrien. Imidlertid var den strategiske og organisatoriske planleggingen i bedriften fortsatt i ledelsens vold.

Dette norske prosjektet var bakgrunnen for at Nygård og Bergo startet et prosjekt sammen med Jan Balstad fra Jern- og Metall. De hadde som eksplisitt forutsetning at samarbeidsprosjektene til Thorsrud og Emery ikke gikk langt nok i prosessforbedringen, “at medvirkningen skjedde på et for sent tidspunkt i teknologiutviklingen, og at all kunnsakpsutvikling skjedde på ledelsens og forskernes premisser”. Nygaard var krystallklar: Arbeidstakerne måtte gis dypere i innsikt i bedriftsledelse og styring i tillegg til produksjon.

27.3 SIMULA

Kristen Nygaard var først og fremst informatiker og programmerer, og ble etter hvert sterkt drevet av objektorientert tenkning. Gjennom erfaringene med simulering fra krigen og hvordan ulike komponenter (inkludert soldaten) kan forstås som objekter i systemet, lagde Nygaard og Dahl SIMULA, verdens første objektorienterte programmeringsspråk. SIMULA ble et pedagogisk språk som muliggjorde en helhetlig systemutviklingsprosess der arbeiderne kunne delta fra spesifikasjon og planlegging og helt til innføringen av systemet i organisasjonen. I SIMULA fikk dataelementene egenskaper, og ble således dynamiske representanter i systemet for verden utenfor. Den grunnleggende endringen besto i at arbeidernes systemverden ble satt i sentrum på en helt annen måte. Jern og Metall-prosjektet tok inn i seg alle disse strømmingene i en kraftfull cocktail som skulle skape en brukerstyrt teknologisk sfære som dynamisk kunne tilpasses og brukes i enhver industrikontekst.

Vi har sett noe av løsningen til Nygaard, men hvilket samfunnssproblem var det han forsøkte å løse?

Det moderne industrisystemet som vokste frem etter andre verdenskrig var basert på sterkt statlig deltagelse i industri- og samfunnsbyggingen. Det var i utgangspunktet lagt opp demokratisk, men visse krefter trakk det bort fra fokus på arbeidstakerens teknologiske utvikling, og isteden mot økonomisk eller teknokratisk optimalisering. Industrisystemet var meget komplekst, basert på teknologisk og økonomisk utvikling, og omfattende kunnskap var nødvendig for å styre det. Universitetene ble den sentrale institusjonen, og utdanning

den sentrale faktoren for å bli politiker og industrileder. Den politiske og industrielle ledelsen var basert på utdanning og kunnskap fra universitetene, samtidig som arbeiderklassen havnet i bakleksa. Skillet mellom utdannede og ikke-utdannede truet balansen og den demokratiske deltagelsen i samfunnet. Et fundamentalt problem med den ledelsesorienterte og tidvis teknokratiske diskursen var at den førte til ”dekvalifisering” av arbeidstakeren, der de som jobbet på gulvet verken hadde kunnskap eller forutsetninger til å forstå hvordan systemet fungerte. Arbeidstakeren havnet i teknologiens vold, og ble fratatt alle menneskelige egenskaper i arbeidsutføringen.

Her gir objektorienteringen arbeidstakerne et språk de kunne anvende til å kommunisere de sosiale perspektivene som skulle oversettes til teknologiske interaksjoner i systemet. Når arbeiderne selv er med å bestemme egenskapene til sine objekter i systemet påvirker de direkte styringen av systemet, fordi objektene er deler av et system som danner grunnlag for de avgjørelser som fattes av de som styrer. SIMULA skulle således bidra til en ”rekvalifisering” av menneskelige egenskaper. En forflytning av industriell kapasitet til informasjonsteknologisk innsikt.

Kristen Nygaard ville nok vært ambivalent til de store Helse-IT prosjektene som pågår i Norge nå der sentralisering går foran desentralisering, der økonomiske perspektiver settes i forgrunnen, og der den kliniske ekspertise ofte må konkurrere mot ledelse og økonomi. På den andre side handler også det moderne helsevesenet om smarte pasienter. Et system der pasienten blir stående litt med ”lua i hånda”, prisgitt uoversiktlige maktsystemer, er ikke lenger et moderne system. Akkurat som industriarbeidere hadde påvirkningskraft i 1970-årene burde pasientene også være objekter med påvirkningskraft i 2020-årene, og fremover. Åpenhet, oversiktighet, deltagelse og eierskap er til alle pasienters beste, ikke bare de mest ressurssterke.

Kapittel 28

Rolf Bjerknes - CYBs første æresmedlem

Skrevet av Narve Trædal

Rolf Bjerknes ble født i 1927. Han gikk bort vinteren 2017, nesten nitti år gammel. Han ble ansatt som førsteamanuensis ved Fysisk institutt i 1971, etter 12 år ved SI (nåværende SINTEF) og var en del av kybernetikkmiljøet som flyttet over til det nystartede Institutt for informatikk i 1977. Der var han aktiv frem til 1997, da han gikk av etter fylte 70 år.

I sin Ifi-gjerning var Rolf i alle år svært opptatt av studentene og undervisningen. På minnesiden som ble opprettet i forbindelse med hans bortgang, står følgende formuleringer som sier mye om hvordan han ble betraktet av studentene.

“Rolf Bjerknes har vært informatikkstudentenes omsorgsfulle bestefar. Det skyldes nok også at vi kom ham nærmere enn de fleste andre lærerne, siden han var undervisningsleder for høyere grad. Bjerknes var vårt kontaktpunkt mens vi ventet og ventet for å komme videre til hovedfag. Han var tilgjengelig for oss, når problemene tåret seg opp, og fikk avhjulpet situasjonen ved å skaffe eksterne veiledere. Mange utførte hovedfagsoppgavene ved institusjoner utenfor UiO.” Forfatter er ukjent, men sitatet beskriver situasjonen i første halvdel av søttiårene, der det var lange køer for å ble tatt opp.

Og videre, fra Steinar Kjærnsrød, tidligere leder av IT-driftsavdelingen: “Kjære Rolf, jeg hadde den glede av å ha deg som veileder på hovedfag og ellers som foreleser på flere kurs på lavere grad og hovedfag. Du var en varm person med faderlig omtanke for studentene dine, og hadde et stort engasjement for

faget og med en egen evne til å formidle hva Laplace- og Fourier transformører og Kalmanfiltre kunne brukes til i praksis :-) Ikke minst husker jeg hvordan du fortalte om de komplekse egenverdiene du hadde funnet i et eller annet kloakkrenseanlegg du hadde studert, veldig morsomt. Jeg vil alltid minnes studietiden på IfI med stor glede, og ikke minst det tette forholdet vi hadde mellom studenter og forelesere og som du var et eksempel på. Du fortjener en stor plass i historien til Institutt for informatikk, hvil i fred.”

Tradisjonell akademisk forskning var kanskje ikke hans sterkeste side, selv om han fullførte sin doktorgrad i 1977, og publiserte enkelte artikler også etter det. Men det som var hans store interesse på publiseringssiden, var populærvitenskaplig kobling av naturvitenskap/fysikk og litterære uttrykk, i form av “å gå på innsiden av” eventyr og dikt, og produsere “epistler og anekdoter”, som han kalte det.

Rolf var en sentral person også i CYB i mange år, blant annet som pådriver for at CYB skulle være med på Servomøtene i Trondheim. Det var tradisjon at han holdt foredrag etter generalforsamling, noe gamle cybbere snakker om den dag i dag. Akkurat når han fikk ærespris ser dessverre ut til å ha gått i den kollektive glemmeboken¹, men at han var den første til å motta den er det ingen tvil om. Han var en kjent og kjær skikkelse for mange cybbere opp gjennom tiden, og på instituttet forøvrig, og han vil savnes.

¹Ut fra arkiver vet vi at han fikk æresprisen før 1991

Kapittel 29

Elisabeth Hurlen – Ifis “mor” i krevende tider

Skrevet av Narve Trædal

Elisabeth Hurlen, eller Beth, som alle kalte henne, var ansatt som leder av administrasjonen ved Ifi fra før instituttet ble opprettet i 1977, og fram til hun ble 70 år, i 1998.

Hun hadde hovedfag i kjemi fra 1955, og var gift med professor Tor Hurlen ved Kjemisk institutt. Begge døtrene deres tok hovedfag ved Ifi. Hun ble første ansatt i halv stilling, og det var hun, og en eldre kontorsekretær, som var de eneste administrasjonsansatte, ved et fag med eksplosiv studentvekst, og der tallet på undervisere og veiledere - og undervisningsrom - alltid var på etterskudd. Og det skulle etableres en stor stab av timebetalte studenter; gruppelærere og terminalvakter. I tillegg provisoriske tilleggsarealer, som Brakke I, der hvor Helga Engs hus nå ligger, under instituttets opphold i Fysikkbygningen, og senere ”Brakka”, nord for Informatikkbygningen, der MiNaLaben nå ligger. Før oblig-levering kunne det være lange køer utenfor disse lokalene, og det var alltid mange studenter der, natt og dag, og også i alle helger, påske og jul.

Hennes første ti år var således preget av nærmest konstante flytteprosesser: Først fra Matematikkbygningen til Fysikkbygningen, og deretter til Informatikkbygningen i Gaustadbekkdalen. Og hvert sted var det bytte av undervisningrom, kontorer, og ikke minst, etter flyttingen til Informatikkbygningen ombygginger. Hovedfagslesesaler, som det i utgangspunktet var en del av, måtte etter hvert tas i bruk til den voksende staben. Det kunne ha utløst konflikter, men Beths utpregede samarbeidsevner hindret eventuelle tilløp til

slik. Studentene forsto også at det ikke var noen vei utenom, dersom de skulle få ansatt de lærerne og det it-driftspersonale de trengte . Instituttet fikk etter hvert mer saksbehandlerhjelp, i form av forværelsestjeneste, studentadministrasjon, økonomi- og peronsalfunksjon. For Beth stilte det større krav om mer lederansvar, med rettledning og opplæring. Det taklet hun godt. Nøyaktighet og humør var stikkord. Huns samarbeidet også hele tiden vennlig og konfliktfritt med administrasjonen på fakultetsnivået.

I de første årene etter hun ble ansatt, var det henne studentene kom til med det de måtte ha av spørsmål knyttet til studiene og studiehverdagen sin. Etter at administrasjonen vokste, og i tråd med det skjedde en fornygelses- og kompetanseheving, hadde hun mindre direkte kontakt med studentene. I de siste 15 årene ble hun nok oppfattet mer som “mor” av de ansatte enn av studentene. De forholdt seg mer til “sine” saksbehandlere, og til vitenskapelig ansatte i ulike verv; særlig leder og medlemmer av Undervisningsutvalget.

Kapittel 30

Morten Dæhlen – strateg og studentvenn i viktige tider

Skrevet av Narve Trædal

Morten Dæhlen ble i 2005 valgt instituttets første instituttleder, etter at instituttbestyrer vervet var blitt avskaffet gjennom kvalitetsreformen og tilhørende endringer i universitetsloven. Forskjellen på en bestyrer og en leder er at lederen fikk større fullmakter, og antallet saker som krever styrebehandling blir færre. Han ble gjenvalgt for en ny periode i 2009. I 2012 ble han valgt til dekan ved Mat.nat.-fakultetet. Der ble han gjenvalgt i 2016, og er således midt i sin andre dekanperiode.

Han tok cand.scient.-eksamen ved Ifi i 1985 i fagfeltet numerisk analyse. Ved siden av hovedoppgaven hadde han jobb ved SINTEF, og han tok doktorgraden som ansatt der i 1989. I de neste femten årene kombinerte han en akademisk karriere og flere sentrale verv i forskningssektoren. Han ble ansatt i II-stilling ved Ifi i 1990, og ble full professor i 1998. Han hadde imidlertid flere permisjoner fra stillingen; først for å lede etableringen av SINTEFs MiNaLab, deretter for å være direktør for naturvitenskap og teknologi i Norges forskningsråd i 1999. Da Simula-senteret ble etablert i 2001, tiltrådte han lederstillingen der. Han kom tilbake full stilling som professor i 2004 og ble valgt til instituttleder samme høst, i konkurranse med instituttbestyrer Jens Kaasbøll, som ønsket gjenvalg. I 2009 ble han gjenvalgt, uten motkandidat.

I tillegg til hans personlige egenskaper, har Ifi således også dratt nytte av hans erfaringer fra i den eksterne forskningssektoren og forskningspolitisk arbeid i de stillingene han har hatt der. Han fremste instituttstrategiske sak i hans første lederperiode var satsing på forskerutdanningen. Tallet på sti-

pendiater og avlagte doktorgrader økte sterkt. Organisatorisk var perioden preget av en styrking av forskningsgruppeleder-møtet, som ble etablert som et regulært møtende forum, stort sett hver andre uke, der de diskusjonene som tidligere hadde preget instituttstyret, for en stor del ble gjennomført. Dette har fortsatt etterpå. I dette forumet er ikke studentene representert. For å bøte på det, ble det avholdt uformelle møter mellom instituttleder og representanter for FUI og øvrige studentforeninger for å drøfte sentrale studentsaker. Næringslivskontakt og innovasjonsaktivitet står hans hjerte nært, og han støttet opp om etableringen av studentforeningene dagen@ifi, som så dagens lys høsten før han tiltrådte, og Navet i 2007. Han arbeidet også for å styrke Ifis aktiviteter i Innovasjonssenteret i Forskningsparken.

Ole-Johan Dahls hus var sentralt i hele hans instituttledertid. I planleggings- og byggeprosessen var han genuint opptatt av studentenes plassbehov. Hans visjon om at Ole-Johan Dahls hus også i stor grad skulle være preget av bachelorstudentene, og han så viktigheten av å la studentene slippe til i interiørplanleggingen av de 28 000 kvadratmeterne.

Han var også en sterk pådriver for egne lokaler for studentforeningene, og en egen studentkjeller, Escape, drevet av og for, informatikkstudentene. Han har etter evne holdt ved like sosial kontakt med studentene, og stikker av og til innom Escape for en øl, også etter at han er blitt dekan ved MN-fakultetet. Dette er noe CYB har satt veldig pris på, og høsten 2013 ble han tildelt CYBs æresmedlemskap.

Etter at huset var overlevert, arbeidet han for at den rikholdige inventarbevilgningen blant annet skulle brukes til en sterk opprustning av laboratoriefasilitetene, først og fremst innen robotikk og digitalteknikk.

At en instituttleder blir dekan er ikke alltid en ubetinget fordel for hans hjemme-institutt, som av og til føler seg som offer for at dekanen skal vise sin ”upartiskhet”. Slik har det ikke vært i Morten Dæhlens tilfelle. Ifi har fått sin del av fakultetets ressurser, og nye initiativer fra instituttet blir tatt godt i mot og vel ivaretatt på fakultetsnivået.

Kapittel 31

Chris Maile - En whiskykjenner uten like

Skrevet av Torgeir Lebesbye

Christopher John Maile er en vaskeekte skotte som siden årtusenskiftet har reist Norge på kryss og tvers for å lære nordmenn om de gyldne, skotske dråper. Han holdt det første whisky-seminaret for Cybernetisk Selskabs medlemmer vårsemesteret 2009, og har siden holdt et seminar i semesteret.

Under seminarene serverer Chris av sin brede innsikt om whiskyens verden akkompagnert med barndomshistorier fra The Isle of Skye på Skottlands vestkyst, vitser om engelskmenn og sekkepipespill.

Chris var initiativtaker til Oslo Whiskyfestival, som han har arrangert siden 2004. I 2005 ble han utnevnt til *Keeper of the Quaich*, en ærestittel for lang og tro tjeneste i den skotske whisky-industrien. Og som eneste i Norge ble han i 2016 utnevnt til den høyeste utmerkelse i industrien, *Master of the Quaich*.

På CYBs generalforsamling høsten 2013 ble Chris utnevnt til æresmedlem av foreningen for det som etter ti semestre hadde blitt CYBs lengste tradisjon som fortsatt gjennomføres, og det 20. seminaret ble holdt høsten 2018 så det ser ut til å være en tradisjon som vil kunne fortsette å glede nye CYBere i lang tid.

Kapittel 32

Terje Knudsen – grunnbjelken i Ifis IT-drift og byggeprosesser

Skrevet av Narve Trædal

Terje Knudsen startet som IT-ingeniør ved Ifi i 1991, samme år som han tok sin hovedfagseksamen i digitalteknikk ved Ifi. I 1998 ble han leder for Driftsseksjonen ved Ifi, en stilling han hadde fram til 2015. Da gikk han over i 80% stilling som ansvarlig for interiørprosjektet i planleggingen av Life Science-prosjekten. Han har vært en viktig person i planprosessene fram til første byggebevilgning ble gitt i 2018, og vil trolig fortsatt være engasjert gjennom hele byggeprosessen, som er antatt avsluttet i 2024. I tillegg vil han sannsynligvis også bli brukt av fakultetet i planleggingen av hvordan de resterende bygningene på Nedre Blindern skal brukes etter at aktiviteten der er flyttet inn i Livsvitenskapsbygget.

Hans generelle interesse for arkitektur og kunst er en god ballast å ha med seg i disse prosjekteringsprosessene. Hans tjueårige virksomhet som sakkynlig dommer i tingrett og lagmannsrett har også gitt ham verdifull juridisk prosesskompetanse.

Det som først og fremst preger Terje, i tillegg til hans faglige allsidighet, er hans grundighet og hans stå-på-vilje. Det gjelder i alle sammenhenger, fra relativt enkle flytte- og installasjonsprosesser til krevende laboratorie-estableringer. Innflyttingen i Ole-Johan Dahls hus medførte en helt ny dimensjon i satser på AV-utstyr, men også med en del krevende driftsproblemer. Terje har stått på, et utall timer, for å sørge for at studentene skulle bli minst mulig skadelidende. Han ledet en driftsstab på over ti fast ansatte ingeniører, samt en stor stab med terminalvakter, som etter hvert er gått over til å bli

erstattet av resepsjonstjenester/laptop-hjelp, samt at USIT har overtatt en del av det grunnleggende IT-brukeransvaret.

Helt fra starten i 1991 var han sentral i de mange ombyggings- og flytteprosessene ved Ifi¹, men også i flere andre IT-estableringer ved fakultetet. Men det var særlig i perioden fra 2005 og framover at hans innsats var helt uvurderlig for Ifi. Professor Tor Sverre Lande hadde vært Ifis hovedansvarlige i innledningen av planprosessen for Ifi II, men da han dro på ett års forskningsopphold, var det naturlig at Terje Knudsen tok over hans plass som Ifis sentrale representant. Han ble således den ansatte ved Ifi som i størst grad kom til å prege både planleggings- og byggeprosessen. Da budsjetttramme for byggeprosjektet ble redusert, var det han som sikret at Ifis interesser ikke ble skadelidende. I selve bygget satte han også varige spor etter seg. Selvsagt i etableringen av IT-utstyret, men også i rom-programmet. Mest synlig er kanskje det han gjorde på navne-fronten, da han fikk oppkalt alle undervisningsrom etter eldre programmeringsspråk. Det kan virke fremmed for faglig ukjente, men framhever informatikkfagets historiske sjel. Den kompetansen han erhvervet seg i denne tiden, og de evner han viste seg å ha for planlegging/prosjektering og byggeprosessoppfølging, har som nevnt også etterpå blitt høyt verdsatt av ledelsen i UiOs Eiendomsavdeling.

Det engasjementet og arbeidet han har gjort for Ole-Johan Dahls bygg er også grunnen til at CYB våren 2014 valgte å gi han CYBs æresmedlemskap.

I den stillingsbrøken, 20%, han har igjen ved Ifi, er arbeidet hans først og fremst til utvikling og drift av store installasjoner av audiovisuelt utstyr, ved hele fakultetet, men også generell systemprogrammering, utvikling og drift av instituttets øvrige utstyr.

¹Se kapitlene 5 og 8

Kapittel 33

Narve Trædal - en engasjert Ifi-entusiast

Skrevet av Dag Langmyhr og Arne Maus

Narve Trædal har som kontorsjef bidratt til å sette sitt preg på Ifi, en arv han har holdt i hevd fra hans forgjenger Beth Hurlen.

Da Narve kom til Ifi, var det en spennende administrator som kom. Han hadde vært medlem av SUF(m-l) og leder av Studentersamfunnet, men mest kjent var nok ”Trædal-saken”. Da Narve avtjente militærtjeneste som sambandsmann i Bodø, kom han over flere hemmelige Nato-telegram hvor det framgikk at militæreret øvde mot venstreorienterte og fagforeninger. Disse sendte han til Klassenkampen som offentliggjorde dem på forsida. Militæreret etterforsket dette, og Narve tilstod så etter flere avhør. Han ble fengslet i tre uker med brev-og-besøksforbud. Saken fikk stor politisk oppmerksamhet, støttekomiteer ble opprettet, bok ble skrevet og saken ble avsluttet med at Narve ble dømt til 60 dagers betinget fengsel – en dom som siden ble opphevet av Høyesterett. Det skal bemerkes at ingen på Ifi synes at det han gjorde, var galt.

Etter dette var Narve student på Blindern på HF og SV. Etter det jobbet han som studieveileder på HF og SV, var leder i NTL på UiO, lønningssjef i personalavdelingen mm. og ansattrepresentant i Det akademiske kollegium. Så kom han til Ifi, først som nestleder i administrasjonen i 1992, og så som kontorsjef fra 1998. Riktignok trodde han at han skulle roe seg ned i 2012 da han fikk jobb som spesialrådgiver i fakultetsadministrasjonen; men det var såpass kjedelig at han kom tilbake til oss i 2013 og forble her i sin gamle jobb som kontorsjef til han ble pensjonist i 2016.

Narves innsats på Ifi har vært vesentlig. Først og fremst var han en hyggelig og ryddig person som fikk ordnet mye. Viktig var også at Narve hadde et godt humør. Hans gjennomgang på julebordene om ”rikets tilstand” var stor humor og julebordets høydepunkt. Han var også en til tider kontroversiell person med synspunkter som ikke ble delt av alle. Narve syntes og synes at Ifi burde bli et eget fakultet. Det var ikke bare en mening, men han jobbet også for dette, noe som ikke var populært hos andre institutter på MatNat med færre studenter enn Ifi. Han synes også at vi kan greie oss med to nivåer administrasjon på UiO – gjerne uten fakultetene.

For studentene sto han på slik at Ifi fikk en studentkjeller med skjenkerett i det nye Ole-Johan Dahls hus. Dette er et arbeid som Cybernetisk Selskab har vist å sette pris på ved å tildele han CYBs æresmedlemskap våren 2014.

Han har også prøvd å få vitenskapelige ansatte til å møtes regelmessig i en Faculty Club, men lykkes bare med det like før jul når han kan lokke med julekake med kviteseidsmør og brunost.

I dag er Narve en grei, venstreorientert kontorsjef emeritus som sitter og skriver Ifis historie hvor han blant annet vil se på om visse miljøer som Buerommet i Ifi-I var mektigere enn ifis styre. Vi som satt på Buerommet, kan bare frykte Narves snarlige dom.

Kapittel 34

Henrik Steen - 34 timer i et døgn

Skrevet av Arne Hassel

Henrik er et drivjern med øye for å strukturere og effektivisere systemer. Han startet studiene sine på Ifi i 2010 og ble raskt engasjert i livet på Blindern Studenterhjem. Her var han blant annet økonomisjef og webmaster for UKA på Blindern, hvor han satte opp et billettsystem som brukes den dag i dag.

Da Henrik ble valgt inn som Kasserer i CYB høsten 2013 startet han et arbeid som blant annet resulterte i at man skiftet regnskapssystem og fikk på plass mer effektive rutiner. Internsystemet i CYB er også noe han har lagt ned en imponerende mengde timer i. Det begynte riktignok som et system for varebeholdning, men har utviklet seg til å bli det internsystemet som CYB nyter godt av i dag.

Våren 2017 gjorde han seg ferdig med mastergraden på Ifi, og på generalforsamling samme semester ble han tildelt CYBs æresmedlemskap. Begrunnelsen var hans enorme engasjement i foreningen, med en imponerende produksjonsevne, men det ble også bemerket hvor villig han har vært til å være med og hjelpe til i etterkant av sine engasjement også.

I dag jobber Henrik som konsulent i Capra Consulting, en jobb hvor hans produksjonsevne og engasjement får lov til å utfolde seg. Men fortsatt så hjelper han til i IT-gruppa, og iblant så dukker han også opp på Ifi for å være med i arbeidet på kosetirsdager og lignende.

123

Del V

Appendiks